ԱԶԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTERAIRE أزتاك جريدة يومية سياسية وادبية - المدير المسؤول: إيشاه درويشيان

1500 Լ.Ո. 83ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 152 (23257) ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2009 10 ԷՋ

ԹՈՒՐՔ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐ՝ ՀԱՅ-ԹՐՔԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՂԱՐԱԲԱՂԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԼՈՒԾՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ

Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարարութեան ներկայացուցիչները Թուրքիոյ մէջ կը քննարկեն հայ-թրքական յարաբերութիւններու եւ ղարաբաղեան տագնապի լուծման հարցերը:

Թրքական «Էն. Թի. Վի.» պատկերասփիւռի կայանը կը հաղորդէ, որ ամերիկեան պատուիրակութիւնը կը գլխաւորէ արտաքին գործոց նախարարի քաղաքական հարցերու տեղակալ Ուիլիըմ Պըրնզ:

Քննարկումներուն կը մասնակցի նաեւ Հայաստանի մէջ Միացեալ Նահանգներու դեսպան Մարի Եովանովիչ:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆԷՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Քովի սիւնակներով տրուած է Հայկազեան համալսարանի եւ Միջին Արեւելքի Հայ դատի գրասենեակի միացեալ ստորագրութիւնը կրող մամլոյ հաղորդագրութիւնը, որ կ'արժեւորէ 3 եւ 4 սեպտեմբերին Հայկազեան համալսարանին մէջ կազմակերպուած գիտաժողովին բովանդակութիւնը:

Գիտաժողովի վայրը, թուականը, պեկուցաբերներուն ակադեմական գործունէութեան միջավայրերն ու անոնց մասնագիտական պատրաստուածութիւնը լուսարձակի տակ բերուելիք երեւոյթներ են անկասկած:

Պէյրութի մէջ նման բովանդակութեամբ եւ տարողութեամբ գիտաժողովի կազմակերպումը՝ անկախ ակադեմական նշանակութենէն, քաղաքական իմաստ կը ստանայ: Չմոռնանք, որ Թուրքիան գերաշխուժ դիւանագիտական եռուզեռ կը ցուցաբերէ շրջանին մէջ եւ այս պարագային՝ Լիբանանի մէջ: Արաբական աշխարհին մէջ հաւասարակշռութեան համակրանքի ալիք բարձրացած է այսօր Թուրքիոյ իրականացուցած քաղաքական-դիւանագիտական գործողութիւններուն բերումով: Խաղաղապահ դերակատարութեան ստանձնում, Իրաքի հարցին մէջ խարխիներ չտրամադրելու որոշում, Կիպրոսի հարցով իբրեւ թէ հակախրայէլեան դիրքորոշումներու բեմադրում, Սուրիա-Իսրայէլ հարցերու կարգաւորման մէջ միջնորդական, իսկ Լիբանանի մէջ բարեխրական առաքելութիւններու ցուցադրական ստանձնում: Լիբանանեան լրատուադաշտին մէջ այսօր նկատառելի են թրքական գործօնը գերարժեւորող հրապարակումները:

Այս դիմագիծը, որ շահած է Թուրքիան շրջանին եւ Լիբանանի մէջ, շրջուելու կարիքը ունի: Այս ուղղութեամբ գիտաժողովի գիտական տուեալներու վրայ հիմնուած քայլ կը նկատուի՝ իր սեփական պատմութեան հետ հաշուի նստիլ մերժող Թուրքիան ներկայացնելու առումով: Հաղորդագրութեան նշած քննարկումի խորագիրները կ'ընդգծեն արդէն, որ մարդկութեան դէմ գործուած ոճիրին հետեւանքներուն հետ հաշուի նստելու պարտաւորութեան առջեւ կը դրուի Թուրքիան միջազգային օրէնքով: Իսկ ցեղասպանութիւն իրականացուցած պետութեան այսօրուան ժառանգորդներուն խաղաղապահի կամ միջնորդի դերակատարութիւնը խիստ կասկածի տակ կ'առնուին այս ձեւով:

Այժմէական կարեւոր քաղաքական պատգամ ունի նաեւ ազգութեամբ թուրք ակադեմականներու մասնակցութիւնը այս գիտաժողովին: Թուրք յառաջադէմ մտաւորականութեան ներկայացուցիչները փաստօրէն որեւէ ձեւով խնդրոյ առարկայ չէին դարձուցած ցեղասպանութեան իրողութիւնը: Այս երեւոյթը կը հարուածէ 31 օգոստոսին նախաստորագրուած արձանագրութիւններուն մէջ նշուած պատմական եւ արխիւային հարցերով զբաղելու կոչուած ենթայանձնախումբի գաղափարը:

Գիտաժողովի կազմակերպման համընկնած թուականը ուրեմն, այս առումով դիպուկ է: Պատահական չէ նաեւ, որ բանակցային ներկայ գործընթացը դիւանագիտական յաջողութիւն որակող նախաստորագրող կողմերու պաշտօնական լրատուամիջոցները կազմակերպուած լռութիւն պահեցին արձանագրուածին նկատմամբ:

Մասնագիտական մօտեցում է առհասարակ տուեալ մասնագիտութենէն դուրս կամ գիտականութեան սահմանուած դաշտէն դուրս քննարկումներ չկատարելը, քաղաքականացուած նկատառումներու մերժումը: Օրինաչափ է այս երեւոյթը գիտական աշխարհին համար:

Դժուար է սակայն նման հրատապ եւ առաջնակարգ թեմաներուն չառնչելը միջազգային օրէնքի կանխալ ոլորտներու նկատառումով ցեղասպանութեան ճանաչման եւ հատուցման խնդիրներու գիտական արծարծումները: Մանաւանդ երբ բնական կարգով քաղաքական նշանակութիւն կը ստանան նման գիտաժողովի կազմակերպման թէ՛ թուականը եւ թէ՛ վայրը: Յամենայն դէպս արձանագրուածին քաղաքական դիտարկում կատարելը որեւէ ձեւով չի նուազեցներ անոր ակադեմականութիւնն ու գիտականութիւնը:

Գիտաժողովը քաղաքական պատգամներ փոխանցած է արդէն: Կը մնայ, որ երկօրեայ գիտական այս համախմբումին իրականացուցած քննարկումները լիարժէք ծառայեն միաժամանակ թէ՛ ցեղասպանագիտական եւ թէ՛ Հայ դատի քարոզչաքաղաքական աշխատանքներուն: Շրջանին եւ երկրին մէջ թրքական դիւանագիտութեան գերաշխուժացման երեւոյթին դիմաց իբրեւ համայնք եւ հասարակական կազմակերպութիւններ կրկնակի՜ օրէն պէտք ունինք այդ աշխատանքներուն:

ՀԱՐԻՐԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԻՐ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄԸ

ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՒԱՔԱԲԱՐ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՀԱՐԻՐԻԻ ՊԱՏԿԵՐԱՑՈՒՄԸ

Վերջերս լիբանանեան քաղաքական բեմը յուզող եւ երկրին հիմնական իրադարձութիւնը նկատուող կառավարութեան կազմութեան գործընթացը, որուն ծիրին մէջ աւելի քան երկու ամիսէ ի վեր խորհրդակցութիւններ, այցելութիւններ եւ քննարկումներ կը կատարուէին՝ քաղաքական գրեթէ բոլոր ուժերուն միջեւ, երէկ վկայեց գործնական քայլ մը, երբ կառավարութեան կազմութեան յանձնառութիւնը ստանձնած վարչապետ Սաատ Հարիրի հանրապետութեան նախագահին ներկայացուց յաջորդ կառավարութեան կազմին մասին իր պատկերացումը:

Հարիրիի մեկնաբանութեամբ նախագահ Սլէյմանի ներկայացուած հաւասարակշռուած եւ ազգային միասնականութիւնը խորհրդանշող կառավարութեան կազմին նախագիծը դատապարտուեցաւ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերուն կողմէ, իսկ միւս կողմէ՝ արժանացաւ խորհրդարանական մեծամասնութիւնը ներկայացնող քաղաքական ուժերուն ողջոյնին.

Երկու պարագաներուն սակայն, վարչապետի նշանակումէն 70 օր անց, երկրին մէջ տիրող քաղաքական լարուածութիւնը, որ վերջին օրերուն ի յայտ կու գար իբրեւ լռելեայն լարուածութիւն եւ զգուշաւոր լռութիւն, կրկին սրեցաւ եւ երկիրը մտնեց անորոշութեան: Անորոշութիւն մը, որուն վերջ մը պիտի դնէ հանրապետութեան նախագահը՝ ներկայացուած նախագիծին մասին իր «վճիռ»ը արձակելով:

Վարչապետ նշանակուելէն 70 օր ետք, Սաատ Հարիրի, որ քանի մը օր առաջ յայտնած էր, թէ կառավարութեան կազմութեան գործընթացին առումով ինք յառաջիկայ քանի մը օրուան ընթացքին գործնական քայլերու պիտի դիմէ, երէկ կէսօրէ ետք ուղղուեցաւ Պէթէտտին՝ նախագահական ամարանոց, ուր հանրապետութեան նախագահ զօր. Միշէլ Սլէյմանի ներկայացուց յաջորդ կառավարական կազմին իր նախագիծը կամ պատկերացումը

Հանդիպումէն ետք Հարիրի յայտնեց, որ ինք կազմած է 30 հոգինոց կառավարութիւն մը՝ 15 + 10 + 5 տարազին հիման վրայ. ան նկատել տուաւ, որ իր կազմած կառավարութիւնը հաւասարակշռուած կառավարութիւն մըն է, որ կ'ընդգրկէ խորհրդարանի գլխաւոր երեսփոխանական պլոքներուն ներկայացուցիչները եւ հիմնուած է երեսփոխանական ընտրութիւններուն արդիւնքներուն վրայ:

Հարիրի աւելցուց, որ նախագահ Սլէյման յայտնած է, թէ ինք պիտի ուսումնասիրէ այդ նախագիծը եւ աւելի ուշ այլ հանդիպում մը պիտի ունենայ Հարիրիի հետ, որպէսզի անոր փոխանցէ իր որոշումը՝ կառավարութեան այդ կազմին մասին:

Հարիրիի նախաձեռնութեամբ առնուած այս քայլը յառաջացուց հակազդեցութեանց հսկայ ալիք մը, որուն ան պատասխանեց երէկ երեկոյեան Քըրայթէմի մէջ սարքուած **իֆթարին** ընթացքին:

Հարիրի ընդգծեց, որ ինք իբրեւ նշանակուած վարչապետ յանձնառու է եւ պատասխանատու բոլոր լիբանանցիներուն առջեւ: «Նշանակումէս 70 օր ետք, օգտագործեցի սահմանադրական իրաւունքս եւ կառավարութեան կազմի

Շար.ը՝ էջ 10

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ ԱՅՑԵԼԵՑ ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԼԷՅՄԱՆԻՆ

Հայկական երեսփոխանական պլոքի ներկայացուցիչ Յակոբ Բագրատունի երէկ հրաւիրուեցաւ Պէյթէտտինի նախագահական պալատ, ուր 35 վայրկեան տեւող հանդիպում մը ունեցաւ հանրապետութեան նախագահ զօր. Միշէլ Սլէյմանի հետ:

Տեսակցութեան ընթացքին քննարկուեցան կառավարութեան կազմութեան հետ կապուած խնդիրներ եւ այս ուղղութեամբ արձանագրուող զարգացումները: Բագրատունի նախագահը տեղեակ պահեց նշանակեալ վարչապետ Սաատ Հարիրիի հետ իր ունեցած հանդիպումին մասին՝ միաժամանակ ներկայացնելով ՀՅ Դաշնակցութեան դիրքորոշումը կառավարութեան կազմութեան առնչութեամբ:

Բագրատունի շեշտեց ազգային միասնականութեան կառավարութեան կազմութեան պահանջը եւ կողմերուն կամքը յարգելու կարեւորութիւնը, միշտ երկխօսութեան եւ փոխադարձ յարգանքի սահմաններուն մէջ՝ Լիբանանի համար զիջումներ կատարելու նախանձախնդրութեամբ:

ՄԱՄԼՈՅ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԷՆՔԸ» ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ ԱՒԱՐՏԵՑ ԻՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Հայկազեան համալսարանին եւ Միջին Արեւելքի Հայ դատի գրասենեակին կողմէ կազմակերպուած «Հայոց ցեղասպանութիւնը եւ միջազգային օրէնքը» միջազգային ակադեմական խորհրդաժողովը աւարտեց իր աշխատանքները Պէյրութի մէջ:

Երկու օրերու՝ հինգշաբթի, 3 եւ ուրբաթ, 4 սեպտեմբեր 2009-ի վրայ երկարող այս խորհրդաժողովին իրենց մասնակցութիւնը բերին Բրիտանիայէն, Եգիպտոսէն, Զուիցերիայէն, Թուրքիայէն, Իրլանտայէն, Լիբանանէն, Հայաստանէն, Միացեալ Նահանգներէն եւ Քանատայէն պատմագէտներ, միջազգային օրէնքի մասնագէտներ եւ հանրածանօթ ցեղասպանագէտներ.

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՅ ԴԱՏԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Շար.ը՝ էջ 2

ԽՐՈՒԱԹԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԸ Կ'ՈՂՋՈՒՆԷ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԻՋԵՒ ՆԱԽԱՍՏՈՐԱԳՐՈՒԱԾ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեան Խրուաթիոյ նախագահ Ստիեփան Մեսիչի հրաւէրով երէկ երկօրեայ պաշտօնական այցելութեամբ մեկնեցաւ Խրուաթիա:

Դիմաւորումի պաշտօնական արարողութենէն ետք տեղի ունեցաւ նախագահներու հանդիպումը, որուն ընթացքին Սարգսեան եւ Մեսիչ բարձր գնահատեցին Հայաստանի եւ Խրուաթիոյ միջեւ քաղաքական երկխօսութեան ներկայ մակարդակը, քննարկեցին երկու երկիրներուն միջեւ փոխադարձ գործակցութեան, միջազգային օրակարգին վերաբերող, փոխադարձ հետաքրքրութիւն ներկայացնող այլ հարցեր:

Հայաստանի նախագահը Խրուաթիոյ իր գործընկերոջ ներկայացուց նաեւ հայ-թրքական քաղաքական երկխօսութեան վերջին զարգացումներուն եւ յարաբերութիւններու կարգաւորման Հայաստանի տեսլականը. տեղեկութիւններ հաղորդած է Լեռնային Ղարաբաղի տագնապի բանակցային գործընթացին վերաբերեալ:

Խրուաթիոյ նախագահը ողջունեց Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւնները կարգաւորելու Հայաստանի նախագահին նախաձեռնութիւնը եւ վստահութիւն յայտնեց, որ հայ-թրքական յարաբերութեանց կարգաւորումը իր կարգին պիտի նպաստէ շրջանին մէջ խաղաղութեան եւ անվտանգութեան ամրապնդումին:

ՐԱՖՖԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ԵՒ ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ ԿԸ ՀՐԱԺԱՐԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԷՆ

Հայաստանի Ազգային ժողովի պատգամաւոր, Ժառանգութիւն կուսակցութեան հիմնադիր Րաֆֆի Յովհաննէսեան երէկ հրաժարած է պատգամաւորի իր պաշտօնէն:

Ժառանգութիւն կուսակցութիւնը ոչ պաշտօնապէս հաստատեց այս տեղեկութիւնը՝ նշելով, որ Րաֆֆի Յովհաննէսեան շուտով անձամբ հանդէս պիտի գայ պարզաբանութիւններով:

Միւս կողմէ, Ազգային ժողովի ընդդիմադիր պատգամաւոր. 2008 թուականի յետընտրական զարգացումներուն առնչութեամբ մեղադրուող Խաչատուր Սուքիասեան, որ վերջերս կամովին յանձնուեցաւ Հայաստանի իրաւապահ մարմիններուն եւ քանի մը օր ետք ազատ արձակուեցաւ, երէկ յայտարարեց, որ կը հրաժարի պատգամաւորի իր պաշտօնէն:

«Ազգային ժողովի պատգամաւորներուն անսկզբունքային դիրքորոշումին եւ անհասկնալի քուէարկութեան պատճառով իմ եւ իմ պատգամաւոր ընկերներուս հանդէպ կատարուածը ինծի հիմք կու տայ գալու այն եզրակացութեան, որ ես այլեւս այս խորհրդարանին մէջ ընելիք չունիմ», ըսաւ Սուքիասեան:

«Ինքզինքս չեմ պատկերացներ Ազգային ժողովի պատգամաւորի կարգավիճակին մէջ, հետեւաբար, կը հրաժարիմ իմ պատգամաւորական պաշտօնէս», յայտարարութեան մէջ ըսաւ Սուքիասեան՝ վստահութիւն յայտնելով, որ զինք ընտրողները այդ քայլը կ՚ողջունեն:

Խաչատուր Սուքիասեանի գրասենեակը «Ազատութիւն» ռատիոկայանին տեղեկացուց, որ յայտարարութենէն բացի Սուքիասեան նաեւ իր պաշտօնէն հրաժարելու վերաբերեալ համապատասխան դիմում ներկայացուցած է Ազգային ժողովի նախագահին:

ՀԱՐԻՐԻ ԺԵՄԱՅԷԼԻ, ԺՈՄՊԼԱԹԻ ԵՒ ԺԱՀԺԱՀԻ ՀԵՏ ՔՆՆԱՐԿԵՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ

Կառավարութեան կազմութեան յանձնառութիւնը ստանձնած վարչապետ Սաատ Հարիրի նախանցեալ երեկոյեան Քըրայթեմի մէջ յաջորդաբար ընդունեց Փաղանգաւոր կուսակցութեան նախագահ Ամին Ժեմայէլը, Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութեան ղեկավար, երեսփոխան Ուալիտ Ժոմպլաթը եւ Լիբանանեան ուժեր կուսակցութեան ղեկավար Սամիր Ժահժահը:

Հարիրի անոնց հետ քննարկեց կառավարութեան կազմութեան վերաբերող զարգացումներ:

Հարիրիի այցելուներէն եղաւ նաեւ երեսփոխան Ալի Հասան Խալիլ, որ նոյնպէս վարչապետին հետ քննարկեց կառավարութեան կազմութեան գործընթացը:

Միւս կողմէ, Հարիրի Քըրայթեմի մէջ սարքուած կիրակի օրուան **իֆթարին** ընթացքին յայտնած էր, թէ յառաջիկայ քանի մը օրերուն պիտի դիմէ որոշ քայլերու, որոնց հիման վրայ կարելի պիտի ըլլայ կազմել Լիբանանի կառավարութիւնը՝ տրամաբանական կազմով մը:

«Տեղ մը մենք պէտք է երկրին շահերը ամէն բանէ վեր դասենք եւ տանք որոշումներ, որոնց հիման վրայ կարելի կ'ըլլայ կազմել ազգային միասնականութեան կառավարութիւնը», ըսաւ Հարիրի:

ԱՅՆՃԱՐ — ԱՅՆՃԱՐ

ՄՈՒՍԱ ԼԵՐԱՆ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 94-ԱՄԵԱԿԻ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

Ա.- «ԱՅՆՃԱՐ, ԾԱՂԻԿՆԵՐ, ԱՅԾԵՐ ԵՒ ՀԵՐՈՍՆԵՐ»
ժապաւէնի ցուցադրութիւն
Ներկայութեամբ բեմադրիչ
ՆՈՐԱ ԳԷՈՐԳԵԱՆի

Ուրբաթ, 18 սեպտեմբերի երեկոյեան ժամը 8:00-ին, «Գ. Կիւլպենկեան» սրահին մէջ (ժապաւէնի ցուցադրութիւնը կը կրկնուի նաեւ կիրակի, 20 սեպտեմբերի երեկոյեան, նոյն ժամուն եւ նոյն վայրին մէջ):

Բ.- ՄՈՒՍԱ ԼԵՌՑԻ - ԱՅՆՃԱՐՑԻ ՔԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾ
ԱՀՈՏ ԹԱՀԵԱՆի
քանդակներու ցուցահանդէս՝

Ցուցահանդէսին բացումը տեղի կ'ունենայ շաբաթ, 19 սեպտեմբերի երեկոյեան ժամը 8:00-ին, «Գ. Կիւլպենկեան» սրահին մէջ: (Ցուցահանդէսը բաց կը մնայ նաեւ կիրակի, 20 սեպտեմբերին, առաւօտեան ժամը 10:00-էն մինչեւ կէսօրէ ետք ժամը 4:00):

Գ.- ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆ

Մուսա լերան յուշարձանին կից, երեկոյեան ժամը 9:00-էն սկսեալ: Ելոյթ կ'ունենայ Համազգայինի «Պ. Սեւակ» մասնաճիւղի «Կաքաւիկ» մանկապատանեկան պարախումբը (պարուսոյց՝ Գայիանէ Մածունեան): Ելոյթ պիտի ունենան նաեւ լիբանանահայ երիտասարդ երգիչներ՝ ընկերակցութեամբ Սեդօ Պաղտասարեանի եւ իր նուագախումբին:

Դ.- ՊԱՏԱՐԱԳԻ, ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒ ՄԱՏԱՂՕՐՀՆԷՔ

Կիրակի, 20 սեպտեմբերին, Ս. Պօղոս եկեղեցւոյ մէջ եւ Մուսա լերան յուշարձան-համալիրին կողքին:

ՀՅԴ ԱՅՆՃԱՐԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ՇԱՄԼԵԱՆ-ԹԱԹԻԿԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Հեռ. 01-261749 01-240995/6

ՎԵՐԱՄՈՒՏ 2009-2010

Արձանագրութիւն

Արձանագրութեան համար երեքշաբթի, 1 սեպտեմբեր 2009-էն սկսեալ վարժարանիս գրասենեակը բաց է երկուշաբթիէն ուրբաթ՝ առաւօտեան ժամը 8:00-էն 13:00:

Վերամուտ

Երկրորդականի Գ. կարգի (Պաքալորէա) զոյգ ճիւղերու՝ կենսաբանութեան եւ ընկերատնտեսագիտութեան աշակերտները իրենց դասերուն կը սկսին չորեքշաբթի, 16 սեպտեմբերի առաւօտեան ժամը 8:00-ին:

Միջնակարգի Գ. կարգի (Պրեվէ) աշակերտները իրենց դասերուն կը սկսին չորեքշաբթի, 16 սեպտեմբերի առաւօտեան ժամը 8:00-ին:

Մնացեալ բոլոր կարգերու աշակերտները իրենց դասերուն կը սկսին հինգշաբթի, 1 հոկտեմբերի առաւօտեան ժամը 7:30-ին:

Մանկապարտէզ: Ուրախութեամբ կը յայտարարենք, որ մանկապարտէզը պիտի ունենայ Բողբոջ Ա. կարգը, ուր կարելի է ընդունիլ երկու տարեկան եւ չորս ամսու տարիքը ունեցող փոքրիկները:

Աշակերտները իրենց դպրոցական տարեշրջանը կը սկսին հինգշաբթի, 1 հոկտեմբերի առաւօտեան ժամը 8:00-ին:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար այցելել հետեւեալ կայքէջը՝
http://shamlian-tatikian.blogspot.com

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՅՆ ԹԻՒԷԻ ՄԷՋ

«ԱՅՍՕՐ ԱՄԲՈՂՋ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՀԱԲԵԿՈՒՄԻ ԹԻՐԱԽ ԴԱՐՁԱԾ Է»

ՅԱՅՏԱՐԱՐԵՑ ՆԱԽԱՐԱՐ ՊԱՍԻԼ

Խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրի երէկ Այն Թինէի մէջ ընդունեց հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժըպրան Պասիլը, որուն հետ քննարկեց երկրին քաղաքական իրադարձութիւնները, ինչպէս նաեւ կառավարութեան կազմութեան գործընթացը:

Հանդիպումէն ետք Պասիլ յայտնեց, որ Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում հանդիպումը, Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութիւնը եւ ամբողջ ընդդիմութիւնը քաղաքական ահաբեկումի թիրախ դարձած են, սակայն ընդդիմադիր քաղաքական ուժերը զգաստ են ու միասնական, եւ կը սպասեն յառաջիկայ օրերուն արձանագրուելիք զարգացումներուն:

Ան նշեց, որ համախմբումը եւ Ազգային ազատ հոսանքը այսօր կը տառապին անիրաւութենէ եւ անարդարութենէ: «Մեր դէմ անիրաւութեան այս արշաւը շղթայազերծուած է «գործակցութեան նպատակով երկարող ձեռքեր» կարգախօսին տակ», ըսաւ ան:

Պասիլ աւելցուց, որ երկարող ձեռքերը մեզի հետ խորհրդակցիլ ուզող եւ մեր ձեռքերը թօթուելու համար մեկնուած ձեռքեր չեն, այլ՝ մեր իրաւունքները խլել փափաքող ձեռքեր: «Մենք չենք հասկնար, որ ինչո՞ւ այս հալածանքը եւ անիրաւութիւնը մնայուն կերպով կը կատարուի քաղաքական տուեալ ուժի մը կողմէ, երբ երկխօսութեան մասին տեղեկութիւններ կը լսենք, գիջումներ կը կատարենք եւ փոխադարձ ոչ մէկ լուրջ առաջարկ կը ստանանք», աւելցուց ան:

Պըրրի ընդունեց նաեւ նախկին նախարար Ալպեր Մանսուրը, որ յայտնեց, թէ կառավարութեան կազմութիւնը հանրապետութեան նախագահին իրաւունքն է՝ վարչապետին հետ համաձայնաբար:

Մանսուր ըսաւ, թէ վարչապետը ոչ մէկ իրաւունք ունի կառավարութեան կազմի նախագիծ մը ներկայացնելու հանրապետութեան նախագահին, որովհետեւ այդ մէկը Թաէֆի համաձայնագիրի բացայայտ խախտում է:

Այն Թինէի այցելուներէն եղաւ Աբրամ Շեհայէպ, որ երեսփոխան Ուալիտ Ժոմպլաթէն բերանացի նամակ մը փոխանցեց Պըրրիի:

«ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ...

Շարունակուած Ա. էջէն

Խորհրդաժողովին մասնակցեցան շուրջ հարիւր Հայ դատի, միջազգային օրէնքի, քաղաքական գիտութիւններու, ընկերաբանութեան, պատմութեան դասախօսներ, կուսակցական գործիչներ, միութենականներ, կրօնականներ, Հայ դատի հետապնդման գաղութահայ թէ լիբանանահայ գործիչներ, մտաւորականներ, կրթական դաստիարակներ, ազատ ասպարէզի անհատներ, ուսանողներ եւ մամլոյ գործիչներ:

Խորհրդաժողովը ընթացաւ աշխուժ մթնոլորտի մէջ. տեղի ունեցաւ առողջ եւ շինիչ հարց-պատասխան ներկաներուն եւ բանախօսներուն միջեւ:

Խորհրդաժողովը ակադեմական բարձր մակարդակով արծարծեց Հայոց ցեղասպանութեան ուրացման եւ ճանաչման հարցերը, շեշտուեցան ճանաչման գործընթացին **թեքնիք** եւ քաղաքական արգելքները: Արծարծուեցաւ ժխտման քաղաքականութեան մէջ թրքական ազգայնականութեան դերը եւ կատարուեցան որոնումներ՝ միջազգային օրէնքի ծիրին մէջ Հայոց ցեղասպանութեան յառաջմղման ի խնդիր:

Քննարկուեցան միջազգային օրէնքի ծիրին մէջ ցեղասպանութեան եւ «մարդկութեան դէմ ոճիր»ի նորագոյն դատավարութիւններու, ինչպէս նաեւ ոչ պետական միջոցներով Հայոց ցեղասպանութեան խնդիրը կարգաւորելու փորձերը: Ժողովը անդրադարձաւ Հայոց ցեղասպանութեան տնտեսական խնդիրներուն եւ պապենական կալուածներուն ու լքուած գոյքերուն վրայ յառաջացած թուրք-քիւրտ վերնախաւին, Թուրքիոյ՝ Օսմանեան կայսրութեան ժառանգորդութեան, կայսրութենէ հանրապետութիւն փոխակերպումի ընթացքին ղեկավարութեան անփոփոխութեան:

Խորհրդաժողովը միջազգային օրէնքի ծիրին մէջ քննարկեց ցեղասպանութեան հետեւանքներու վերացման խնդիրները, վնասուց հատուցման եւ մշակութային ժառանգութեան պահպանման հարցերը:

Խորհրդաժողովը առիթ հանդիսացաւ արծարծելու թուրք եւ քիւրտ քաղաքացիական հասարակարգի, մտաւորականութեան եւ մասնագէտներու դերը՝ Հայոց ցեղասպանութեան կարգաւորման մէջ եւ ընդգծեց հայեւթուրք անհաւասար հիմքերով յարաբերութիւններու փաստը:

Խորհրդաժողովը լուսարձակի տակ առաւ Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման պայքարի ընթացքը եւ զայն համաշխարհայնացնելու անհրաժեշտութիւնն ու միջոցները, ինչպէս նաեւ Հայոց ցեղասպանութիւնը հայերէն դասագիրքերու եւ դասանիւթերու շարքին ընդգրկելու հարցերը:

Հուսկ, քննարկումները ի յայտ բերին նոր ուղիներու եւ միջոցներու կարելիութիւններ եւ մատնանշեցին անհրաժեշտութիւնը աւելի լայնածիր ակադեմական եւ իրաւական ուսումնասիրութիւններ կատարելու Հայոց ցեղասպանութեան տնտեսական, ընկերային, հոգեբանական, իրաւաբանական եւ միջպետական յարաբերութիւններու երեսակներուն մէջ:

Խորհրդաժողովի աւարտին, Հայկազեան համալսարանի նախագահ վեր. դոկտ. Փոլ Հայտոսթեան յոյս յայտնեց, որ խորհրդաժողովին նիւթերը առանձին հատորով լոյս ընծայուին յառաջիկայ մէկ տարուան ընթացքին: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր մասնակիցներուն, ներկաներուն եւ բոլոր անոնց, որոնք սատարեցին խորհրդաժողովի յաջողութեան:

Խորհրդաժողովին զուգահեռ կազմակերպուած էին նաեւ հրապարակային երեք ձեռնարկներ՝ 3 սեպտեմբերին՝ «Միջազգային օրէնքի փորձը՝ կարգաւորելու Ի. դարու ցեղասպանութիւնները» ասուլիսը մասնակցութեամբ դոկտորներ Ռոճըր Սմիթի, Ուիլիըմ Շապասի, Ալֆրետ Տը Զայասի եւ Հանրի Թերիոյի, 4 սեպտեմբերին՝ «Հայոց ցեղասպանութեան տնտեսական հետեւանքները Տիարպեքիրի շրջանին վրայ» դասախօսութիւնը (դասախօս՝ դոկտոր Ուղուր Իւնկէօր), եւ 8 սեպտեմբերին՝ «Մտորումներ Արեւմտեան Հայաստանէն եւ Կիլիկիայէն» բանախօսութիւնը՝ (բանախօս՝ փրոֆ. Ռիչըրտ Յովհաննէսեան):

Պէյրութ-Լիբանան
7 սեպտեմբեր 2009

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՖՈՆՏԻՆ

● «Ազդակ»ի կայքէջի աշխատանքներուն զարգացման համար՝
Շաքէ Յակոբեան Գլաուսն
100 եւրօ

● Ստեփան Գազարեանի ընդ Ալենուշ Պեկինեանի ամուսնութեան առիթով՝
Ս. Քառասնից Մանկանց եկեղեցւոյ թաղականութիւնը՝ 50,000 լ.ո.

● Աղաճան Եագուպեանի մահուան քառասունքին առիթով՝
Տէր եւ տիկին Շանթ Եագուպեան 100,000 լ.ո.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

● Հաստատութիւն մը կարիքը ունի փոխադրակառքի (վան) վարիչի մը, *ումմմի* տետրակ ունենալը՝ պայման, ինչպէս նաեւ մթերանոցի մէջ աշխատող երիտասարդ պաշտօնեայի մը: Դիմել հեռ. 03-877002 թիւին:

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԹԻՒԵՐԸ

«Ազդակ»ի հետ կապուելու համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն.-

(01)258526,
(01)260115
եւ (01)241274:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

● ՈՒԺԱՆԻՒԹԻ եւ ջուրի հարցերու նախարար Ալեն Թապուրեան «Մատա» ձայնասփիւռի կայանին հետ հարցազրոյցին ընթացքին շեշտեց, որ եթէ կառավարութիւնը շուտով չկազմուի, ապա կարելի պիտի չըլլայ ելեկտրականութեան տագնապին լուծում մը ապահովել:

● ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐ քաղաքական ուժերուն մաս կազմող հեղինակութիւն մը, որ մերժեց անունը յայտնել, նշեց, թէ Սաատ Հարիրի վարչապետ նշանակուելէն ի վեր նախընթացներ կը ստեղծէ լիբանանեան սահմանադրական կեանքին մէջ եւ զանոնք կը ծածկէ «սահմանադրական իր իրաւունքները» խորագիրին տակ:

● ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ Զիատ Ասուատ նշեց, որ Մուսթաքպալ հոսանքը կը փափաքի ամբողջութեամբ տիրել քրիստոնեաներու իրաւունքներուն:

● ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ Քասեմ Հաշեմ յայտնեց, որ Լիբանանի մէջ միագոյն կառավարութեան մը կազմութիւնը պիտի վերածուի տագնապի կառավարութեան:

● ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ բանակի հրամանատար զօր. Ժան Քահուաժի ընդունեց հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժըպրան Պասիլը, որուն հետ քննարկեց երկիրը յուզող իրադարձութիւնները, ինչպէս նաեւ ապահովական կացութեան վերաբերող հարցեր:

● ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ դիմադրութեան երեսփոխանական պլոքի նախագահ Մոհամեթ Ռաաս **իֆթարի** մը ընթացքին յայտնեց, որ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերուն որոշումը՝ կառավարութեան մէջ միացեալ ներկայութիւն ըլլալու, հաստատ կը մնայ:

● ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ վարչապետի յատուկ պատուիրակ Քրիսթոֆըր Հասըն առկախեց այսօր Լիբանան կատարելիք իր այցելութիւնը:

● ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարար Ֆաուզի Սալլուխ ընդունեց Լիբանանի մէջ Իտալիոյ դեսպան Կապրիէլ Քիքիան, որուն հետ քննարկեց շրջանային իրադարձութիւնները, ինչպէս նաեւ Միջին Արեւելքի մէջ խաղաղութեան գործընթացին վերաշխուժացման վերաբերող մանրամասնութիւններ:

● ԸՆԿԵՐՎԱՐ յառաջդիմական կուսակցութեան տեղեկատուական հարցերու պատասխանատու Ռամի Ռայիս յայտնեց, որ վարչապետ Սաատ Հարիրիի եւ երեսփոխան Ուալիտ Ժոմպլաթի հանդիպումը խորհրդակցութեանց սահմաններուն մէջ էր:

● ՄՈՒՍԹԱՔՊԱԼ հոսանքի անդամ, երեսփոխան Ամմար Հուրի յայտնեց, որ Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութիւնը յաջորդ կառավարութեան մէջ 5 նախարար պիտի ունենայ:

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ ԵՒ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՅ ԴԱՏԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Հրապարակային բանախօսութիւն եւ սահիկներու ցուցադրութիւն

ՄՏՈՐՈՒՄՆԵՐ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ԵՒ ԿԻԼԻԿԻԱՅԷՆ

Բանախօս՝
ՓՐՈՖ. ՌԻՉԸՐՏ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
Քալիֆորնիոյ համալսարանի (Եու. Սի. Էլ. Էյ.) Հայ Ժողովուրդի Պատմութեան Ամպիոնի վարիչ

Տեղի կ'ունենայ երեքշաբթի, 8 սեպտեմբեր 2009-ին, երեկոյեան ժամը 7:30-ին, «Յ. Տէր Մելքոնեան» թատերասրահ, Պուրճ Համուտ:

ԱԶԳ. Ս. ՔԱՌԱՍՆԻՑ ՄԱՆԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

Ազգային Ս. Քառասնից Մանկանց վարժարանի տնօրէնութիւնը այսու կու գայ յայտնելու, որ 2009-2010 կրթական տարեշրջանի արձանագրութիւնները, հին ու նոր աշակերտներուն համար, կը շարունակուին ամէն օր, առաւօտեան ժամը 9:00-էն 12:00, բացի շաբաթ օրերէն: Դիւրացնելու համար վերամուտի աշխատանքները՝ ծնողներէն կը խնդրուի արձանագրութիւնները կատարել մինչեւ ուրբաթ, 18 սեպտեմբեր 2009:

1.- Նորեկ աշակերտները պարտին իրենց հետ բերել *խնդրաժ քայտ*, նախորդ տարուան վիճակացոյցը եւ փոխանցման գիր՝ վաւերացուած կրթական նախարարութենէն (*իֆատէ*):

2.- Վարժարանս ունի նաեւ մանկամսուրի բաժին, ուր կ'ընդունուին մէկուկէս տարեկան եւ վեր փոքրիկներ:

3.- Կրթական նոր տարեշրջանի վերամուտը տեղի պիտի ունենայ՝

● *Հինգշաբթի, 1 հոկտեմբեր 2009, Նախակրթարան:*

● *Ուրբաթ, 2 հոկտեմբեր 2009, Մանկապարտէզի Ծաղիկ եւ Կոկոն դասարաններ:*

● *Երկուշաբթի, 5 հոկտեմբեր 2009, Բողբոջ դասարան:*

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Ո՞Չ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Հայ դատը վտանգի մէջ է, Ղարաբաղը վտանգի մէջ է եւ Հայաստանի իշխանութիւնները կը կատարեն քաղաքական ամէնէն մեծ սխալը Հայաստանի անկախութեան հիմնադրումէն ի վեր: Հակազդել եւ գրել այսօր, կը նշանակէ արտայայտել մեր սէրը Հայաստանի եւ Հայ դատին նկատմամբ: Պէտք չէ լռել այս հարցին առնչութեամբ: Հակազդել չի նշանակեր քննադատել Հայաստանը, այլ մասնակցիլ ապագան փրկելու գործին:

Անցնող 22 ապրիլին ճամբու քարտէսին ստորագրութեան պատճառով ստեղծուած հակազդեցութիւններով հանդերձ, հայկական դիւանագիտութիւնը շարունակեց Թուրքիոյ մերձենալու իր քաղաքականութիւնը: Իրադարձութիւնները որոշ ժամանակէ մը ետք քննելով կարելի է նշմարել, որ հայ-թրքական յարաբերութիւններու բնականոնացումը առաջնահերթ տեղ գրաւած է Հայաստանի կառավարութեան համար, բաղդատաբար այն բոլոր հարցերուն, զորս շուրջ մէկ դար է ի վեր կը ցնցեն հայ ժողովուրդին եւ թրքական պետութեան յարաբերութիւնները: **Եւ Հայաստանի իշխանութիւնները պատրաստ են թրքական պետութեան հետ ամէն համաձայնութեան՝ իրականացնելու համար դիւանագիտական յարաբերութիւններուն բնականոնացումը եւ երկու երկիրներուն միջեւ սահմանի բացումը:**

● Համաձայնութիւն Հայոց ցեղասպանութեան հարցին շուրջ:
● Համաձայնութիւն հայ ժողովուրդի իրաւունքներուն հարցին շուրջ:
● Համաձայնութիւն Ղարաբաղի հարցին շուրջ:

Հայոց ցեղասպանութեան եւ հայ ժողովուրդի իրաւունքներուն հարցին շուրջ. այն ինչ որ արդէն իսկ ներառուած էր 22 ապրիլի ճամբու քարտէսին մէջ, հաստատուած է: Երկու երկիրները կ'որոշեն ստեղծել կառոյց մը, որ պիտի զբաղի 1915-ի «իրադարձութիւններուն» առնչուող թղթածրարները բանալու կամ վերաբանալու, ուսումնասիրելու կամ վերաուսումնասիրելու աշխատանքով: Ինչ որ յստակօրէն կը նշանակէ, թէ **այն ինչ որ անվիճելի իրողութիւն մըն էր ո՛չ միայն հայութեան, այլ նաեւ աւելի քան քսան պետութիւններու եւ ցեղասպանութեան հարցի մասնագէտ ուսումնասիրող համայնքին համար, եւ որոնք ճանչցած էին Հայոց ցեղասպանութիւնը, այսօր հարցականի տակ կ'առնուի. ներառեալ՝ Հայաստանի կառավարութեան կողմէ**: Ասիկա Հայ դատին ուղղուած ուժգին հարուած մըն է: Կարեւոր նահանջ մը: Հիանալի յաղթանակ մը թրքական դիւանագիտութեան համար: **Բոլոր կառավարութիւնները եւ խորհրդարանական կառոյցները, որոնց հետ աշխատանքային կապի մէջ են Հայ դատի պաշտպանները, որպէսզի աշխատին Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման համար, պիտի ըսեն, թէ արտայայտուելէ առաջ պէտք է սպասել հայ եւ թուրք յանձնախումբի աշխատանքի արդիւնքներուն:** Բանալ թղթածրարները, ուսումնասիրել զանոնք, բաղդատել զանոնք, երբեմն հակասական կերպով, կտրատել զանոնք, կազմակերպել բազմաթիւ ժամանակաշրջաններու առնչուող գիտաժողովներ՝ երբեմն թարգմանութեան դժուարութիւններու հանդիպելով, յատկապէս օսմանեան թղթածրարներու պարագային... **Կրնանք պատկերացնել 20 տարուան ուսումնասիրութիւն: 20 տարիներ, որոնց ընթացքին պիտի սառի Հայ դատի համար մղուող պայքարը**: Թուրքիա կը հաստատէ փտումի ռազմավարութիւն մը. եւ ինչպէ՞ս հաւատալ թուրք մասնագէտներու իրատեսութեան, մասնագէտներ, որոնք անհրաժեշտաբար պիտի աշխատին իրենց պատկան կառավարութեան հաշուոյն: Ուրիշ կերպ չի կրնար ըլլալ երկրի մը մէջ, որ իր քրէական օրէնսգիրքով իսկ կ'արգիլէ արտայայտուիլ Հայոց ցեղասպանութեան իրողութեան մասին: Մենք արդէն իսկ այս փորձառութիւնը ունեցանք 1991-ի եւ 1998-ի միջեւ, Լեւոն Տէր Պետրոսեանի նախագահութեան ժամանակ, երբ վերջինս բացարձակ առաջնահերթութիւն վերապահած էր հայ- թրքական յարաբերութիւններու վերսկզբման: Եւ մենք դէմ յանդիման գտնուեցանք պետութիւններու դասական առարկութեան:

Հայաստանի իշխանութիւնները կ'ընդունին նաեւ հրաժարիլ հողային պահանջատիրութենէն: Յանուն ինչի՛: Թուրքիա յաջողած է ընել այնպէս, որպէսզի այս կարեւոր ռազմավարական հարցէն հրաժարին հայկական իշխանութիւնները: Յանձնառութիւն մը պէտք է ընդունուէր երկու պետութիւններու ամբողջականութիւնը երկկողմանիօրէն ճանչնալու, ինչպէս նաեւ ստորագրուած ու վաւերացուած դաշնագիրներուն վերաբերեալ:

Անընդունելի է, որ Հայաստանի իշխանութիւնները ռազմավարական նման որոշումներ ընդունին առանց խորհրդակցութեան: Ցեղասպանութեան հարցը եւ Հայ դատը սուրբ են: Անոնք չեն կրնար բանակցութեան հարց դառնալ: Հայաստանի կառավարութիւնը, արտաքին գործոց նախարարը, ինչպէս նաեւ հանրապետութեան նախագահը իրաւունք չունին հայ ազգի անունէն խօսելու՝ առանց նախապէս խորհրդակցելու, առանց հայ ժողովուրդի յստակ թոյլտուութեան:

Հայաստանի իշխանութիւններուն որոշումը քաղաքական անպատասխանատուութեան հետեւանք է, եւ զուրկ որեւէ օրինականութենէ:

Այն ինչ որ Թուրքիան չէր կրցած ձեռք ձգել տասնեակ տարիներու ընթացքին, հակառակ իր վարած բացառիկ հակահայ քաղաքականութեան, մինչ Հայաստանը տակաւին անկախ չէր, այսօր կրցած է յաստանը տակաւին անկախ Հայաստանի Հանրապետութեան ստանալ անկախ Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահին միջոցով. Սփիւռքը. առանձինն, եղած է բաւական զօրաւոր՝ Թուրքիոյ ուրացման դէմ մղելով ճարտար, ուժեղ եւ կազմակերպուած պայքար. եւ ձեռք ձգած է Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումը շուրջ քսան պետութիւններու կողմէ: Սփիւռքի ուժին այսօր կը հակադրուի հայկական դիւանագիտութեան տկարութիւնը: Բացարձակապէս անհրաժեշտ է. որ Հայաստանի Հանրապետութեան

ՄՈՒՐԱՏ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 10

ԹՈՐՈՆԹՈՅԻ ՄԷՋ

ՀՅԴ - ՌԱԿ - ՍԴՀԿ ՄԻԱՑԵԱԼ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՀԱՒԱՔԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵՑ 31 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒԱԾ ՀԱՅ-ԹՐՔԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾԸ

5 սեպտեմբերին, Թորոնթոյի մէջ կայացաւ ժողովրդային հաւաք՝ կազմակերպութեամբ ՀՅԴ-ի, ՌԱԿ-ի եւ ՍԴՀԿ-ի տեղական կառոյցներուն: Ձեռնարկի աւարտին, հաւաքին կողմէ հրապարակուեցաւ հետեւեալ յայտարարութիւնը:

ՀՅ Դաշնակցութեան «Սողոմոն Թեհլիրեան» կոմիտէի, Ռամկավար ազատական կուսակցութեան Քանատայի Շրջանային վարչութեան եւ Սոցիալ դեմոկրատ հնչակեան կուսակցութեան Քանատայի Շրջանային վարչութեան կողմէ կազմակերպուած եւ Թորոնթոյի Հայ կեդրոնին մէջ կայացած ժողովրդային հաւաքի ներկաներս, կու գանք մեր բողոքը արտայայտելու Հայաստանի եւ Թուրքիոյ պատկան իշխանութիւններուն կողմէ 31 օգոստոսին հրապարակուած երկու երկիրներու դիւանագիտական երկկողմանի յարաբերութիւններու բնականոնացման ուղղուած առաջադրանքներու նախագիծի բովանդակութեան դէմ:

Վերոնշեալ փաստաթուղթերուն մէջ տեղ գտած տրամադրութիւնները, իրենց ամբողջական պարունակին մէջ, ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ համայն հայութեան վրայ Թուրքիոյ կողմէ պարտադրուող նախապայմաններու յայտնի շարանը, որ ցարդ մերժուած է Հայաստանի կողմէ եւ որ կը հարուածէ Հայաստանի ու հայութեան գերագոյն շահերը:

Նախագիծի տրամադրութեանց մէջ յստակ եւ նպատակաուղղուած ճիգ կայ հայ ժողովուրդի պատմական իրաւունքներու հետապնդման երթը հարուածելու եւ հայութիւնը բեւեռացումի մղելով պառակտելու:

Նախագիծի հիմնական պայմաններուն հայկական կողմին վաւերացումով՝

Ա.- Ծանր հարուած կը ստանայ հայութեան հոդային պահանջատիրութեան դատը:

Բ.- Ծանր հարուած կը ստանայ Հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման յարաճուն գործընթացը եւ այս մարզին մէջ ցարդ ձեռք բերուած նուաճումները համաշխարհային քաղաքական բեմին վրայ լրջօրէն կը վտանգուին:

Գ.- Արցախեան հիմնահարցի ծիրին մէջ, թուրքազրպէյճանական ներկայ ռազմավարութեան լոյսին տակ, հայկական կողմի բանակցային կարողականութիւնները ճակատագրականօրէն կը սահմանափակուին եւ կը յայտնուինք Հայաստանի անվտանգութիւնը խնդրոյ առարկայ դարձնող զիջումներու անխուսափելի պարտադրանքին դիմաց:

Հայ ժողովուրդի դարաւոր արդար դատին հակադրուող անձնատուրողական այս նախագիծը լի է վտանգաւոր հետեւանքներով: Հայ ժողովուրդի գոյատեւման եւ Հայաստանի ազգային անվտանգութեան ուղղուած հարուած է:

Ժողովրդային այս հաւաքին մասնակիցներս կոչ կ'ուղղենք Հայաստանի կառավարութեան, Հայաստանի Ազգային ժողովին եւ հայրենի մեր ժողովուրդին, որ բացարձակապէս մերժեն առաջադրուած այս նախագիծը Թուրքիոյ բոլոր նախապայմաններով եւ վերահաստատեն հայկական կողմի վաղուց նուիրագործուած քաղաքականութիւնը՝ Թուրքիոյ հետ առանց նախապայմաններու յարաբերութիւններ սկսելու: Թուրքիոյ դրած նախապայմանները կը վերաբերին ամբողջ հայութեան իրաւունքներուն, հետեւաբար, համայն հայութեան քաղաքական կամքն է, որ այսօր իր խօսքը պիտի ըսէ:

ԱՐՑԱԽ ՖՈՒՆԴ

● Արձագանգելով «Արցախ ֆոնտ»ի՝ «Նոր կեանք, նոր յոյս» ծրագիրի կոչին՝
Անդրանիկ եւ Խաչիկ Պոյաճեան 600 ամ. տոլար
Մհեր Թնճուկեան (Սան Ֆրանսիսքօ) 600 ամ. տոլար

● Քրիստափոր Թազեանի մահուան առիթով՝
Մելքոն Յակոբեան 100,000 լ.ո.

Ի՞ՆՉ ԿԸ ԳՐԵՆ ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹԵՐԸ

7 սեպտեմբերին լոյս տեսած լիբանանեան օրաթերթերը գլխաւորաբար լուսարձակի տակ առած են նոր կառավարութեան կազմութեան շուրջ արձանագրուող իրադարձութիւնները:

Թերթերը գրած են զանազան հաւանականութիւններու մասին, որոնց կարգին՝ նոր կառավարութեան կազմութեան յանձնառութիւնը ստանձնած վարչապետ Սաատ Հարիրիի կողմէ հանրապետութեան նախագահին ներկայացուելիք կառավարութեան կազմի մը մասին, կազմ մը, որ պիտի առաջադրուի առանց ընդդիմութիւնն ու խորհրդարանական մեծամասնութիւնը անոր մանրամասնութիւններուն մասին տեղեակ պահելու:

Լիբանանեան օրաթերթերը անդրադարձած են կառավարութեան կազմութեան առնչութեամբ ընդդիմադիր եւ իշխանամէտ կողմերէ կատարուած յայտարարութիւններուն եւ դրսեւորուած կեցուածքներուն:

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԿԵԱՆՔ

«Ախպար» օրաթերթը կը գրէ, թէ երկու հանդիպումները, որոնք համախմբեցին նոր կառավարութեան կազմութեան յանձնառութիւնը ստանձնած վարչապետ Սաատ Հարիրին եւ Հզբզպալլայի ընդհանուր քարտուղարի քաղաքական խորհրդատու Հասան Խալիլն ու Հարիրին եւ նախարար Ժըպրան Պասիլը, ոչ մէկ նորութիւն բերին: Արդարեւ, ընդդիմութիւնը վարչապետէն լսեց միեւնոյն արտայայտութիւնները, որոնք արդէն լսուած էին. ան դիտել տուաւ, որ կառավարութեան կազմը արդէն պատրաստ է, եւ ինք սահմանադրական իրաւունքը ունի այդ մասին յայտարարելու՝ առանց մանրամասնութիւններուն գծով տեղեակ պահելու ընդդիմութիւնը:

Վարչապետը նաեւ հանդիպում ունեցաւ Փաղանգաւոր, Լիբանանեան ուժեր եւ Ընկերվար յառաջդիմական կուսակցութիւններու ղեկավարներուն հետ՝ զանոնք տեղեակ պահելով ընդդիմութեան հետ խորհրդակցութեան արդիւնքներէն: Ժամպլաթ վերապահութիւն յայտնեց այն մասին, որ ընդդիմութեան հետ յարաբերութիւններու վատթարացման քայլեր առնուին. Հարիրի խոստացաւ իր դաշնակիցներուն հետ յաւելեալ խորհրդակցութիւններ կատարել եւ զանոնք տեղեակ պահել ամէն ինչէ, նախքան որեւէ քայլի դիմելը:

«Սաֆիր»ի համաձայն, ընթացաւարտ կառավարութեան հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժըպրան Պասիլ յայտնած է, որ անգամ մը եւս Սաատ Հարիրի ընդդիմութեան վրայ ճնշում կը բանեցնէ, որպէսզի «տեղի տանք՝ քաղաքական, համայնքային ու ժողովրդային կացութիւններու դէմ յանդիման: Ասիկա կը նշանակէ, որ ան կ'ուզէ կրակով, **շանթաժով** եւ ճնշումներով կազմել իր կառավարութիւնը, նոյնիսկ անոնք քաղաքացիական պատերազմի սպառնալիքներ ուղղելու աստիճանի հասան, մինչ մենք կը կարծէինք, որ Հարիրի երկխօսութեամբ եւ մեր իրաւունքները յարգելով կառավարութիւն մը պիտի կարենայ կազմել»: Պասիլ նշած է, որ ժամանակի թաւալումով բացայայտուեցաւ նոր նշանակուած վարչապետին միտումը. արդարեւ, ան կը գործէ այն տրամաբանութեամբ, որ կա՛մ պէտք է իր պայմաններուն ենթարկուիլ եւ կա՛մ հարցերը պիտի բարդանան, դժուարութիւններ պիտի աւելնան, սպառնալիքները պիտի բազմանան: Այս ձեւը, ըստ նախարարին, ապարդիւն է՝ թէ՛ զօր. Աունի, թէ՛ Ազգային ազատ հոսանքին եւ թէ՛ անոր համակիրներուն համար:

«Սաֆիր»ին հետ ունեցած զրոյցին ընթացքին հարցումի մը պատասխանելով՝ նախարար Պասիլ դիտել տուած է. «Մենք կ'ուզենք շինիչ եւ արդիւնաւէտ երկխօսութիւն մը, որ կառավարութեան կազմութեան կ'առաջնորդէ. ասոր համար երեք հիմնական կէտեր ճշդեցինք՝ զիրար ճանչնալ, յարգել ուրիշին իրաւունքները եւ չփորձել ոտնձգութիւն կատարել, ինչպէս նաեւ երեւակայական պայմաններ չճշդել. կը սպասենք, որ նոր նշանակուած վարչապետը պատասխան տայ, որպէսզի կարելի ըլլայ իսկական երկխօսութեան սկսիլ»:

Պատասխանելով այն հարցումին, որ Հարիրիի կողմէ պատերազմի սպառնալիք ուղղելու մասին խօսելով ի՞նչ կ'ուզէ ըսել նախարարը՝ ան յայտնած է, որ ակնարկութիւններ կատարուած են այն մասին, թէ նոր նշանակուած վարչապետը կ'ուզէ այնքան մը բարդացնել կացութիւնը, որ քաղաքացիական պատերազմ մը անխուսափելի դառնայ:

Պասիլ հաստատած է, որ երկխօսութիւնը ձեւական էր, որովհետեւ ամէն անգամ ալ նոյն բաները կ'ըսուէին ու նոյն պատասխանները կը հնչէին. խորհրդակցութիւնները պարզապէս կրնային ծառայել այն նպատակին. որ հանրապետութեան նախագահին ու իշխանամէտներուն հետ տեղի ունեցած հանդիպումներուն ընթացքին Հարիրի ըսէր, թէ ինք ի զուր փորձած էր ընդդիմութիւնը համոզել՝ անոր հետ զանազան հանդիպումներ ունենալով:

Ընդդիմադիր աղբիւր մը «Սաֆիր» օրաթերթին յայտնած է, թէ կատարուած իրողութեան ձեւով պարտադրուած կառավարութեան մասին յայտարարութիւն կատարելու պարագային, Սաատ Հարիրի լաւագոյն պէտք է գիտակցի, որ կառավարութեան չգոյութեան կացութիւն մը կը ստեղծէ երկրին մէջ: Ասիկա պիտի ըլլայ տեղքայլէն դէպի ետեւ տանող նահանջի քայլ մը, որ յաւելեալ բարդացումի եւ լարուածութեան պիտի առաջնորդէ:

Նշեալ աղբիւրը հաստատած է, որ բոլոր կողմերուն միջեւ համադրումն ու համախոհութիւնը կարեւոր է կառավարութեան կազմութեան համար, այլապէս ամէն բան անիմաստ եւ ժխտական պիտի ըլլայ:

«Նահար»ի համաձայն, վարչապետ Հարիրի խորհրդարանական մեծամասնութեան պատասխանատու դէմքերուն, ինչպէս նաեւ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիին փոխանցած է, թէ վճռած է իր կազմելիք կառավարութեան պատկերը ներկայացնել հանրապետութեան նախագահին: Ինչպէս նաեւ ան քննարկած է իր առնելիք քայլին դէմ հակազդեցութիւններն ու զանոնք հակակշիռի տակ առնելու ձեւերը:

Թերթը կը նշէ, թէ վարչապետը նեղացած է այն պատկերէն, որ կազմուեցաւ իր մասին՝ իբրեւ երիտասարդ ձախողած վարչապետ մը, որ չի կրնար կառավարութիւն կազմել:

Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութենէն աղբիւրներ «Ախպար» օրաթերթին փոխանցած են, որ նոր նշանակուած վարչապետին եւ հոսանքին միջեւ տակաւին կան առկախ երեք կէտեր, որոնք հետեւեալներն են.

1. Նախարարութիւններուն թիւը. Հարիրի կ'ուզէ չորս նախարարութիւն եւ մէկ պետական նախարար տալ Ազգային ազատ հոսանքին, որ կը մերժէ առաջարկը եւ կը պահանջէ 5 նախարարութիւն:

2. Նախարարութիւններուն տեսակը. հոսանքը կառչած կը մնայ հաղորդակցութեան միջոցներու. ներքին գործոց ու քաղաքապետութիւններու հարցերու նախարարութիւնները ունենալու իր պահանջին. մինչդեռ վարչապետը կը մերժէ ներքին գործոց, հաղորդակցութեան միջոցներու եւ ուժանիւթի նախարարութիւնները տալ հոսանքին, այլ կ'առաջարկէ կրթութեան եւ հանրային աշխատանքի նախարարութիւնները:

3. Նախարարներուն անունները. Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումը կը կառչի զօր. Աունի կողմէ առաջադրուած անուններուն, մինչ Հարիրի վարչապետի իր պաշտօնին բերումով կը կարծէ, որ իրաւունք ունի անուններու փոփոխութիւն կատարելու: Արդարեւ, ան Պասիլի հետ ունեցած հանդիպումին ընթացքին անոր յայտնած է, որ դէմ է իր նախարար նշանակուելուն, սակայն կրնայ համաձայն գտնուիլ զօր. Աունի միւս փեսային՝ Ռոյ Հաշեմի նախարար նշանակուելուն:

Թերթին համաձայն, վարչապետ Հարիրի խորհրդարանի նախագահին, Հզբզպալլայի եւ Դաշնակցութեան ներկայացուցիչներուն հետ ունեցած հանդիպումներուն ընթացքին ուզած է անոնցմէ գիտնալ, թէ անոնք ի՛նչ անուններ կ'ուզեն իբրեւ նախարար: Սակայն երեքն ալ ոչ մէկ անուն ճշդած են՝ հաստատելով, թէ ընդդիմութիւնը կա՛մ լրիւ կազմով կը մասնակցի եւ կամ ամբողջովին չի մասնակցիր:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

«Թռչնոց Բոյն» հաստատութիւնը կարիքը ունի հետեւեալ պաշտօնեաներուն.

- Հոգատար մայրիկի - գիշերապահ պաշտօնեայի:
- Խոհարար(ուհի)ի եւ օգնականի:
- Դռնապանի:

Թեկնածուները կրնան դիմել հեռաձայնելով 09-540867 թիւին կամ անձամբ հանդիպիլ «Թռչնոց Բոյն»ի նոր տնօրէնին՝ պրն. Սամուէլ Պոյաճեանին:

«ԹՌՉՆՈՑ ԲՈՅՆ»Ի ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՆՈՅԻ ԳԱՆՁԸ

Հինգ տարի՝ 1998-2002 թուականներին, ապրեցի Արցախի Շուշի քաղաքում: Այնտեղ էլ ծանօթացայ Առնօ Մկրտչեանի ծնողների Միքայէլ Մկրտչեանի ու Էլադա Սարգսեանի հետ: Միշա քեռին հիմնականում ապրում էր Բերդաձորում Հին Շէնում, եւ հազուադեպ էր գալիս Շուշի: Միայն երբ լրջօրէն հիւանդացաւ, դա արդէն 2000-ի վերջերին էր, մշտական բնակութիւն հաստատեց Շուշիում: Տիկին Էլադա Սարգսեանը պատմութիւն ու աշխարհագրութիւն էր դասաւանդում քաղաքի Խաչատուր Աբովեանի անուան դպրոցում:

Դպրոցի շէնքը Սուրբ Ամենափրկիչ (Ղազանչեցոց) եկեղեցու գրեթէ կողքին էր քաղաքի կենտրոնական փողոցում, եւ աշխատանքի գնալիս յաճախ էի հանդիպում տիկին Էլադային, որը շատ սրտացաւ կին էր ու միշտ հետաքրքրւում էր, թէ ինչպէս եմ միայնակ եղլա գնում Շուշիի պէս քանդուած քաղաքում: Յաւելեմ, որ ծնունդով քարինտակցի տիկին Էլադան Առնոյի հարազատ մայրը չէր. այլ՝ Միշա քեռու երկրորդ կինը եւ ուներ մի դպրոցահասակ աղջիկ: Առնոյի մայրը մահացել էր վաղուց:

Ծանօթութիւնը տիկին Էլադայի հետ եւ, ընդհանրապէս, Առնոյի հօր ու նրա ընտանիքի հետ մտերմութեան վերածուեց 1999-ի ապրիլի վերջերից: Ապրիլի 25-ին էլ լրացաւ Առնօ Մկրտչեանի ծննդեան 46 տարին:

Դրանից երեք օր անց Խ. Աբովեանի անուան դպրոցում, ուր ժամանակին աշխատել էր նաեւ Առնօ Մկրտչեանը, տեղի ունեցաւ յուշ-ցերեկոյթ, որը կազմակերպել էի ես: Միջոցառմանը պաշտօնական տեսք էր տրուել, եւ անցկացուեց ՀՅԴ Շուշիի կազմակերպութեան եւ քաղաքապետարանի հովանաւորութեամբ: Դպրոցի դահլիճը լեփ-լեցուն էր ԼՂՀ տարբեր բնակավայրերից եկած մարդկանցով. Առնոյի հարազատներով, մարտական ընկերներով, տեղի մտաւորականներով, շրջանի վարչակազմի ու քաղաքապետարանի աշխատողներով:

Նախապէս ինքս էի գնացել Ստեփանակերտ ու Բերդաձոր եւ յատուկ հրաւիրել Առնոյի կնոջը Ալվարդ Մկրտչեանին, ու դուստրերին եւ Միշա քեռուն: Յուշ-ցերեկոյթին յատկապէս նախապատրաստուել էին այն ժամանակ դեռ Շուշիի քաղաքապետարանին կից. հետագայում պետական դարձած Շուշիի «Սօս Սարգսեան» մանկական թատերախմբի սաները: (Յաւօք, շրջանի վարչակազմի ղեկավարութիւնը վերջերս անմտօրէն փակել է հիմնականում Արցախի բարբառով ելոյթներ ունեցող իւրայատուկ այդ թատրոնը):

Յուշ-ցերեկոյթի երեք ժամերն անցան ակնթարթի պէս, եղան շատ սրտաբուխ ելոյթներ, եւ դրանց մէջ ամենայուզիչը, անկեղծը Առնոյի չորս դուստրերի մօր՝ Ալվարդ Մկրտչեանի խօսքն էր: Սրահի պատուհաններից թափանցող անձրեւոտ ցերեկուայ աղօտ լոյսի մէջ Առնոյի կեանքը, հերոսական ու ողբերգական ճակատագիրը երեք ժամ անընդհատ շօշափելիօրէն յառնեց քար լռութեան մէջ բոլոր ելոյթներն ունկնդրողների հոգիներում, եւ բոլորը հեռացան կարծես Սուրբ Ամենափրկչի պատարագից յետոյ...

Նոյն թէ յաջորդ օրը հիմա լաւ չեմ յիշում, Միշա քեռին տուն հրաւիրեց ինձ, եւ պատմութիւնը Առնոյի գանձի մասին առաջին անգամ լսեցի այդ օրը: Տիկին Էլադան, ում աչքերն Առնոյին ու նրա եղբօրը՝ Արտաշին մտաբերելիս ամէն անգամ լցւում էին արցունքներով, արցունքի ու լուսաւոր, բայց կոտրուած ժպիտի միջից յիշեց 1991 թուականի մայիսը...

«Երբ ՕՄՈՆականներն ու թուրքերը արդէն գիւղ պիտի լցուէին, այդ խառնակ վիճակներում նկատեցի, որ Առնոն ինչ-որ բաներ է փաթաթում մաքուր սրբիչի մէջ: Յետոյ դուրս եկաւ տնից: Մեղքս ինչ թաքցնեմ գնացի յետեւից. կին եմ ու անգամ այդ պահերին հետաքրքրութիւնը հրեց ինձ Առնոյի յետեւից: Գոմի անկիւնում շտապ-շտապ փոս էր փորում: Յետոյ փաթեթը դրեց ինչ-որ տուփի մէջ ու թաղեց: Հողը լաւ տրորելուց յետոյ բահով գոմաղբ լցրեց ու կրկին սկսեց տրորել:

«Այդ ժամանակ էլ ես հեռացայ. բայց տեղը լաւ մտապահեցի: Առնոյին ու Արտաշին. գիտէք. ձերբակալեցին ու տարան Պաքու Յետոյ մենք հեռացանք գիւղից ու մինչեւ Բերդաձորի ազատագրումը մնացինք ուրիշ տեղում:

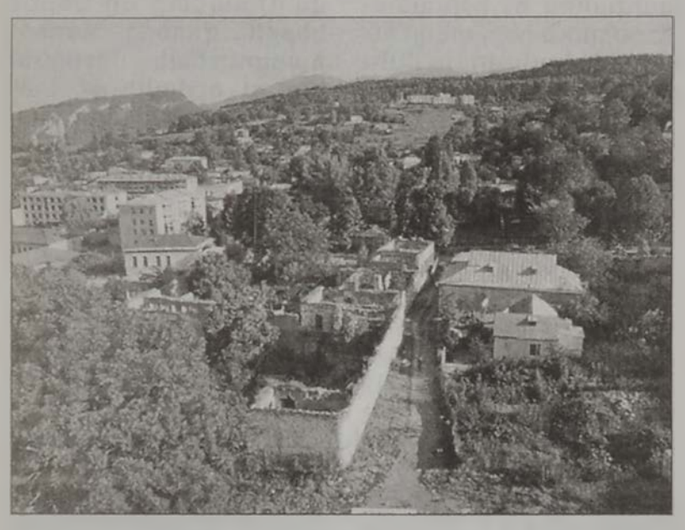

1992-ի մայիսի 18-ից յետոյ, երբ Բերդաձորի գիւղերն արդէն ազատագըրւել էին, վերադարձանք մեր գիւղ: Տները լրիւ թալանուած էին, ոչինչ չունէինք: Լաւ է գոնէ չէին վառել: Նորից սկսեցինք տուն-տեղ դառնալ, եւ այդ հոգսերի մէջ անգամ ես չէի մոռանում Առնոյի պահածի մասին»:

Տիկին Էլադան դադար է տալիս, սրբում արցունքները եւ չընդհատած լռութիւնն ինքն է կրկին լցնում կերկերուն-մեղաւոր ձայնով, սակայն՝ հաստատուն վճիռ ընդունած մարդու պէս:

«Մեղքս ինչ թաքցնեմ մտածում էի, թէ Առնոն, երեւի, դաշնակցականների փողերն է պահել, որ թուրքի ձեռքը չընկնեն: Նեղ օրեր էինք ապրում: Յետոյ մտածում էի, որ կարող է՝ զէնք է թաքցրել, բայց չէի գնում հանելու-տեսնելու՝ ինչ կայ տուփի մէջ: Մտածում էի, յոյս էի փայփայում, որ Առնոյին կ'ազատեն, եւ յետ կը գայ, ու յանկարծ... Բայց երբ 1993-ի սեպտեմբերին յայտնեցին նրա մահը, եւ դրանից յետոյ էլի անցան տարիներ, այլեւս չդիմացայ ու օրերից մի օր Միշայից թաքուն գնացի գոմ ու քանդեցի-հանեցի Առնոյի գանձը: Տուփը բացեցի, սրբիչը քանդեցի ու տեսայ այդ գանձը... Դաշնակցութեան կարմիր դրօշակն էր, ծրագիրը, դաշնակցական մի քանի գրքեր... Յետոյ նորից փաթաթեցի դրանք ու տարայ-պահեցի չոր պահարանում, որտեղ էլ մնում են մինչեւ հիմա...»:

Այն ժամանակ, արդէն տանը, գրի առայ այս պատմութիւնն ու յետոյ մոռացայ: Գրածս խառնուեց մնացած թղթերի հետ՝ կարծես յաւիտենօրէն դեղնելու համար...

2002-ին, երբ վերադարձայ Երեւան, տեսայ. որ մայրաքաղաքը շատ էր փոխուել, թերեւս, բոլորը ձգտում էին շատ փող. էլի շատ փող ու դարձեալ շատ-շատ փող ունենալ: Հեռուստաթերը լցուած էր հազար ու մի «զառերի» եւ այլազան վիճակախաղերի գովազդով. եւ ես, յետին թուով, ուրախանում էի, որ Շուշիում հեռուստացոյց չունէի ու թերթեր չէի ստանում:

Տխուր էր, յետոյ աւելի տխուր դարձաւ: Եւ ես չեմ յիշում հիմա, թէ խեղդող թախիծի ո՞ր պահերին, ե՞րբ վերըստին սկսեցի յիշել Առնոյի գանձի մասին, բայց վերջին տարիներին այն յաճախ է միտս ընկնում...

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՓԱՄԲՈՒԽՉԵԱՆ

ԿՈՅՐ ԴՐԱՄԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ, ԳԵՐՍՊԱՌՄԱՆ ԵՒ ԳԵՐԱՒԵՐՄԱՆ ԱԶԴԱԿ

Դրամատիրութիւնը ժամանակակից քաղաքակըրթութեան գերիզօր շարժիչն է: Մարդուն եւ ընկերութեան բարօրութեան պայմաններ ստեղծելու արշաւին զուգահեռ, ան ծնունդ կու տայ ինքնաքանդումի ազդակներու, որ կարելի է տեսնել, եթէ աչքի առաջ ունենանք սպառողական ընկերութեան յարաճուն վազքը, քանի որ ան քայլ կը պահէ գերարտադրութեան հետ, որ իր կարգին պարտաւոր է բաւարարելու դրամատիրութեան շահերու պահանջը: Երեւոյթին տուած ենք կենսամակարդակի բարելաւման դրական սահմանում, առանց երբեք ճշդելու, թէ ո՛ւր է կենսամակարդակի բարելաւման սահմանը:

Քանի մը հաստատումներ՝ որոնք կը վերաբերին մեզմէ իւրաքանչիւրին:

ա. Կը խօսինք մոլորակի կլիմայի ջերմացման մասին եւ կը մտահոգուինք՝ հեռատեսիլային մը հաղորդման տեւողութեամբ: Կը մտածե՞նք, որ եթէ աշխարհի վեց բնակիչներէն մէկը ծխող է եւ միջին հաշուով մէկ տուփ ծխախոտ կը սպառէ, օրական քսան միլիառ ծխիկի արտադրած ջերմութիւնը եւ ապականութիւնը պիտի նստին մթնոլորտին մէջ: Վիճակագրութիւններու մասնագէտներ եթէ այս մասին ուսումնասիրութիւն մը ընեն եւ հրապարակեն, սարսափի կը մատնուինք: Ոչ ոքի համար գաղտնիք է, որ Ֆրանսայի պէս երկրի մը մէջ ամէն տարի ծխախոտի գործածութեան պատճառով աւելի քան վաթսուն հազար մարդ կը մեռնի, բայց վախը կարծէք արգելք չէ: Նաեւ, ծխախոտի գործածութեան պատճառով յառաջացած հիւանդութիւններու քանակը կը յառաջացնէ հսկայական ծախսեր, որոնք կրնային տրամադրուիլ այլ բարելաւումներու, ինչպէս մշակոյթի, սնունդի, կենսամակարդակի, երդիք մը տալու անոնց, որոնք չունին: Բայց հակուրութենէ տառապողի պէս, աշխարհի տնտեսութեան եւ, ընդհանրապէս, առաջնորդները կը շարունակեն արտադրել, դիզել շահեր, եւ ղեկավարութեան կոչուածներ կամայ կամ ակամայ մեղսակից կ'ըլլան ամէն օր գործուող պզտիկ չափերով, բայց մնայուն աւերին:

բ. Երբեմն ահազանգ կը լսենք եւ մղձաւանջի կը մատնուինք, երբ կ'ըսուի. թէ հինգ, տասը, քսան կամ յիսուն տարիէն նաւթահորերը պիտի ցամքին. եւ բնական կազի պաշարները պիտի սպառին: Այս սպառնալիքին դարման կը համարեն վերանորոգուող ուժանիւթը, անցեալին եւ այժմ՝ գետերու, այսօր արեւի, երկրի ընդերքի ջերմութեան կամ հովի օգտագործումը: Արդէն կ'օգտագործուի հիւլէական ուժը. ելեկտրակայաններ կան. ռազմանաւեր կը բանին այդ ուժով: Բայց կան վտանգներ. որոնք ոչ թէական են եւ ոչ ալ երեւակայական: Յիշենք Չեռնոպիլի հիւլէակայանի արկածը. որուն հետեւանքները. շողարձակ ամպերը. հասան մինչեւ եւրոպական երկիրներ. այդ ամպերը տարածուեցան նաեւ ովկիանոսներու վրայ: Յիշենք Չրնաստանի. Ռուսիոյ եւ դեռ այլ երկիրներու ամբարտակներու քանդումը եւ մարդկային զոհերը: Ուժանիւթի յարաճուն պահանջը կը բազմապատկէ աղբիւրները, հետեւաբար՝ վտանգները:

գ. Ոմանք պէտք է յիշեն կարգ մը ժապաւէններու սարսափազդու կացութիւնները, երբ մարդամեքենաները կը դառնային ինքնավար եւ չէին ենթարկուիր զիրենք հնարողին՝ մարդուն, այսինքն, հնարելու եւ ստեղծելու կարողութեան երբ սահման չի դրուիր, հետեւանքները կրնան աւերող ըլլալ: 2006-ին Հռոմի սրբազան քահանայապետը Պենետիկտոս ԺԶ, կ'անդրադառնար սպառման ապրանքներու գերարտադրութեան, որ կը յառաջացնէ յղփացում բազմապատկելով ցանկութիւնները, մարդը դարձնելով ստրուկը առեւտրականն եւ շահախնդիր ընկերութիւններու ստեղծած յարաճուն ոչ էական եւ ոչ կարեւոր կարիքներուն: Այս ձեւով, մարդու ազատութիւնը կը զոհուի ինքզինք բազմապատկելու հեւք ունեցող դրամագլուխին: Այս յորձանքին մէջ ինքզինք նպատակ դարձուցած անհատը, կ'անջատուի շրջապատէն, կ'անգիտանայ միւսը, հեռուի կամ մօտի: Կ'ընդունի նոյնիսկ բռնատիրութիւնը վասն նաեւ ոչ էական կարիքներու բաւարարման: Այսինքն գերարտադրութիւնը եւ զայն ապրեցնող գերսպառումը մարդն ու մարդկութիւնը կը հեռացնեն հաւասարակշռութենէ, կարելի կը դարձնեն շահագործումները, պատերազմները, որոնք կը ներկայանան դրամի միջազգային կայսերապաշտութեան դիմակով: Եթէ ինքնաշարժներու արագութիւնը պատճառ է արկածներու եւ մահերու, ինչո՞ւ արտադրել հետզհետէ աւելի արագ վազող մեքենաներ, մանաւանդ որ անոնց շրջագայութեան արագութիւնը պիտի տուգանուի: Մեր անհեթեթութիւնները դարձած ենք տեսնելէ:

դ. Մեր ընկերութեան ինքնապաշտպանութեան եւ գերսպառման հակասութիւններուն մաս կը կազմէ նաեւ հետեւեալը. առողջապահական պատճառներով աղմուկ կը յարուցուի, որ սնունդի քանակը պէտք է նուազեցնել, սակայն մեծ վաճառատուներու մէջ ծանուցումները անպակաս են ըսելու համար, որ եթէ երկու փաթեթ գնուի (ուտեստեղէն, ըմպելի, օշարակ եւ այլն), երրորդը ձրի կը տրուի, եւ մարդիկ կը գնեն, կը գնենք, ու առատօրէն կը սպառենք: Առեւտրական ծանուցումը կը քաջալերէ գերսպառումը եւ կը վատթարացնէ առողջութիւնը, կը բազմապատկուին դեղերը, արգելակներ չկան:

Պենետիկտոս ԺԶ սրբազան քահանայապետի մտածումներէն պարբերութիւն մը կ'առանձնացնեմ: Ան մարդը ընդհանրապէս (իսկ ես պիտի ըսեմ հայ մարդը մասնաւորաբար) առօրեայի, անմիջականի եւ սպառողական տենդի ուռկանէն դուրս հրաւիրելով խորհրդածելու կը հրաւիրէ: Կը կարդանք. «Ուրիշ մարտահրաւէր մը կը վերաբերի մարդու ապագային եւ ինքնութեան: Արհեստագիտութեան հսկայական յառաջդիմութիւնները տակնուվրայ ըրած են գործելու բազմաթիւ եղանակներ բժշկագիտական մարզին մէջ, մինչ բարքերու ազատականացումը նկատառելի կերպով յարաբերականացուցած է չափանիշները, որոնք անհրաժեշտ կը թուէին: Այսպէս է, որ հետզհետէ աւելի շեշտուած սպառողական ապրանքներու գերադատութեամբ եւ ենթակայականութեամբ յատկանշուող արեւմտեան ընկերութիւններու մէջ մարդը իմաստի տագնապ մը կը դիմագրաւէ: Արդարեւ, կարգ մը երկիրներու մէջ կը տեսնենք դրսեւորումը նոր

Շար.ը՝ էջ 8

Յ. ՊԱԼԵԱՆ

ԳՈՒՆԱՒՈՐ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

«ՈՒՐԱԽ ՏԱՐԵԴԱՐՁ»

Մեր ընկերային կեանքին մէջ կը հանդիպինք ուրախ եւ տխուր երեւոյթներու, դրական եւ ժխտական նախաձեռնութիւններու: Քանի մը տողով անդրադառնալը անոնց մասին՝ գուցէ շինիչ ըլլայ, որովհետեւ երբեմն «աննշան» նկատուած հարցեր աւերներ կը գործեն եւ մոռացութեան կը տրուին:

Ամառ է եղանակը: Գիւղագնացներ կան Լիբանանի լեռնային թէ դաշտային տարածքներու վրայ: Պիքֆայայէն մինչեւ Մրուժ, Ֆէյթրունէն մինչեւ Ֆարայա, ուրիշներու կարգին, հայ գիւղագնացներ քանի մը ամիս կը վայելեն զով ու առողջարար օդը: Կիրակի օրերը յիշեալ վայրերու այցելուները կը բազմանան օրուան մը համար, որովհետեւ այս կողմերը կան նաեւ գունագեղ ճաշարաններ՝ լիբանանեան ճաշեր հրամցնող: Անշուշտ կան նաեւ օտարազգի ժողովուրդներու ճաշերը հրամցնողներ: ...

Օգոստոսի կիրակի օր մը ներկայ ենք հայ ընտանիքի մը մէջ, Մրուժ: Հրաւիրուած ենք 4 տարեկան Մանոյին տարեդարձը շնորհաւորելու: Առիթը զգեցած է հանդիսաւոր բնոյթ, որովհետեւ հրաւիրուած է նաեւ «Ուրախ տարեդարձ» անունը կրող խմբակը՝ խանդավառելու համար «ձեռնարկին» մասնակից երեխաները, անոնց մայրերը: Ներկայ են 2-էն 9 տարեկան մանուկներ, աղջնակներ եւ մանչուկներ:

Տան հիւրասրահը բաւարարած է պարփակելու մօտ 30 անձեր, մօրքուրներ, հօրքուրներ, քեռիներ, հօրեղբայրներ, բոլորն ալ երիտասարդներ, նաեւ՝ մեծ մամաներ եւ նանիներ: Հիւրասրահը զարդարուած է գոյնզգոյն փուչիկներով եւ այլ մանկական զարդերով:

Ժամանեցին «Ուրախ տարեդարձ»ի դերակատար մանկավարժներ Թալինը եւ Մարիան: Անոնց առաջին գործը եղաւ գունաւորել-գծել մանուկներուն դէմքերը: Հաճելի, զուարթ մթնոլորտ մը ստեղծուեցաւ: Ներկայ են նաեւ քանի մը տեղացի-դրացի տիկիններ, որոնք զարմանքով հետեւեցան այս «օրիժինալ» հանդիսութեան:

Հայկական մամուլի եւ ռատիոյի ծանուցումներէն կը լսէինք «Ուրախ տարեդարձ»ի նախաձեռնութեան մասին, որուն կը մասնակցին ծաղրածուն, նապաստակը, արջուկը: Թալինը եւ Մարիան կը սկսին աշխատանքի, կը հնչէ երգը, եղանակները կը խանդավառեն ներկաները: Գործի կը դրուին «փարաշիւթ»ի, ցողին տակէն արագ անցնելու մրցումը, ծափելու կշռոյթով խաղալու պահը: Երգեր՝ մեր մանկավարժ երգչուհիներուն հեղինակած երգեցողութեամբ: Ամէն ինչ ուսումնասիրուած է: Կ'ուրախանանք մեր կարգին: այսօրուան մանուկները երջանիկ են եւ բախտաւոր: Տարեցներ կը մտաբերեն իրենց մանկութիւնը եւ մէկը միւսին ականջին կը փսփսայ. «Մեր մանկութեան տարեդարձ չէինք գիտեր...»:

Քաղցր հիւրասիրութեան հետ լեղի յուշեր վերյիշելու ատենը չէ. ծափ. ծափ. ծափ. Կը նկարուին. նկարողներն ալ շատ են. որովհետեւ մամա նկարիչները կ'ուզեն պահը յանձնել պատմութեան:

Հայերէն երգերուն առընթեր կը լսուին նաեւ ֆրանսերէն եւ անգլերէն քանի մը շատ լսուած մանկական երգեր. ինչպէս «Սէ լա տանսը տէ քանարի» այնքան հաճելի մանկական երգը: Որքան լաւ պիտի ըլլար, եթէ բազմացնէին մեր մանուկներուն երգերը: Ականջդ խօսի Արա, որ առաջին մտածողներէն եղար այս «ասպարէզին» մէջ:

Կարկանդակը հատելու պահը եկաւ: Ճաշակեցինք: «Ուրախ տարեդարձ»ը նուէրներ բաշխեց երեխաներուն, ուրախութիւնը հասաւ գագաթնակէտին:

Մնաք բարով փոքրիկներ, պայ-պայ... Անխուսափելի է պայ պայ-ը:

Յաջորդ օր բարեկամուհիս այցելեց ինծի: Երկուշաբթի յետմիջօրէ է, ան եկած է սուրճ մը առնելու:

- Ինչպէս անցուցիր շաբաթավերջը,- ըսի անոր:

Պատասխանեց «Ներկայ եղայ բարեկամուհիի մը աղջնակին տարեդարձին, հայկական սրահի մը մէջ: Լաւ անցաւ, հաճելի էր, բայց հանդիսավար օրիորդը լաւ հայերէն չի գիտեր, սխալ բառեր կը գործածէր: Աղջնակին դասընկերները եկած էին, բոլորն ալ 6 - 7 տարեկան երեխաներ, բայց հայերէն խօսող չկար, որովհետեւ Քրիսթինը օտար վարժարան կը յաճախէ»:

- Հայերէն երգեր մտիկ ըրի՞ք:

- Ո՛չ, միայն օտար երգեր, բայց վերջաւորութեան, կարկանդակը հատելու պահուն հայերէն «Մենք եկած ենք տօնելու» մը լսուեցաւ, այդքան: Բայց ամէնէն հետաքրքրականը հանդիսավար օրիորդին յայտարարութիւնն եղաւ, բայց կարկանդակը բերին դրին սեղանին վրայ, ան ըսաւ.

- Հիմա պիտի **ընդհատենք** կարկանդակը...

Զարմացայ այդ սխալ բառը արտասանողին, որ մեր լեզուն կը խաչէր հայկական սրահի մը մէջ, հայ մանուկի մը ծննդեան տարեդարձին... Տրտում էր բարեկամուհիս, ես ալ...

ԱՔԱՍԻԱ

ԼՕՒ-Ի «ԿԱՐԻՆԷ» ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ ԴԱՇՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՕՒ-ի «Կարինէ» մասնաճիւղի վարչութիւնը, չորեքշաբթի 12 օգոստոս 2009-ին, կազմակերպեց իր առաջին ձեռնարկը՝ դաշտագնացութիւն դէպի Էհտէն: Չորս պասերով, մօտաւորապէս 200 ներկաներ այցելեցին հետեւեալ սրբավայրերը,

1.- Առաջին հերթին այցելեցին «Մըզգիարա» դրախտավայր մը, ուր ստեղծագործութիւնը կատարուած է բծախնդրօրէն եւ հոյակապ:

2.- Յաջորդ վայրը եղաւ «Մար Անթոնիոս» ուխտավայրը, հիանալի էր բնութեան մէջ գետեղուած քարայրը, ուր սուրբը տաժանակիր չարչարանքներով կրցած էր ողջ մնալ:

3.- Վերջին վայրը եղաւ «Տէր սէյտադ էլ հասան» եկեղեցին, որ կը գտնուի Էհտենի լերան գագաթին: Կէսօրին, ներկաները ուղղուեցան «Նապաղ էլ Էհտէն» ճաշարանը: ԼՕՒ-ի քայլերգը ունկնդրելէ ետք ատենապետը բացման խօսքը կատարեց ըսելով՝ «Բարի եկաք բնութեան գիրկը, վայելելու համար Աստուծոյ մեծագոյն պարգեւներէն մէկը»... Ան ներկաներուն ուրախ օր մաղթեց: Գնահատելի էր ԼՕՒ-ի քոյր մասնաճիւղերու ներկայութիւնը. ինչպէս՝ «Արագած», «Արագ», «Անի», «Ռուբինա»,

Աշխէն» մասնաճիւղերը եւ չմոռնանք յիշելու նաեւ Ս. Աստուածածնին եկեղեցւոյ Տիկնանց միութիւնը: Խանդավառուած մթնոլորտէն՝ կատարուեցան նուիրատուութիւններ: Տրուած ըլլալով. որ այդ շաբաթավերջին կը գուգադիպէր Ս. Աստուածածնին տօնը. բոլոր Մարիամ. Մարի. Մարօ անուններ կրողները նուէրներ ստացան վարչութեան կողմէ:

ԱՀԱԶԱՆԳԵԼՈՒ ՊԱՀՆ Է

Ահազանգը արդէն հնչած էր վեց ամիսներ առաջ, երբ աննախընթաց արագութեամբ հայութեան ձայնը խեղդող եւ Թուրքիոյ շունչ տուող իրերայաջորդ նախաձեռնութիւններ կատարուեցան:

Շուտով յայտնի դարձաւ, որ Հայաստանն ու հայութիւնը մտած էին պատասխանատու եւ շրջադարձային փուլի մը մէջ: Արագօրէն վերյիշելով վերջին վեցամսեակի գլխաւոր իրադարձութիւնները եւ անոնց բացած հանգրուանները՝ ըսենք, թէ «ազդանշանը» տրուեցաւ Միացեալ Նահանգներու նախագահ Պարաք Օպամայի Թուրքիա այցելութեամբ, որուն հետեւեցաւ սեղմումներու եւ ճնշումներու շրջան մը, որ աստիճանաբար սաստկացաւ եւ կը շարունակէ իր թափը պահել մինչեւ այսօր՝ այդ օրերէն պահուած արձանագրութեանց այսպէ՛ս, անակնկա՛լ հրապարակումով:

Յիշեցումի կարգով անդրադառնանք ապրիլի մէջ նախագահ Օպամայի Թուրքիա այցելութեան, երբ ան լաւ առիթ մը կորսնցնելու քայլը նախընտրեց՝ խուսափելով ցեղասպանութիւն եզրը օգտագործելէ Անգարայի մէջ, հակառակ իր իսկ այն յամառ պնդումներուն, թէ ինք երբեք պիտի չվարանի, նախագահ ընտրուելէ ետք ալ, ցեղասպանութիւն բառը օգտագործելու: Այսուհանդերձ, ան նախընտրեց «գաղջ» արտայայտութեամբ մը հանդէս գալ, նկատել տալով, սակայն, թէ իր անձնական դիրքորոշումը կը մնայ անփոփոխ...

Քաղաքական զարգացումներուն առընթեր օգտագործուեցան նաեւ ամէն տեսակի այլ միջոցներ, որպէսզի միջազգային հանրութեան աչքին շարունակաբար ցուցադրուին «հայ-թրքական մերձեցման քայլեր»ը. մարզական, մշակութային, երիտասարդական խումբերու փոխանակման. առեւտուրի եւ այլ ինչ-ինչ նախաձեռնութիւններ կազմակերպուեցան. որոնց միջոցով աշխարհով մէկ գովազդուեցաւ, թէ հայ եւ թուրք ժողովուրդներն ալ իրերհասկացողութեան մթնոլորտին սատարող քայլեր պիտի առնէին...

Չուշացաւ երկրորդ հանգրուանը, երբ «հայերթրքական ճանապարհային քարտէս»ի մը բացայայտումը տեղի ունեցաւ՝ Հայաստանի եւ Թուրքիոյ նախագահներուն միջեւ երկու առիթներով. Փրակայի եւ Ս. Փեթերսպուրկի մէջ հանդիպումներու լոյսին տակ:

Իսկ 31 օգոստոսին հրապարակուած Հայաստանի, Թուրքիոյ եւ Չուիցերիոյ արտաքին գործոց նախարարութեանց միացեալ յայտարարութիւնը եկաւ այլեւս վերջնականօրէն յստակացնելու, թէ օղակը մինչեւ ծայր պիտի սեղմուի Հայաստանի շուրջ՝ Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ հրապարակուած «Արձանագրութիւն երկու երկիրներու միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւններու հաստատման» եւ «Արձանագրութիւն երկկողմ յարաբերութիւններու զարգացման մասին» գրութիւններով ու հոն տեղ գտած յստակ ժամկէտներով:

Որո՞նք են յիշեալ «արձանագրութիւններուն» մէջ տեղ գտած այն կէտերը, որոնք մտահոգութեան ու զայրոյթի տեղիք կու տան:

Նախ յստակացնենք եւ ըսենք, թէ իւրաքանչիւր հայ անհատ, որ վճռակամ է ազգային-պետական մեր շահերու եւ իրաւունքներու պաշտպանութեան մէջ, խորապէս մտահոգութեամբ կ'ընկալէ ամէն տեսակի նախաձեռնութիւն, որ կը վտանգէ իր երկրին ու ժողովուրդին ապահովութիւնը եւ հարցականի տակ կ'առնէ ազգային իր արժանապատուութիւնը միջազգային հանրութեան մէջ:

Հայաստանն ու հայութիւնը ինքնավստահութեամբ եւ իրատեսութեամբ քալած ու յառաջացած էին մինչեւ ճնշումներու եւ սեղմումներու վեցամսեայ այս հանգրուանը, ճակատագրական երկու հիմնահարցերու՝ Արցախի Ժողովուրդի ինքնորոշման եւ հայթրքական յարաբերութիւններուն կարգաւորման հարցերուն մէջ կտրականապէս մերժելով Թուրքիոյ կողմէ դրուող եւ սկզբունքային հիմնական նշանակութիւն ունեցող նախապայմանները:

Այդ ամբողջ ժամանակաշրջանին Թուրքիա որեւէ դրական քայլ չառաւ Հայաստանի ուղղութեամբ, այլ փորձեց միայն տպաւորել միջազգային հանրութիւնը, թէ իբր ինք պատրաստ է ցոյց տալու... բարի տրամադրութիւն, որուն սակայն գործնական նոյնիսկ չնչին արտայայտութիւնը կարելի չեղաւ մինչեւ հիմա տեսնել:

Չուիցերիական միջնորդութեամբ կազմուած «հայ-թրքական արձանագրութիւնները»ը Հայաստանը չի կրնար ստորագրել, որովհետեւ անոնք փաստօրէն կը բաւարարեն, Հայաստանի անկախութեան առաջին օրէն արդէն, Հայաստանի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելու համար Թուրքիոյ կողմէ յառաջ քաշուած երեք նախապայմաններէն երկուքը՝

ա) Տարածքային իրաւունքներէ հրաժարում եւ

բ) Հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման դադրեցում.

Կայ կարեւոր հիմնահարց մը եւս, որուն վերաբերեալ արձանագրութեանց մէջ, ըստ երեւոյթին, ուղղակի նշում չկայ, բայց չմոռնանք, որ Թուրքիոյ պետական առաջին դէմքերը եւ թուրք դիւանագէտները ամէն առիթով «անպաշտօն» կերպով կը յայտարարեն, թէ՝ «Ազրպէյճանի եղբայրները պատճառ չունին անհանգստանալու», եւ թէ Հայաստանի հետ դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատող եւ շրջափակումը վերցնող պայմանագիր պիտի չստորագրուի այնքան ատեն որ Արցախի տագնապը դեռ չէ լուծուած...

Այդ մեկնակէտով է, որ ՅՅ Դաշնակցութեան սեպտեմբեր 1-ի յայտարարութիւնը ահազանգ կը հնչեցնէ՝ նշելով, թէ ազգովին թեւակոխած ենք այնպիսի հանգրուան, երբ Հայաստանի իշխանութիւններու սխալ քաղաքականութեան պատճառով կը վտանգուին մեր ազգային-պետական շահերը:

Գիտակցելով, թէ ազգի ու պետութեան հիմքերուն առնչուող խնդիրներուն մէջ արտաքին ու ներքին քաղաքականութիւնը փոխկապակցուած քայլերու ամբողջութիւն մը կը կազմէ, այսօր շատ աւելի կը զգացուի պահանջը համակողմանի ու կշռադատուած մօտեցումներու: ՅՅԴ-ի յայտարարութիւնը կը նախազգուշացնէ, որ Թուրքիան կ'ուզէ բանակցային այս ամբողջ գործընթացը իր քաղաքական շահերուն ծառայեցնել (Հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործընթացի կասեցում. ԼՂՀ հիմնահարցին մէջ ազրպէյճանամէտ արդիւնքներու ապահովում) եւ իր այս նպատակներուն հասնելու համար Հայաստանի Հանրապետութեան հետ կը խօսի թէ՛ բացայայտ, թէ՛ քողարկուած նախապայմաններով:

Ահա թէ ինչո՛ւ կտրականապէս կը մերժենք «Հայ-թրքական արձանագրութեանց» այն պարբերութիւնները, որոնց հիման վրայ կասկածի տակ կրնան առնուիլ մեր պետութեան ապահովութիւնը, ինքնիշխանութիւնը եւ ապագայ սերունդներուն իրաւունքները:

Նո՛յն վճռականութեամբ կը մերժենք նաեւ այն պարբերութիւնները, ուր նշում կայ հողային սահմանները ճանչնալու մասին, քանի որ այսպիսի քայլ փաստօրէն ուղղակի կանխորոշած կ'ըլլայ հայ ժողովուրդին նկատմամբ գործուած պատմական անարդարութեան սրբագրման, Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման եւ հողային իրաւունքներու վերականգնման հարցերը: «Արձանագրութեան» մէջ պահուած սահմաններու ճանաչման պարբերութիւնը մեծապէս վտանգաւոր է, որովհետեւ փաստօրէն հրաժարում կը նախատեսէ հողային մեր իրաւունքներէն, ինչ որ ամբողջութեամբ մերժելի է եւ քննադատելի:

Հայաստանի Հանրապետութիւնը արդէն շատոնց ընդունած է միջազգային հանրութեան սահմանած օրէնքները, որոնք ի զօրու են բոլոր երկիրներուն համար, եւ այդ օրէնքներուն համաձայն կը գործէ եւ որեւէ տեսակի պարտաւորութիւն չունի, բացարձակապէս՝ նոր համաձայնութիւններու ենթարկուելու: Ընդհակառա՛կն՝ միջազգային հանրութեան առջեւ Հայաստան արդէն ցոյց տուած է իր փափաքն ու պատրաստակամութիւնը՝ Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւնները բնականոնացնելու գծով, միջազգային օրէնքով կարգաւորուած դրացի երկու պետութիւններու յարաբերութեանց շրջագծին մէջ:

Առաջին գիջումը եւ բարի կամքի դրսեւորումը, հետեւաբար, Հայաստանի Հանրապետութիւնը կատարած է արդէն, երբ առանց նախապայմաններու դիւանագիտական յարաբերութիւններ սկսելու եւ սահմանները բանալու նախաձեռնութեան դիմած է:

Միայն հեռատես, աչալուրջ եւ կշռադատ մնալով՝ կարելի պիտի ըլլայ առաջքը առնել մեր ազգի ու պետութեան իրաւունքները վտանգող թուրք-ազերիական համակարգուած քայլերուն:

Այս պայմաններուն տակ մենք համոզուած ենք, որ Հայաստանի իշխանութիւնները եւս պէտք է վերագնահատեն ու ճիշդ ձեւով արժեւորեն անցնող ժամանակաշրջանը եւ ցոյց տրուած վերաբերումները կանխելու համար հետագայ բացասական հետեւանքները եւ բացայայտելով Թուրքիոյ կողմէ հետապնդուած իրական նպատակները:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ
«Ազատ Օր»ի

ՈՂԲՈՒՄ ԵՄ ՔԵԶ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀ 3 - 0 ՅՕԳՈՒՏ ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ

Մինչեւ հիմա մենք ասում էինք եւ մեզ ասում էին, որ Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւնները հաստատուելու են առանց նախապայմանների: Շատերն հաւատում էին դրան: Հաւատում էին, գուցէ նաեւ այն պատճառով, որ հակառակը պատկերացնել հնարաւոր չէր: Հակառակը պարզապէս կ'իմաստազրկէր հայոց պետականութիւնը, հակառակը պարզապէս արիւնը ջուր կը դարձնէր, իսկ երկիրը՝ տնամերձ: Այսօր կարող ենք արձանագրել, որ իրողութիւնն աւելի սարսափելի է, քան՝ վատագոյն կանխատեսումները: Առկայ արձանագրութիւններով Հայաստանի Հանրապետութեան իշխանութիւններին առաջարկւում է ընդունել Թուրքիայի 3 նախապայմանները:

Թուրքիայի առաջին նախապայմանը մեր իրաւունքների ուրացումն է եւ Թուրքիայի նկատմամբ տարածքային պահանջներից հրաժարումը, այսինքն՝ առկայ սահմանների ճանաչումը: «Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Թուրքիայի Հանրապետութեան միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելու մասին» արձանագրութեան չորրորդ կէտը բաւարարում է Թուրքիայի այս պահանջը:

Թուրքիայի երկրորդ նախապայմանը Լեռնային Ղարաբաղը Ազրպէյճանի կազմում թողնելն է, այսինքն ԼՂՀի հարցի լուծումն է միմիայն տարածքային ամբողջականութեան սկզբունքի հիման վրայ: Նոյն արձանագրութիւնը բաւարարում է նաեւ այս պայմանը, քանի որ երկրորդ կէտը վերահաստատելով այն սկզբունքները, որոնց հիման վրայ կառուցուած են պետութիւնների յարաբերութիւնները, լռութեան է մատնում ժողովուրդների ինքնորոշման իրաւունքը:

Թուրքիայի երրորդ նախապայմանը Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործընթացից հրաժարումն է: Այս նախապայմանը եւս բաւարարուել է: «Երկկողմ յարաբերութիւնների զարգացման մասին» արձանագրութիւնը ստեղծուելիք ենթայանձնաժողովների թիւում նշուած է նաեւ «պատմական հարթութեամբ զբաղուող ենթայանձնաժողովը», որը պէտք է զբաղուի նաեւ «երկու ժողովուրդների միջեւ գոյութիւն ունեցող խնդիրների յստակեցմամբ»: Իսկ ո՞ր հարցն է ամէնից խնդրայարոյցը, որը կարիք ունի յստակեցման: Ի հարկէ, դա Հայոց Ցեղասպանութեան հարցն է:

Ակնյայտ է, որ եթէ Հայաստանն ընդունի առաջարկուող արձանագրութիւնները, ապա Թուրքիան ամբողջովին կը ստանայ այն, ինչին ձգտում էր: Իսկ ի՞նչ ենք ստանալու մենք: Մի՞թէ այնքան կարճատես կը լինենք, որ կ'օրինականացնենք Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքների բռնազաւթումն ու մեր ազգային գոյքի բռնատիրումը Թուրքիայի Հանրապետութեան կողմից եւ կը գոհաբերենք մեր ժողովրդի ապագան:

Եթէ վերոյիշեալ արձանագրութիւնները ստորագրուեն, ապա նոր Խորենացու պէտք կ'ունենանք, որ գրի՝ «Ողբում եմ քեզ հայոց աշխարհ, որովհետեւ վերացան թագաւորդ ու քահանադ, հիմնաւորուեց տգիտութեամբ չարափառութիւնը»:

ԱՐԱ ՊԱՊԵԱՆ
«Մոտիւս վեվենտի» կեդրոնի ղեկավար
Քանատայի մօտ Հայաստանի
նախկին դեսպան

ՆՈՐ ԷՋԸ՝ ՄԻԱՅՆ ԱՐԴԱՐ ԼՈՒԾՈՒՄԻ ՀԻՄԱՄԲ

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարութեանէն երկուշաբթի, 31 օգոստոսին տրուած մամլոյ հաղորդագրութիւնը Հայաստան-Թուրքիա դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատման եւ երկկողմանի յարաբերութեանց, բարի դրացնութեան զարգացման մասին, ոեւէ հայու իրաւունք կու տայ նախ գոհունակութեան շունչ մը քաշելու, իսկ յետոյ երկու ափերով... գլուխը ծեծելու:

Կարդալով զոյգ նախագիծները. այսինքն դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատման ու գործակցութեան զարգացման խոստումները. մարդս պահ մը կ'ապրի այն գոհունակութիւնը, թէ երկու երկիրները կը գտնուին հարցերու լուծման ու բարեկամութեան էջը բանալու նախօրեակին: Այլ խօսքով, բացայայտ կը թուի, որ սահմաններու բացման ու կարելի բոլոր դաշտերուն մէջ օգտաշատ գործակցութեան մը սեմին ենք, հայութիւնն ու Թուրքիոյ պետութիւնը տասնամեակներէ ի վեր (ի՞նչ կ'ըսէք, աւելի քան մէկ դարէ ի վեր) սուր կերպով իրարու հակադրող հարցերը դրուած են գաւաթ մը ջուրի մէջ ու վրան ալ քիչ մը շաքար աւելցնելով ահա վաղը-միւս օր պիտի լուծուին:

Արդարեւ, ո՞վ չ'ուզեր, որ Հայաստան եւ Թուրքիա փակեն դարերու հակադրութեան ու թշնամանքի էջը, վերաբանան սահմանները, մարդիկ ազատօրէն երթեւեկեն, առեւտուրի, ուժանիւթի ու դեռ, ինչպիսի՜ մարզերու մէջ գործակցութեան դաշտեր բանան, զանոնք մշակեն ու պտուղներէն օգտուին երկու ժողովուրդները: Նման կարելիութիւն մերժողը կամ անոր ընդդիմացողը վերի յարկերէն բան մը կորսնցուցած պէտք է ըլլայ: Ահա այս բոլորին մասին կարդալով է որ հայը պէտք է ուրախ զգայ եւ երկա՜ր շունչ մը քաշէ:

Գլուխ ծեծելու բաժինը կը սկսի այն կէտէն, այս երքը գովերգող մը պիտի ըսէր այն «մանրուքներէն», որոնք կը կոչուին ցեղասպանութիւն, մեր հողային ու ազգային իրաւունքները, որոնք յայտնապէս վերը մեր ակնարկած գաւաթէն առաջ, ուրիշ գաւաթի մը մէջ դրուած է ու... խեղդամահ ըլլալու ճամբուն մէջ դրուած:

Սեւով ճերմակի վրայ արձանագրուած հաղորդագրութեան արդէն ծանօթ է իւրաքանչիւր հայ (գոնէ անոնք, որոնք օրը օրին ու ազգային ու մարդկային իրաւունքներու նախանձախնդիր մօտեցումով կը հետեւին Հայաստան-Թուրքիա բանակցութիւններուն վերաբերող լուրերուն): Արագ ու կրկնակի ընթերցում մը ցոյց պիտի տայ, որ բանակցողները Հայաստան եւ Թուրքիա, հիմնական հարցեր չունին, կարծէք թէ պատահական երկու դրացիներ են, ինչպէս Միացեալ Նահանգներն ու Քանատան, որոնց միակ մտասեւեռումը ըլլար սահմաններէն ճամբաներու բացումն ու միասին գործելու առաջադրանքը: Արդեօք ոեւէ ընթերցող հաղորդագրութեան մէջ որեւէ ակնարկութեան հանդիպեցա՞ւ, անգամ անուղղակի ակնարկութեան մը, թէ սա բանակցողները իրենց միջեւ ունին առկախ մնացող ՀՍԿԱՅԱԿԱՆ ՀԱՐՑ մը, որ կը խտանայ ցեղասպանութիւն եւ հայութեան իրաւունքներ բառերուն մէջ: Իսկ եթէ անպայման պիտի տարուինք ինքնախաբէութեամբ, ըսելով, որ բանակցող ու միջնորդ համաձայնած են ենթայանձնախումբ մը կազմել ու անոր վստահիլ «պատմական հարթութեամբ» զբաղելու եւ երկու ժողովուրդներուն միջեւ վստահութեան մթնոլորտի վերահաստատման պարտականութիւնը (զբաղելու համար կարելի է նարտի կամ փոքր ալ խաղալ), սա կը նշանակէ, որ ընդունած ենք նահանջը շարունակել... երգով, փողով ու թմբուկով, ընդառաջած ենք պատմական հարցերը պատմաբաններուն ձգելու Թուրքիոյ թակարդին:

Եկէք հարց տանք, թէ ի՞նչ պէտք է հասկնալ հաղորդագրութեան մէջ տեղ գտած հետեւեալ արտայայտութիւններէն. Վերահաստատելով հաւասարութեան, ինքնիշխանութեան, այլ պետութիւնների ներքին գործերին չմիջամտելու ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ եւ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԻ ԱՆԽԱԽՏԵԼԻՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐի ինքնորոշման իրաւունքը:

Թուրքիայի երրորդ նախապայմանը Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործընթացից հրաժարումն է: Այս նախապայմանը եւս բաւարարուել է: «Երկկողմ յարաբերութիւնների զարգացման մասին» արձանագրութիւնը ստեղծուելիք ենթայանձնաժողովների թիւում նշուած է նաեւ «պատմական հարթութեամբ զբաղուող ենթայանձնաժողովը», որը պէտք է զբաղուի նաեւ «երկու ժողովուրդների միջեւ գոյութիւն ունեցող խնդիրների յստակեցմամբ»: Իսկ ո՞ր հարցն է ամէնից խնդրայարոյցը, որը կարիք ունի յստակեցման: Ի հարկէ, դա Հայոց Ցեղասպանութեան հարցն է:

Ակնյայտ է, որ եթէ Հայաստանն ընդունի առաջարկուող արձանագրութիւնները, ապա Թուրքիան ամբողջովին կը ստանայ այն, ինչին ձգտում էր: Իսկ ի՞նչ ենք ստանալու մենք: Մի՞թէ այնքան կարճատես կը լինենք, որ կ'օրինականացնենք Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքների բռնազաւթումն ու մեր ազգային գոյքի բռնատիրումը Թուրքիայի Հանրապետութեան կողմից եւ կը գոհաբերենք մեր ժողովրդի ապագան:

Եթէ վերոյիշեալ արձանագրութիւնները ստորագրուեն, ապա նոր Խորենացու պէտք կ'ունենանք, որ գրի՝ «Ողբում եմ քեզ հայոց աշխարհ, որովհետեւ վերացան թագաւորդ ու քահանադ, հիմնաւորուեց տգիտութեամբ չարափառութիւնը»:

ԱՐԱ ՊԱՊԵԱՆ
«Մոտիւս վեվենտի» կեդրոնի ղեկավար
Քանատայի մօտ Հայաստանի
նախկին դեսպան

ՆՈՐ ԷՋԸ՝ ՄԻԱՅՆ ԱՐԴԱՐ ԼՈՒԾՈՒՄԻ ՀԻՄԱՄԲ

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարութեանէն երկուշաբթի, 31 օգոստոսին տրուած մամլոյ հաղորդագրութիւնը Հայաստան-Թուրքիա դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատման եւ երկկողմանի յարաբերութեանց, բարի դրացնութեան զարգացման մասին, ոեւէ հայու իրաւունք կու տայ նախ գոհունակութեան շունչ մը քաշելու, իսկ յետոյ երկու ափերով... գլուխը ծեծելու:

Կարդալով զոյգ նախագիծները. այսինքն դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատման ու գործակցութեան զարգացման խոստումները. մարդս պահ մը կ'ապրի այն գոհունակութիւնը, թէ երկու երկիրները կը գտնուին հարցերու լուծման ու բարեկամութեան էջը բանալու նախօրեակին: Այլ խօսքով, բացայայտ կը թուի, որ սահմաններու բացման ու կարելի բոլոր դաշտերուն մէջ օգտաշատ գործակցութեան մը սեմին ենք, հայութիւնն ու Թուրքիոյ պետութիւնը տասնամեակներէ ի վեր (ի՞նչ կ'ըսէք, աւելի քան մէկ դարէ ի վեր) սուր կերպով իրարու հակադրող հարցերը դրուած են գաւաթ մը ջուրի մէջ ու վրան ալ քիչ մը շաքար աւելցնելով ահա վաղը-միւս օր պիտի լուծուին:

Արդարեւ, ո՞վ չ'ուզեր, որ Հայաստան եւ Թուրքիա փակեն դարերու հակադրութեան ու թշնամանքի էջը, վերաբանան սահմանները, մարդիկ ազատօրէն երթեւեկեն, առեւտուրի, ուժանիւթի ու դեռ, ինչպիսի՜ մարզերու մէջ գործակցութեան դաշտեր բանան, զանոնք մշակեն ու պտուղներէն օգտուին երկու ժողովուրդները: Նման կարելիութիւն մերժողը կամ անոր ընդդիմացողը վերի յարկերէն բան մը կորսնցուցած պէտք է ըլլայ: Ահա այս բոլորին մասին կարդալով է որ հայը պէտք է ուրախ զգայ եւ երկա՜ր շունչ մը քաշէ:

Գլուխ ծեծելու բաժինը կը սկսի այն կէտէն, այս երքը գովերգող մը պիտի ըսէր այն «մանրուքներէն», որոնք կը կոչուին ցեղասպանութիւն, մեր հողային ու ազգային իրաւունքները, որոնք յայտնապէս վերը մեր ակնարկած գաւաթէն առաջ, ուրիշ գաւաթի մը մէջ դրուած է ու... խեղդամահ ըլլալու ճամբուն մէջ դրուած:

Սեւով ճերմակի վրայ արձանագրուած հաղորդագրութեան արդէն ծանօթ է իւրաքանչիւր հայ (գոնէ անոնք, որոնք օրը օրին ու ազգային ու մարդկային իրաւունքներու նախանձախնդիր մօտեցումով կը հետեւին Հայաստան-Թուրքիա բանակցութիւններուն վերաբերող լուրերուն): Արագ ու կրկնակի ընթերցում մը ցոյց պիտի տայ, որ բանակցողները Հայաստան եւ Թուրքիա, հիմնական հարցեր չունին, կարծէք թէ պատահական երկու դրացիներ են, ինչպէս Միացեալ Նահանգներն ու Քանատան, որոնց միակ մտասեւեռումը ըլլար սահմաններէն ճամբաներու բացումն ու միասին գործելու առաջադրանքը: Արդեօք ոեւէ ընթերցող հաղորդագրութեան մէջ որեւէ ակնարկութեան հանդիպեցա՞ւ, անգամ անուղղակի ակնարկութեան մը, թէ սա բանակցողները իրենց միջեւ ունին առկախ մնացող ՀՍԿԱՅԱԿԱՆ ՀԱՐՑ մը, որ կը խտանայ ցեղասպանութիւն եւ հայութեան իրաւունքներ բառերուն մէջ: Իսկ եթէ անպայման պիտի տարուինք ինքնախաբէութեամբ, ըսելով, որ բանակցող ու միջնորդ համաձայնած են ենթայանձնախումբ մը կազմել ու անոր վստահիլ «պատմական հարթութեամբ» զբաղելու եւ երկու ժողովուրդներուն միջեւ վստահութեան մթնոլորտի վերահաստատման պարտականութիւնը (զբաղելու համար կարելի է նարտի կամ փոքր ալ խաղալ), սա կը նշանակէ, որ ընդունած ենք նահանջը շարունակել... երգով, փողով ու թմբուկով, ընդառաջած ենք պատմական հարցերը պատմաբաններուն ձգելու Թուրքիոյ թակարդին:

Եկէք հարց տանք, թէ ի՞նչ պէտք է հասկնալ հաղորդագրութեան մէջ տեղ գտած հետեւեալ արտայայտութիւններէն. Վերահաստատելով հաւասարութեան, ինքնիշխանութեան, այլ պետութիւնների ներքին գործերին չմիջամտելու ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ եւ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԻ ԱՆԽԱԽՏԵԼԻՈՒԹԵԱՆ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐի ինքնորոշման իրաւունքը:

Թուրքիայի երրորդ նախապայմանը Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործընթացից հրաժարումն է: Այս նախապայմանը եւս բաւարարուել է: «Երկկողմ յարաբերութիւնների զարգացման մասին» արձանագրութիւնը ստեղծուելիք ենթայանձնաժողովների թիւում նշուած է նաեւ «պատմական հարթութեամբ զբաղուող ենթայանձնաժողովը», որը պէտք է զբաղուի նաեւ «երկու ժողովուրդների միջեւ գոյութիւն ունեցող խնդիրների յստակեցմամբ»: Իսկ ո՞ր հարցն է ամէնից խնդրայարոյցը, որը կարիք ունի յստակեցման: Ի հարկէ, դա Հայոց Ցեղասպանութեան հարցն է:

Ակնյայտ է, որ եթէ Հայաստանն ընդունի առաջարկուող արձանագրութիւնները, ապա Թուրքիան ամբողջովին կը ստանայ այն, ինչին ձգտում էր: Իսկ ի՞նչ ենք ստանալու մենք: Մի՞թէ այնքան կարճատես կը լինենք, որ կ'օրինականացնենք Հայաստանի Հանրապետութեան տարածքների բռնազաւթումն ու մեր ազգային գոյքի բռնատիրումը Թուրքիայի Հանրապետութեան կողմից եւ կը գոհաբերենք մեր ժողովրդի ապագան:

Եթէ վերոյիշեալ արձանագրութիւնները ստորագրուեն, ապա նոր Խորենացու պէտք կ'ունենանք, որ գրի՝ «Ողբում եմ քեզ հայոց աշխարհ, որովհետեւ վերացան թագաւորդ ու քահանադ, հիմնաւորուեց տգիտութեամբ չարափառութիւնը»:

ԱՐԱ ՊԱՊԵԱՆ
«Մոտիւս վեվենտի» կեդրոնի ղեկավար
Քանատայի մօտ Հայաստանի
նախկին դեսպան

ԻՆՔՆՈՐՈՇՈՒԱԾ, ԱԶԱՏ ԵՒ ԱՆԿԱԽ ԱՐՑԱԽԸ

Սեպտեմբեր 2... Արցախի անկախութեան օրուան յիշատակում:

Անգամ մը եւս տօնն է գիտակցութեան... այն կացութեան, թէ իրողականէն դէպի իրաւական ճանաչում անցումի սահմանին քայլ մը աւելի մօտ է մեր երկրորդ հանրապետութիւնը՝ հայրենի Արցախը:

Առ այդ, տարիները կը թաւալին եւ արցախեան պահանջատիրութեան ամէն մէկ տարեդարձ կ'ունենայ իր իւրայատկութիւնն ու տարբեր բնոյթը:

Քաղաքական վերջին զարգացումները եւ յատկապէս ահաւասիկ գրեթէ տարիէ մը ի վեր ճանապարհային քարտէսի մը ստեղծած թնճուկը ստեղծած է տարբեր կարգաւորում, վտանգաւոր երթ եւ անորոշ ու անել կացութիւն: Այս բոլորին ազդանշանը տրուած էր օգոստոս 2008-ին տեղի ունեցած Վրաստան-Ռուսիա հնգօրեայ պատերազմէն քիչ ետք եւ Քրեմլինի կողմէ Հարաւային Օսեթիոյ եւ Աբխազիոյ հանրապետութիւններու ճանաչումէն ետք:

Իբրեւ հայորդի՝ համոզուած ենք եւ, արցախցիին միանալով, կը կրկնենք, թէ՝ «Ազգային ազատագրական պայքարի ծիրին մէջ, Հայոց եղեռնի եւ Արցախի անկախութեան միջազգային ճանաչումը, որ լիովին համահունչ է արդարութեան եւ օրինականութեան մասին ժամանակակից աշխարհի չափորոշիչներուն, կը նպաստէ բոլոր իրաւազրկուած ժողովուրդներու իրաւունքներու վերականգնմանը եւ արդարութեան հաստատմանը»:

Այս գծով հարցերը հանգրուանային լուծումներով կարգաւորելու ռազմավարական մօտեցումները բնականաբար աւելի իրատեսական են, մանաւանդ որ ինքնորոշման իրաւունքը գերադասելը, հեռաւոր նպատակներու համար, միշտ ալ կրնայ նպաստաւոր չըլլալ:

Ազրպէյճանի (...եւ Արցախի) արտաքին գործոց նախարարութեան, պաշտպանութեան նախարարութեան եւ խորհրդարանի արխիւներուն մէջ կարելի է գտնել միացեալ յայտարարութիւն մը, ուր յստակօրէն նշուած ու հաստատուած է թէ՛ Արցախի՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան եւ թէ՛ Ազրպէյճանի պաշտօնական ներկայացուցիչներուն կողմէ:

Ասոր կողքին, աւելցնենք նաեւ Արցախի Հանրապետութեան եւ Ազրպէյճանի պաշտպանութեան նախարարութիւններու ղեկավարներուն նամակագրութիւնը, ինչպէս նաեւ՝ այլ հետաքրքրական փաստաթուղթեր, որոնք կը վկայեն Ազրպէյճանի կողմէ Արցախի Հանրապետութիւնը իբրեւ տագնապի եւ երկկողմանի (նոյնիսկ առանց Հայաստանի) բանակցութիւններու կողմ ճանչնալու մասին:

Արցախը ինքնորոշուած է... ազատ եւ անկախ

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

ՆԵՐԿԱՅԻՍ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԸ ԻՐԱՒԱՅԱՋՈՐԴՆ Է ՄՈՒՍԱՒԱԹԱԿԱՆ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆԻ՝ ԴՐԱՆԻՑ ԲԽՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐՈՎ

«Մենք միշտ յայտարարել ենք, որ Լեռնային Ղարաբաղը, բնականաբար, պետք է կարգավիճակ ունենայ, սակայն մենք այդ կարգավիճակը չենք տեսնում Ազրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնից դուրս եւ երբեք դրա հետ չենք համաձայնի», 30 օգոստոսին յայտարարել է Ազրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւը:

Ղարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման բանակցութիւններում, որպէս շահաթուղթ, մեր հարեւանները մատնանշում են այն, որ Ազրպէյճանը ՄԱԿ է ընդունուել՝ կազմում ունենալով Լեռնային Ղարաբաղը: Բոլոր երկրները, այդ թւում նաեւ՝ ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահները, ճանաչել են Ազրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնը: Այնինչ 1991 թուականի օգոստոսի 30-ին հռչակուած եւ ՄԱԿ-ի անդամ հանդիսացող Ազրպէյճանի Հանրապետութեան հռչակագրում նշւում է, որ Ազրպէյճանում վերականգնւում է 1918-1920 թուականների Ազրպէյճանի ժողովրդավարական հանրապետութիւնը, ասել է թէ նոր ստեղծուող պետութիւնը իրաւայաջորդն է 18- 20 թուականների մուսաւաթական Ազրպէյճանի: Այսօր, խօսելով Ազրպէյճանի տարածքային ամբողջականութեան մասին, մեր հարեւանները մոռացութեան են մատնում իրենց պետականութեան վերականգնման մասին այդ հիմնական փաստաթուղթը: Պատմական անցքերի իմացութիւնը, սակայն, այդ միամիտ թուացող մոռացկոտութեան հիմքերը բացայայտում է: Ինչպէ՞ս կարող են Ազրպէյճանում յիշել այն մասին, որ պետութիւնը, որի իրաւայաջորդը հանդիսանում է ներկայիս Ազրպէյճանը, չուներ յստակ սահմաններ, եւ յատկապէս՝ Լեռնային Ղարաբաղը, Նախիջեւանը եւ Չանգեզուրը, որի նկատմամբ նկրտումներից այսօր էլ չեն հրաժարւում, ժամանակին գործող միջազգային օրէնքների համաձայն վիճելի տարածքներ էին:

Այդ մասին վկայում են Առաջին համաշխարհայինին հետեւած Փարիզի գագաթնաժողովի եւ Ազգերի լիկայի անդրկովկասեան նորաստեղծ հանրապետութիւներին իր կազմ ընդունելու վերաբերեալ քննարկումների նիւթերը: Այդ մասին խօսում են խորհրդայնացման առաջին տարիներին կնքուած համաձայնագրերն ու պոլշեւիկեան պաշտօնական յայտարարութիւնները: Պատմական վաւերագրերի համաձայն, իր հարեւանների նկատմամբ ունեցած նկրտումները ժամանակին խոչընդոտել էին Ազրպէյճանի մուտքը Ազգերի լիկա: 1920թ. դեկտեմբերին Ազգերի լիկայի այն օղակը, որի իրաւասութեանն էր յանձնուած Ազրպէյճանի անդամակցութեան հարցը, միաձայն դէմ էր արտայայտուել Ազրպէյճանին Ազգերի լիկա ընդունուելուն՝ մասնաւորապէս, այն հիման վրայ, որ՝ «Վրաստանի եւ Հայաստանի հետ նրա սահմանային վէճերը թոյլ չեն տալիս որոշելու, թէ ազրպէյճանական պետութեան սահմանները վերջնականօրէն որոշուած կարո՞ղ են համարուել, թէ՞ ոչ»: Ասել է թէ՝ ազրպէյճանցի պաշտօնեաները, խօսելով այն մասին, որ Ազրպէյճանը ՄԱԿ է ընդունուել՝ կազմում ունենալով Լեռնային Ղարաբաղը, պէտք է ճշդեն նախ եւ առաջ, թէ ո՞ր Ազրպէյճանը. եթէ այն, որ իրաւայաջորդն է 18 եւ 20 թուականների մուսաւաթական Ազրպէյճանի, ապա դրա կազմում Լեռնային Ղարաբաղն ընդգրկուած չէր: Հետեւաբար ՄԱԿ-ի կազմ 1991 թուականին հռչակուած երկիրը ընդունուել է առանց Լեռնային Ղարաբաղի:

ԼՈՒՍԻՆԵ ԱՒԱՆԵՍԵԱՆ

«Նիուզ Էյ. Էմ.»

AZTAG MEDIA
www.aztagmedia.com

ՈՐ ՆՈՐ ՁՈՀԵՐ ՉԼԻՆԵՆ

Հայաստանում ձեւաւորուել է մի մտայնութիւն, ըստ որի՝ նրանք, ովքեր դէմ են հանդէս գալիս Ղարաբաղի հարցում տարածք զիջելուն, համարւում են կարգաւորման դէմ հանդէս եկողներ, իսկ նրանք, ովքեր խօսում են փոխզիջումների անհրաժեշտութեան մասին եւ հնարաւոր են համարում ազատագրուած տարածքների զիջումը Ազրպէյճանին Ղարաբաղի կարգավիճակի կամ դրա ընտրութեան հնարաւորութեան դիմաց, համարւում են կարգաւորման կողմնակիցներ: Այդ մտայնութեան ձեւաւորման շնորհիւ տեղի է ունենում բաժանում, մարդիկ, ովքեր չեն ցանկանում կարգաւորել Ղարաբաղի խնդիրը, եւ մարդիկ, ովքեր ցանկանում են կարգաւորել:

Այդ բաժանումն ակնյայտօրէն արհեստական է, թէկուզ այն պատճառով, որ այս կամ այն տեսակէտի դաւանող քաղաքական ուժերի անկեղծութիւնը խիստ յարաբերական է, իսկ թէ ո՛րն է հանրութեան բուն կարծիքը, խիստ գաղտնի է, քանի որ Հայաստանում եւ Ղարաբաղում որեւէ մասնագիտական լուրջ եւ անկախ ընկերաբանական ուսումնասիրութիւն չի անցկացուել, հասկանալու համար, թէ ի վերջոյ ի՛նչ է մտածում հասարակութիւնը Ղարաբաղի, հակամարտութեան կարգաւորման գործընթացի վերաբերեալ, որպէսզի իմացուի, թէ ինչ է ուզում հասարակութիւնը, ինչի՛ համար է ուզում, ինչպէ՛ս է ուզում, ի՛նչ է հասկանում կարգաւորում ասելով եւ այլն, եւ այլն: Այդ իմաստով չափազանց արհեստական է ներկայիս Հայաստանի հասարակական-քաղաքական դաշտը բաժանել կարգաւորում ուզողների եւ չուզողների, եթէ ընդհանրապէս շատ քիչ է յայտնի, թէ Հայաստանն ինչ է ուզում:

Մեզանում ակնյայտօրէն յստակեցուած չէ, թէ Հայաստանի ու Ղարաբաղի համար ինչ է նշանակում հակամարտութեան կարգաւորում, ով ինչ է հասկանում դրա տակ, ինչ ժամկէտով, ինչ ընդգրկումով, ինչ հեռանկարով, ինչի համար է այն մեզ անհրաժեշտ, ինչ ենք պատկերացնում կարգաւորում ասելով, ինչով մեզ համար կարգաւորում չէ ներկայիս **սթաթուս քուոն**: Չէ՞ որ տասնամեակներ առաջ հարցը կարծես թէ նոյնպէս կարգաւորուած էր, երբ Լեռնային Ղարաբաղն ինքնավար մարզի կարգավիճակով տրուեց Խորհրդային Ազրպէյճանին: Չէ՞ որ այդ ժամանակ էլ կարծես թէ դժգոհողները շատ չէին, նոյնիսկ տասնամեակներ շարունակ ապրում էին հայերն ու ազրպէյճանցիները

ՅԱԿՈԲ ԲԱԴԱԼԵԱՆ

Շար.ը՝ էջ 10

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԻՐ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ՊԻՏԻ ՉԿԱՐԵՆԱՅ ԼՈՒԾԵԼ»

Կ'ԸՍԵ ԱԶՐՊԷՅՃԱՆՑԻ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ ՄԸ

Ազրպէյճանի խորհրդարանի անդամ Այտէն Միրզազատէ հոկտեմբեր 14-ին կայանալիք Թուրքիա ընդդէմ Հայաստան ֆութպոլի մրցումին մասին «**Թուտէյզ.Ազ**»ի հարցումներուն պատասխանելով՝ ըսաւ. «Առաջին հերթին, Հայաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ ֆութպոլի մրցումը մարզական ելոյթ մըն է, եւ Թուրքիան աշխարհի ամէնէն զօրաւոր կազմերէն կը նկատուի: Հետեւաբար Թուրքիոյ ֆութպոլի ազգային խումբը վստահօրէն առաւելութիւն պիտի ունենայ Հայաստանի կազմին վրայ»:

Միրզազատէ կը թուէ իր ակնկալած քաղաքական հաւանականութիւնները մրցումին միջոցին ըստ անոր. կրնայ ըլլալ. որ պարզապէս Հայաստանէն փոքր պատուիրակութիւն մը Թուրքիա մեկնի. նաեւ կարելիութիւնը կայ. որ Սերժ Սարգսեան անձամբ Թուրքիա մեկնի եւ խաղին ներկայ գտնուի եւ առիթը օգտագործելով՝ Թուրքիա-Հայաստան սահմանները բանալու նիւթը արծարծէ: Միրզազատէ երրորդ հաւանականութեան ակնարկելով՝ կ'ըսէ, որ թերեւս Սարգսեան բարձրաստիճան ներկայացուցիչ կը ղրկէ Թուրքիա: Իսկ ինչ կը վերաբերի Սերժ Սարգսեանի այն յայտարարութեան, թէ Թուրքիա պիտի չերթայ, մինչեւ որ Անգարա սահմանի բացման գործնական քայլեր չառնէ, ապա ասիկա վերջնական կեցուածք չէ: Սարգսեան եւ հայաստանցի այլ պաշտօնատարներ նման բազմաթիւ յայտարարութիւններ կատարած են, բայց շուտով փոխած են իրենց կեցուածքները», ըսաւ Միրզազատէ:

«Ամէն բան կախեալ է Ղարաբաղի հարցի լուծման գծով կատարուած յառաջդիմութենէն. այսինքն, եթէ Ղարաբաղի գծով յառաջդիմութիւն ըլլայ, սահմանի բացման հնարաւորութիւնը կ'աւելնայ, այդ պարագային Սարգսեան անձամբ պիտի երթայ այդ իրագործումը ստանձնելու համար», բացատրեց ազրպէյճանցի երեսփոխանը:

Ամիրզազատէի համաձայն, «Հայաստան կարիքը ունի Թուրքիոյ եւ Ազրպէյճանի հետ իր սահմանները բանալու, բայց ան կը գիտակցի, որ մինչեւ այն ատեն, որ Ղարաբաղի խնդիրը յառաջընթաց չէ արձանագրած, սահմանները փակ պիտի մնան: Արդարեւ, Հայաստանի կեցուածքը այս գծով կրնայ փոխուիլ եւ անգուշակելի է:

Թուրք պաշտօնատարները յաճախ հաստատած են, թէ Թուրքիոյ եւ Հայաստանի սահմանը բանալու հարցը կը լուծուի, երբ լուծուի Ղարաբաղի խնդիրը», շեշտեց խորհրդարանի անդամը:

ՍՈՒՄԿԱՅԻԹԻ ՋԱՐԴԵՐՈՒ ՁՈՀԵՐՈՒ ՓԱՍՏԱՀԱՒԱՔ

Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբը ամերիկահայ գաղութին մէջ աշխատանք սկսած է տանելու՝ տեղեկութիւններ հաւաքելու համար Միացեալ Նահանգներ հաստատուած Պաքուի եւ Սումկայիթի ջարդերէն ետք փախստական դարձած հայերուն մասին:

«Մենք մեր կոչը ըրած ենք, որ Սումկայիթի եւ Պաքուի ջարդերուն պատճառով տեղահան եղած եւ Միացեալ Նահանգներ հանգրուանած գաղթականները հայ դատի յանձնախումբին ներկայացնեն իրենց պատմութիւնը՝ մանրամասնութեամբ: Ազրպէյճանցիները միշտ կը շահագործեն իրենց «փախստականներու»ն խնդիրը՝ չխօսելով այն հայերուն մասին, որոնք բռնի կերպով վտարուեցան Ազրպէյճանէն Պաքուի, Սումկայիթի յարձակումներուն ընթացքին: Մենք հաւաքուած փաստերը պէտք է ներկայացնենք քոնկրեսականներուն՝ բացայայտելով Պաքուի եւ Սումկայիթի մէջ տեղի ունեցածին իրականութիւնը»: «Արմէնփրես»ին հետ հարցազրոյցի մը ընթացքին յայտնած է Ամերիկայի Հայ դատի յանձնախումբի հաղորդակցութեանց վարիչ Էլիզապէթ Չուլճեան: Սումկայիթի մէջ 1988-ի փետրուարին տեղի ունեցած ջարդերէն ետք, հայ գաղթականներ Ազրպէյճանէն Լեռնային Ղարաբաղ եւ Հայաստան ապաստանած էին: Ըստ տարբեր տուեալներու. այդ դէպքերուն զոհ գացած են աւելի քան 5 տասնեակ մարդիկ. իսկ փախստական դարձած են աւելի քան 400 հազար ուրիշներ: Բազմաթիւ հայեր վիրաւորուած եւ հաշմանդամ դարձած են: Նման ոճիրներ տեղի ունեցած են նաեւ Պաքուի եւ Կիրովապատի (Գանձակ) մէջ:

«ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՇՐՋԱԿԱՅ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒ ԲՌՆԱԳՐԱՒՈՒՄԻՆ ՀԱՄԱՐ ՎՆԱՍՈՒՑ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՊԻՏԻ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ ԵՐԲ ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԻՆ»

Ազրպէյճանական «**Թուտէյ.Ազ**» լրատուական կայքէջը երկուշաբթի, 24 օգոստոսին, լոյս ընծայեց հարցազրոյց մը՝ պալթեան երկիրներու շրջանային զարգացումի մասնագէտ Սերկէյ Արթեմենքոյի հետ, ուր մասնագէտը կը խօսի Ղարաբաղի գծով Հայաստանէն հատուցում պահանջելու հնարաւորութեանց մասին:

Արթեմենքօ ղարաբաղեան տագնապը կը նմանցնէ պալթեան երկիրներու ունեցած հարցերուն եւ այդ շրջանին նկատմամբ Ռուսիոյ դերակատարութեան կը նմանցնէ ղարաբաղեան հարցին մէջ Հայաստանին դերակատարութեան:

Ըստ մասնագէտին, Ազրպէյճանի պետութեան ներկայիս յստակօրէն բանաձեւուած քաղաքական կեցուածքները աներկբայօրէն կ'ըսեն, որ Ղարաբաղը եւ անոր շրջակայ շրջանները բռնագրաւուած կը նկատուին Հայաստանի կողմէ:

Արթեմենքօ հաւաստեց, որ՝ «Ղարաբաղը շրջապատող շրջանները ստանձնելէ անմիջապէս ետք Ազրպէյճան հատուցում պիտի պահանջէ այդ շրջաններուն հասած վնասներուն համար»:

Վերլուծաբանը նկատել կու տայ, որ պատահական չեն պալթեան երկիրներու՝ Լիթուանիոյ, Լաթվիոյ եւ Էսթոնիոյ Ազրպէյճանի հետ ջերմ յարաբերութիւնները, որովհետեւ բոլորն ալ նման պարագաներ դիմագրաւած են եւ իրենց փորձառութիւնները իրարու կը փոխանցեն: Այս ծիրին մէջ պալթեան երկիրները, Ռուսիայէն անկախանալէ անմիջապէս ետք, «բռնագրաւումի համար հատուցում»ի միջազգային դատական գործընթաց սկսան Ռուսիոյ դէմ: Վերլուծաբանը կը յայտնէ, որ պալթեան երկիրները այս գործընթացին մէջ իրենց ձեռք բերած փորձառութիւնը կը փոխանցեն Պաքուի:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ԱԶՐՊԷՅՃԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ... «*ՈՒԻՔԻՓԵՏԻԱ*»Ի ԷՋԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Ազրպէյճանական «**Թուտէյ.Ազ**» կայքէջը անդրադարձած է համացանցային ծրի հանրագիտարանին՝ «**Ուիքիփետիա**»ի էջերուն մէջի տեղեկութիւններու «պատերազմին»՝ Ազրպէյճանի եւ Հայաստանի միջեւ:

Ինչպէս շատերու ծանօթ է, «**Ուիքիփետիա**» կայքէջը ազատ համայնագիտական աղբիւր է համացանցին մէջ, ուր ամէն տեսակի տեղեկութիւններ կը գտնուին: «**Ուիքիփետիա**»ի մէջ ոեւէ անձ կրնայ որոշ տեղեկութիւն փոխել, ջնջել կամ աւելցնել, ինչ որ վիճելի նիւթ կը դառնայ:

«**Թուտէյ.Ազ**» կ'ըսէ, որ տեւաբար նամակներ կը ստանայ, որոնք կը նշեն, թէ սովորական սխալներ կը սփռուին «**Ուիքիփետիա**»ի մէջ: Կայքէջը կը հաղորդէ, որ յաճախ Ազրպէյճանի շուրջ դիտմամբ «շինծու տեղեկութիւններ» կը գրուին ազատ համայնագիտական կայքէջին մէջ: Կայքէջը կ'աւելցնէ, որ շատ պարզ է սխալներուն անդրադառնալը եւ օրինակներ կու տայ համացանցի մէջ փնտռտուքի արդիւնքներու շուրջ: Անդրադառնալով «Հայաստան», «Ղարաբաղ» եւ «Արցախ» բառերուն՝ «**Ուիքիփետիա**»ի մէջ փնտռտուքի պարագային, կայքէջը կը յայտնէ, որ սխալ տեղեկութիւններու լաւ օրինակ է Ղարաբաղի մասին գրուածը, ուր նշուած է, թէ ներկայիս Ղարաբաղը պատմական Արցախ նահանգին մաս կը կազմէ:

Ըստ ազրպէյճանական կայքէջին, հայերը կ'օգտագործեն «**Ուիքիփետիա**»ն իրենց հաշուոյն՝ միջազգային ընտանիքին «սուտ» տեղեկութիւններ տալով:

Վերջապէս. ազրպէյճանական կայքէջը կոչ կ'ուղղէ իր ընթերցողներուն. որ արթուն ըլլան եւ սրբագրեն որեւէ սխալ. որ կը վերաբերի Ազրպէյճանի պատմութեան. աշխարհագրութեան, Ղարաբաղի պայքարին եւ Ազրպէյճանի աւանդութիւններուն:

ՋՈՒՐԻ ՏԱԳՆԱՊ ՈՒՆԵՑՈՂ ԿԱՐԳ ՄԸ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ՄԱՐԴԻԿ ՋՈՒՐ Կ'ԱՊԱՀՈՎԵՆ... ՄՇՈՒՇԻՆ ՄԻՋՈՑՈՎ

Ծանօթ է արդէն, որ տարբեր տարողութեամբ ջուրի տագնապ միշտ ալ գոյութիւն ունեցած է աշխարհի տարածքին տարբեր շրջաններու մէջ: Այսուհանդերձ, նշեալ շրջաններու մէջ ապրող մարդիկը փորձած են զանազան միջոցներով կարելի եղած չափով ջուր ապահովել այդ շրջաններուն:

Այսպէս, օրինակ, վերջերս Փերուի մայրաքաղաք Լիմայի շուրջ գտնուող բարձր բլուրներուն վրայ ապրող մարդիկը կարգ մը մասնագէտներու օգնութեամբ փորձած են ջուր ապահովել ջուրի լուրջ տագնապ ունեցող այդ վայրերուն թանձր մշուշը օգտագործելով: Նշեալ բլուրներուն հողին չորութեան պատճառով, ինչպէս նաեւ բաւարար թիւով ծառերու չգոյութեան պատճառով յաճախակիօրէն հողի սահանքներ կը պատահին:

Նշեալ վայրերուն մէջ ապրող մարդիկը ընդհանրապէս եկած են Փերուի գիւղական շրջաններէն եւ տարբեր արհեստներով կը զբաղին Լիմայի մէջ: Սակայն նկատի ունենալով, որ անոնց նիւթական համեստ պայմանները չեն արտօներ, որպէսզի անոնք կարենան ապրիլ մայրաքաղաքին մէջ, հետեւաբար անոնք ընտրած են ապրիլ Լիմայի մօտակայ բլուրներուն վրայ՝ ջուրի տագնապ ունենալով հանդերձ:

Գերմանացի կենսաբաններ Քայ Թայտման ու Ան Լումերիխ 2006-էն ի վեր նախաձեռնած են ջուր հաւաքելու աշխատանքի մը, որուն համար անոնք յատուկ ուռկաններ տեղադրած են Լիմայի տարբեր արուարձաններուն մէջ: Նշեալ ուռկանները տեղադրուած են գլխաւորաբար թանձր մշուշով պատուած շրջաններուն մէջ:

Երբ մշուշին պարունակած ջուրի շատ փոքր կաթիլները բախած են ուռկաններուն, այս վերջինները իրենց մէջ պահած են զանոնք եւ այդ կաթիլները հետզհետէ իրարու միանալով՝ կազմած են ջուրի շօշափելի կաթիլներ, որոնք յատուկ ամբարներու մէջ հաւաքուելով՝ գործածելի դարձած են:

Լիմայի մօտակայ բլուրներուն վրայ հազուադէպօրէն կ'անձրեւէ, սակայն ամէն տարի, յունիսէն նոյեմբեր երկարող ամիսներուն, այդ բլուրները կը ծածկուին Խաղաղական ովկիանոսէն դէպի այդ շրջանները ուղղուող շատ թանձր մշուշով մը

Օրին նշեալ բլուրներուն ջուր ապահովելու նպատակով տարբեր ծրագիրներու ուսումնասիրութեամբ զբաղող մասնագէտները յայտնած են, որ այդ թանձր մշուշին ունեցած տարողութիւնը բաւարար է, որպէսզի օրական հարիւրաւոր լիտր ջուր հաւաքուի՝ առանց մէկ կաթիլ անձրեւ տեղալու: Այսուհանդերձ, անոնք փորձած են նշեալ ծրագիրը իրականացնել՝ հսկայ ուռկաններ օգտագործելով, որոնք ուղղահայեաց դիրքի վրայ տեղադրուած են բլուրներուն վրայ:

ՅԻՆ ԱՏԵՆ ԾԱՌԻ ԿԱՐԳ ՄԸ ՏԵՍԱԿՆԵՐ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ ԵՆ ԻԲՐԵՒ ՋՈՒՐ ՀԱՒԱՔՈՂ «ՈՒՌԿԱՆՆԵՐ»...

Վերջին երկու հազար տարուան մէջ տարբեր ժողովուրդներու ունեցած կենցաղավարութիւնը ուսումնասիրող հնագէտներ ըսած են, որ մշուշը ջուրի վերածելու գաղափարը արդէն իսկ գոյութիւն ունեցած է աւելի քան երկու հազար տարի առաջ, սակայն այն ատեն մարդիկ ծառերը օգտագործած են իբրեւ ուռկաններ: Մշուշին պարունակած ջուրի շատ փոքր կաթիլները այդ ծառերուն շատ խիտ շարուածք ունեցող ճիւղերուն միջեւ հաւաքուելով՝ ջուրի աւելի մեծ կաթիլներու վերածուած են եւ ապա վար հոսելով՝ լեցուած են ծառերուն տակ դրուած քարէ կազմուած տաշտերու մէջ:

Իսկ մշուշը ջուրի վերածող նշեալ գործընթացին մէջ ուռկաններու գործածութիւնը սկսած է զարգանալ մօտաւորապէս հարիւր տարի առաջ: Մասնագէտները յայտնած են, որ մշուշէն ջուր ստանալու միջոցը կրնայ այնքան ալ գործնական եղած չըլլալ մեծ տարողութեամբ ջուրի կարիք ունեցող հսկայ շրջաններուն համար, սակայն անիկա անպայմանօրէն նպաստած է համեմատաբար փոքր թիւով մարդոցմով բնակուած այն շրջաններուն, որոնք ոչ միայն գետ եւ կամ հոր չեն ունեցած, այլ նաեւ գրեթէ զուրկ մնացած են անձրեւներէ:

Նմանօրինակ պատկեր մը պարզուած է նաեւ Լիմայի մօտակայ բլուրներուն վրայ, ուր մարդիկ յաճախ ստիպուած եղած են ջուր գնելու, որպէսզի կարենան այնտեղ ապրիլ, սակայն նկատի ունենալով անոնց նիւթապէս խեղճ պայմանները, ջուր գնելը երբեք ալ լաւագոյն լուծումը չէ եղած անոնց ջուրի տագնապին:

Թէեւ Լիմայի մէջ գոյութիւն ունին գետեր ու լիճեր, սակայն վերջերս անոնք սկսած են չորնալ, քանի որ զանոնք ոռոգող Անտեսի լիճերուն սառոյցները կլիմայական փոփոխութիւններուն պատճառով սկսած են արագօրէն հալիլ, եւ անոնց տարողութիւնը սկսած է ուշագրաւ կերպով նուազիլ: Կարգ մը կլիմայագէտներու համաձայն, եթէ նշեալ երեւոյթը շարունակուի, ապա տասը տարի ետք Լիման եւս կրնայ իր բլուրներուն նման ջուրի լուրջ տագնապ դիմագրաւել:

ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՄՇՈՒՇԷՆ ՋՈՒՐ ՀԱՒԱՔԵԼՈՒ ԵՐԵՒՈՅԹԸ՝ ԱՆՀԱՍԱՒԱԼԻ

2006-ին երբ մասնագէտներ Թայտման ու Լումերիխ կը նախաձեռնեն Լիմայի բլուրներուն վրայ ուռկաններու տեղադրման աշխատանքին, անոնք նշեալ ուռկանները պատրաստել կու տան 1980-ական թուականներուն Չիլիի գիւղերուն մէջ տեղադրուած մշուշ «հաւաքող» ուռկաններուն նմուշով:

Անոնք իրենց ծրագրին մէջ նկատի կ'ունենան այդ բլուրներուն վրայ գտնուող շարք մը գիւղերէն Պելլավիսթա կոչուած գիւղը եւ այդ ուռկանները կը տեղադրեն Գլխաւորաբար անոր շուրջ: Նշեալ գիւղը կը գտնուի Լիմայէն տասնվեց քիլոմեթր դէպի հարաւ երկարող բլուրներուն վրայ եւ ուշագրաւ է իր բերրի հողով: Սակայն ջուրի անբաւարարութեան պատճառով այնտեղ ապրող երկրագործները չեն կրցած պէտք եղած ձեւով օգտագործել հողը:

Մասնագէտները ըսած են, որ մշուշը ջուրի վերածող իրենց ծրագրին իրագործման մէջ մեծ ներդրում ունեցած են նշեալ գիւղին

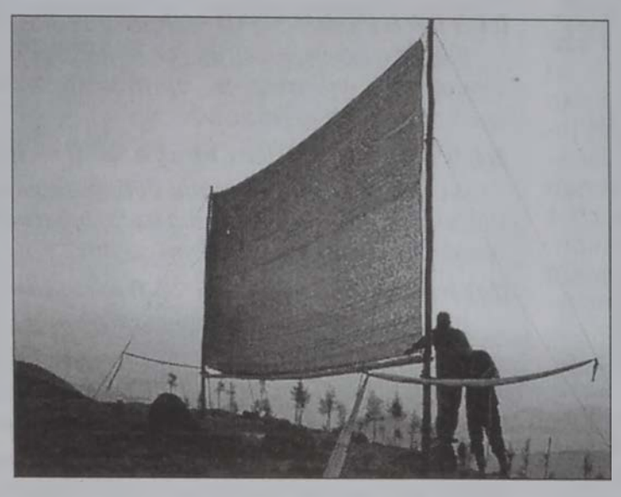

տղմարդիկը: Անոնք աւազով լեցուն պարկեր տեղադրած են ուռկաններուն երկու ծայրերը եղող ցիցերուն շուրջ՝ գետնին վրայ ուղղահայեաց ձեւով ամրացնելու համար զանոնք: Նաեւ անոնք աւազաններ կառուցած են այդ ուռկաններուն տակ, որպէսզի այս վերջիններէն հաւաքուած ջուրը կուտակուի աւազներուն մէջ եւ, այդպիսով, պատրաստ ըլլայ գործածուելու:

Թէեւ գիւղացիները իրենց վստահուած պարտականութիւնը ամբողջութեամբ կատարած են, սակայն աշխատանքի սկզբնական հանգրուանին անոնք երբեք ալ չեն համոզուած, որ կարելի կ'ըլլայ մշուշէն ջուր ստանալ: Երբ ջուրը սկսած է հետզհետէ հաւաքուիլ աւազաններուն մէջ, անոնք կարծած են, որ գիշերը մասնագէտներուն կողմէ մարդիկ եկած են եւ իրենցմէ գաղտնի ջուր լեցուցած են այդ աւազաններուն մէջ, պարզապէս որպէսզի ցոյց տան, որ մշուշէն ջուր հաւաքելու իրենց ծրագիրը յաջողած է: Սակայն ատեն մը ետք անոնք համոզուած են, թէ այդ ջուրը իսկապէս մշուշէն հաւաքուած է:

ԾՈՐԱԿԷՆ ՀՈՍՈՂ ՋՈ՞ՒՐ, ԹԷ՞...

Թէեւ ծանօթ է, որ մշուշը ջուրի կը վերածուի, երբ անոր պարունակած ջրաշոգին համեմատաբար նուազ ջերմաստիճան ունեցող մակերեսի մը հանդիպելով՝ հեղուկի կը վերածուի, սակայն մասնագէտները բացատրած են, թէ մշուշին պարունակած ջուրը արդէն իսկ հեղուկ վիճակի մէջ եղած է, սակայն անիկա պարզապէս շատ փոքր ու անտեսանելի կաթիլներով եղած է, եւ երբ այդ կաթիլները ուղղահայեաց տեղադրուած ուռկաններուն բախած են, իրարու վրայ հաւաքուելով՝ վերածուած են աւելի մեծ կաթիլներու եւ ուռկաններուն վրայէն հոսելով՝ հաւաքուած են աւազաններուն մէջ:

Իւրաքանչիւր ուռկան ունեցած է չորս մեթր երկայնք եւ ութ մեթր լայնք: Նաեւ անիկա գետնէն մէկուկէս մեթր բարձր եղած է: Երբ հովը թանձր մշուշը հրած է տուեալ ուռկանի մը ուղղութեամբ, մշուշին պարունակած ջուրի շատ փոքր կաթիլները հաւաքուած են հաստ հիւսուածք ունեցող ուռկանին վրայ, որուն թելերը կազմուած են կերպընկալի յատուկ տեսակէ մը (կերպընկալի նշեալ տեսակը կը գործածուի նաեւ պտղատու ծառերը արեւուն վնասակար ճառագայթներէն պաշտպանող յատուկ ծածկոցներու պատրաստութեան մէջ):

Այսուհանդերձ, այդ շատ փոքր կաթիլները ուռկանին վրայ շատնալով՝ իրարու միացած են եւ ջուրի սովորական կաթիլներու վերածուած են, որոնք երկրագունդի ձգողական ուժին միջոցով ուռկանէն դէպի վար սահելով՝ հաւաքուած են անոր ճիշդ տակը եղող խորունկ ամանի մը մէջ, եւ երբ այս վերջինը բաւարար տարողութեամբ լեցուած է, այնտեղ հաւաքուած ջուրը խողովակներու մէջէն հոսելով՝ պարզուած է հսկայ աւազանի մը մէջ, որ կրնայ աւելի քան իննհիսունչորս հազար վեց հարիւր երեսունհինգ լիթր ջուր պարունակել:

Մասնագէտները յայտնած են, որ սովորական պայմաններու մէջ այդ հսկայ աւազանին մէջ մշուշէն հաւաքուած ջուրին տարողութիւնը կը հասնի օրական հինգ հարիւր վաթսունութ լիթրի:

Պելլավիսթայի բնակիչներուն համար շատ հաճելի է լսել ուռկաններէն ամաններուն մէջ հաւաքուող ջուրին ձայնը, որ նմանցուցած են ծորակէ մը առատօրէն հոսող ջուրի ձայնին:

Մասնագէտներ Թայտման ու Լումերիխ կը ծրագրեն նաեւ Պելլավիսթայէն քիչ մը անդին գտնուող երկու այլ գիւղերու թանձր մշուշները օգտագործել՝ ջուր հայթայթելու համար նաեւ այդ գիւղերուն: Սակայն անոնք այս անգամ որոշած են մշուշը ջուրի վերածող ուռկանները տեղ տեղի շարել՝ փոխանակ իրարմէ անջատաբար շարելու զանոնք: Անոնց համաձայն, տեղ տեղի շարուած ուռ-

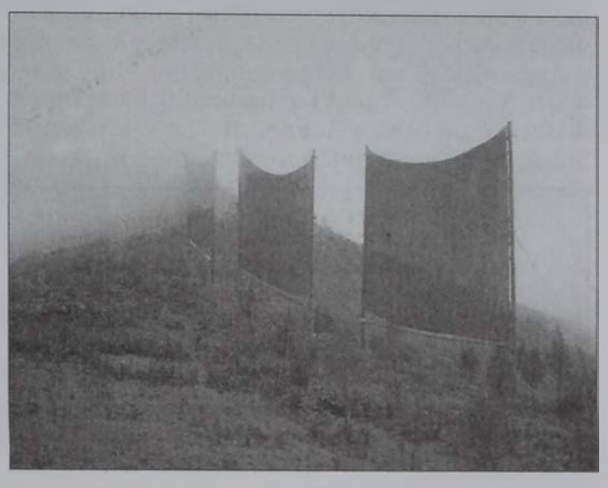

կաններէն կարելի է օրական աւելի քան երկու հազար երկու հարիւր եօթնասունմէկ լիթր ջուր հաւաքել, ինչ որ մօտաւորապէս հինգ անգամ աւելի է իրարմէ անջատաբար շարուած ուռկաններէն հաւաքուած ջուրին տարողութենէն:

Մինչ այդ, Պելլավիսթայի մէջ ապրող մարդիկը ուռկաններուն միջոցով հաւաքուած ջուրով սկսած են նաեւ ծառեր տնկել, որոնց տերեւները ուռկաններուն նման կարողութիւնը ունին մշուշը ջուրի վերածելու եւ, հետեւաբար, երբ անոնք բաւարար աճած ըլլան, կրնան իրենք զիրենք ոռոգել, ինչպէս նաեւ՝ իրենց շուրջ տարածուած հողը, ինչ որ պիտի նպաստէ երկրագործութեան զարգացման, նկատի ունենալով, որ ջուրի տագնապին պատճառով երկար ատեն կարելի չէ օգտագործել այդ բերրի հողը:

ՕԶՈՆԻ ԽԱԻԻՆ ՍՊԱՌՆԱՑՈՂ ԱՅԼ ԿԱԶ ՄԸ՝ ԲՈՐԱԿԱՅԻՆ ԹԹՈՒԻՏԸ

Օգոստոսի կէսերուն Միացեալ Նահանգներու մէջ կատարուած նորագոյն ուսումնասիրութիւններէն մէկը ցոյց տուած է, որ ներկայիս բորակային թթուիտը (**նայթրըս օքսայտ**) օզոնի խաւին ամէնէն աւելի վտանգ սպառնացող կազը կը հանդիսանայ:

Ծանօթ է արդէն, որ օզոնի խաւը, որ երկրագունդը շրջապատող մթնոլորտին վերի բաժինին բաղկացուցիչ խաւերէն մէկը կը կազմէ, երկրագունդը կը պաշտպանէ արեւուն անդրմանիշակագոյն ճառագայթներէն, որոնք կը վնասեն մարդոց, անասուններուն ու բոյսերուն:

1987-ին կենսոլորտի մասնագէտներ նախաձեռնած են յատուկ աշխատանքի մը, որուն միջոցով անոնք փորձած են կարելի եղած չափով նուազեցնել եւ կամ նոյնիսկ կասեցնել նշեալ խաւին վնասող կարգ մը կազերու գործածութիւնը, քանի որ օրին կատարուած ուսումնասիրութիւնները ցոյց տուած են, որ օդին մէջ տարբեր սարքերէ ու կազմածներէ արտանետուած կարգ մը կազեր օզոնի խաւին հասնելով՝ բարակցուցած են զայն մօտաւորապէս հինգ առ հարիւր համեմատութեամբ, իսկ կարգ մը բաժիններու մէջ՝ շատ աւելի մեծ տարողութեամբ:

Այսուհանդերձ, տարբեր երկիրներու մէջ օզոնի խաւը պաշտպանելու նպատակով մէջտեղ եկած են տարբեր կազմակերպութիւններ, որոնք ամէն ջանք թափած են, որպէսզի օդին մէջ արտանետուած եւ օզոնին վնասակար եղող այդ կազերուն բարձր տարողութիւնները նուազին:

Նշեալ կազմակերպութիւնները յաջողած են ուշագրաւ կերպով նուազեցնել նշեալ կազերուն տարողութիւնը: Մասնագէտները ըսած են, որ եթէ այդ կազերուն տարողութիւնը հակակշռուած մնայ, ապա կը նախատեսուի, որ քսանմէկերորդ դարու կէսերուն օզոնի խաւին վնասուած բաժիններուն մեծամասնութիւնը վերակազմուած ըլլայ:

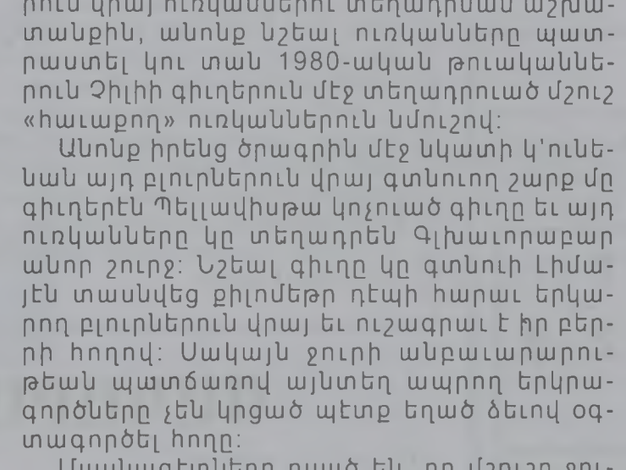

Սակայն, վերջերս մասնագէտները նկատած են, որ օդին մէջ մեծ տարողութեամբ արտանետուող բորակային թթուիտը սկսած է օզոնի խաւին ամէնէն աւելի վտանգ սպառնացող կազը դառնալ, քանի որ անոր տարեկան մօտաւորապէս տասը միլիոն թոնի հասնող տարողութիւնը սկսած է վնասել այդ խաւին՝ այդպիսով որոշ չափով ապարդիւն դարձնելով այս վերջինին վերակազմութեան համար տարուած ջանքերը:

Բորակային թթուիտը գլխաւորաբար կ'արտանետուի երկրագործութեան համար գործածուող պարարտացուցիչ նիւթերէն, ինչպէս նաեւ՝ անասուններուն աղտերէն:

Բորակային թթուիտին ուսումնասիրութեամբ զբաղող մասնագէտ Էյ.Ար.Ռաւիշանքարս եւ խումբ մը այլ մասնագէտներ համակարգիչի յատուկ ծրագրի մը միջոցով փորձած են չափել օզոնի խաւին վրայ բորակային թթուիտին ունեցած վնասին տարողութիւնը: Անոնք գտած են, որ նշեալ թթուիտը նոյնքան վնասակար եղած է օզոնի խաւին, որքան որ եղած են այն շարք մը կազերը, որոնց գործածութիւնը եւ կամ զանոնք արտանետող սարքերուն ու կազմածներուն գործածութիւնը նուազած եւ կամ գրեթէ ամբողջութեամբ կասեցուած է աւելի քան քսանմէկ տարի առաջ:

ՀՈՂԸ ՉՀԵՐԿԵԼ, ՈՐՊԷՍԶԻ ԲՈՐԱԿԱԾԻՆԸ ԴՈՒՐՍ ՉՍՊՐԴԻ ԱՆԿԷ

Մասնագէտները յայտնած են նաեւ, որ բորակային թթուիտը օդին մէջ պահպանուած կը մնայ մօտաւորապէս հարիւր տարի: Այլ խօսքով, եթէ այս պահէն սկսեալ կասեցուի անոր արտանետումը, ապա մօտաւորապէս հարիւր տարի ետք միայն անիկա կ'անհետանայ օդին մէջէն...: Նոյնն է պարագան նաեւ օզոնի խաւին վնասակար եղող այն կազերուն, որոնց մեծամասնութեան արտանետումը թէեւ տարիներէ ի վեր կասեցուած է, սակայն անոնք տակաւին կը մնան օդին մէջ եւ կը վնասեն օզոնի խաւին:

Աշխարհի առողջապահութեան կազմակերպութեան համաձայն, կը նախատեսուի, որ օզոնի խաւին վնասուած բաժիններէն ներս թափանցող արեւուն անդրմանիշակագոյն ճառագայթներուն պատճառով տակաւին միլիոնաւոր մարդիկ մորթի քաղցկեղէ տառապին քսանմէկերորդ դարու ընթացքին:

Մասնագէտները նշած են, որ բորակային թթուիտը նաեւ ջերմանոցային կազ է, քանի որ անիկա կարողութիւնը ունի իր մէջ տաքութիւն պահելու եւ, այդպիսով, կը նպաստէ ընդհանրական ջերմացման յաւելման: Հետեւաբար անոր արտադրութեան տարողութիւնը ուշագրաւ կերպով նուազեցնելը պիտի նպաստէ թէ՛ ընդհանրական ջերմացման նուազեցման եւ թէ՛ օզոնի վնասուած խաւին վերակազմութեան:

Ներկայիս երկրագործութեան մէջ կիրարկուող տարբեր միջոցները շատ աւելի բարձրացուցած են օդին մէջ արտանետուած բորակային թթուիտին տարողութիւնը: Նաեւ հետզհետէ սկսած է բարձրանալ պարարտացուցիչ նիւթերուն գործածութեան տարողութիւնը, ինչ որ ա՛լ աւելի բարձրացուցած է բորակային թթուիտին տարողութիւնը:

Մասնագէտները սկսած են փորձարկել երկրագործութեան մէջ կիրարկուելիք այնպիսի՛ ձեւեր, որոնք նուազ տարողութեամբ բորակային թթուիտ կ'արտանետեն օդին մէջ: Այսպէս, օրինակ, անոնք հետամուտ են՝ առանց հողը հերկելու երկրագործութեան յատուկ ձեւ մը հնարել, որպէսզի որոշ չափով կասեցնեն հողը հերկած ատեն անոր պարունակած բորակածինին դուրս սպրդիլն ու օդին հետ խառնուիլը:

Անոնք կը ծրագրեն նաեւ պատրաստել փայտածուխի այնպիսի՛ տեսակ մը, որ կարելի ըլլայ խառնել հողին եւ, այդպիսով, պարարտացնել զայն՝ առանց պարարտացուցիչ նիւթեր գործածելու:

Մասնագէտներուն համաձայն, նմանօրինակ միջոցներու որդեգրումը կրնայ 30-40 առ հարիւր համեմատութեամբ նուազեցնել օդին մէջ արտանետուած բորակային թթուիտին տարողութիւնը: Անոնք նշած են նաեւ, որ այնքան ալ դիւրին պիտի չըլլայ նշեալ կազը նկատառելի տարողութեամբ նուազեցնել օդին մէջէն:

Պատրաստեց՝ **ՍԻՐՈՒՆ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ**

(Օգտագործուած աղբիւր՝ «ՆԵՇՇՆԼ ՃԻՈԿՐԱՖԻՔ»)

ԿՈՅՐ ԴՐԱՄԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐԱՐՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ..

Շարունակուած 4րդ էջէն

օրէնսդրութիւններու, որոնք խնդրոյ առարկայ կը դարձնեն մարդկային կեանքի հանդէպ յարգանքը, անոր յղացումէն մինչեւ բնական վախճանը, փորձուելով զայն գործածել որպէս հետազօտման եւ փորձարկութեան առարկայ, ծանրօրէն վնասելով մարդ արարածի հիմնական արժանիքին»:

Գերարտադրութիւնը եւ, հետեւաբար, գերսպառումը չեն վերաբերիր միայն զուտ նիւթական եւ սննդառական մարզին: Կարգ մը մասնագէտ բժիշկներ, խլիրդի մասնագէտներ, կ'ըսեն, որ այս հիւանդութեան համաճարակի բնոյթ ունեցող աճի պատճառներէն են առատօրէն գործածուող դեղերը: Ընդունուած է, որ դեղ մը երբ յաճախ կը գործածուի, կը դադրի ազդել, քանի որ ժահրը եւ մանրէն կը զինուին իրենց կարգին: Կը նշանակէ, որ հարկ է տեւաբար նոր դեղեր հնարել, բազմացնել: Այս արշաւը յատկանշական է արեւմտեան եւ ճարտարարուեստականացած երկիրներու մէջ, կը յառաջացնէ յարաճուն ծախսեր, որոնց համար միջոցները պիտի պակսին: Այսինքն գիտութեան խօլ արշաւը ծնունդ պիտի տայ հակասութիւններու եւ ինքզինք հաւանօրէն պիտի առաջնորդէ անելի:

Գիտութեան եւ արհեստագիտութեան նուաճումներուն պատշաճող ընկերային կազմակերպութիւն, բարոյականութիւն եւ կեանքի իմաստասիրութիւն չէ մշակած մարդկութիւնը: Եսասիրութիւն եւ անհատապաշտութիւն, որեւէ ժամանակէ աւելի, զարգացուցած են «ինձմէ ետք ջրհեղեղ» չարակամութիւնը, որուն յորձանքին մէջ բռնուած ենք նաեւ մենք, նոյնիսկ երբ բարեացակամութիւններ ունինք, գիտակցական, բայց անվաղորդայն փայլատակումներ:

Բարքերու յիշուած ազատականացման չենք յաջողած ընկերացնել գիտակցուած եղանակով հակակշռելու եւ հակակշռուելու չափանիշներ: Տիրակալ դառնալու. չարաշահելու, զուարճանալու, ենթակայականի մէջ սահմանափակուելու, ինքզինք եւ միւսը առարկայ դարձնելու խայտառակութիւնը միասնաբար կը քանդեն կեանքը եւ մարդկային արժանաւորութիւնը:

Ժամանակակիցներուս կարճատես վազքը ո՞ւր կը կարծէք, որ կրնայ յանգիլ... Անհատական եւ հաւաքական իմաստութիւն նուաճելու հրամայականին առջեւ կանգնած է մարդկութիւնը, եւ բացառութիւն ըլլալու ամէն փորձ կ'առաջնորդէ հաւաքական փլուզման, այսինքն, որպէս բացառիկ եւ ինքնատիպ ժառանգ ստացուած կեանքը, գէթ իր մարդկային ձեւով, կրնայ անհետացման դատապարտուիլ:

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՄԷՋ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ

Բոլոր անոնք, որոնք կը փափաքին «Ազդակ»ի մէջ որեւէ ծանուցում հրատարակել, պէտք է բնագիրը խմբագրատուն՝ ծանուցումներու բաժանմունք հասցնեն հրատարակման թուականէն առնուազն օր մը առաջ, ՄԻՆՉԵԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 5:00:

ԻՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

***ԽՈՑ** (21 Մարտէն 20 Ապրիլ)*

Պիտի կարենաք գործի մարզը ընդլայնել, յառաջդիմել եւ լաւ պայմանագրութիւններ ստորագրել,: Շարունակեցէք նոյն թափով:

***ՑՈՒԼ** (21 Ապրիլէն 21 Մայիս)*

Դուք ունիք գիտակցութիւնը ձեր կարողութեան եւ արժէքին, հետեւաբար արժեւորեցէք առաւել եւս ձեր աշխատանքները, առանց բարդոյթի:

***ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ** (22 Մայիսէն 21 Յունիս)*

Երբ ձեր առողջութիւնը լաւ է, ամէն ինչ ձեզ կը ժպտի, կ'ըլլաք ուրախ, դուք ալ կը ժպտիք ամէնուն: Գիտցէք արժէքը ձեր առողջութեան:

***ԽԵՑԳԵՏԻՆ** (22 Յունիսէն 23 Յուլիս)*

Այս օրերուն ձեր բարեկամները օգտակար պիտի ըլլան ձեզի: Միշտ անոնց մօտը եղէք, որպէսզի միասնաբար որոշէք ձեր ընելիքները: Օրը յաջող է:

***ԱՌԻՒԾ** (24 Յուլիսէն 23 Օգոստոս)*

Ձեր զգուշաւոր գործունէութիւնը օգտակար պիտի ըլլայ ձեր աշխատանքին բարելաւման: Անօգուտ է ածապարանքը, հետեւաբար խոհեմ մնացէք:

***ԿՈՅՍ** (24 Օգոստոսէն 23 Սեպտեմբեր)*

Ուսման նկատմամբ ձեր հետաքրքրասիրութիւնը ձեզ պիտի մղէ ուսումնասիրելու նաեւ օտար մշակոյթը, որ գարկ պիտի տայ ձեր ընդհանուր զարգացման: Գնահատելի է ձեր կեցուածքը:

***ԿՇԻՌ**(24 Սեպտեմբերէն 23 Հոկտեմբեր)*

Ձգեցէք, որ օրուան հարցերը ընթանան ինքնաբերաբար, առանց ձեր պարտադրութեան: Այդպիսով, ձեր աշխատանքը կը դիւրանայ: Նախախնամութեան որոշումին ապաւինեցէք:

***ԿԱՐԻՃ** (24 Հոկտեմբերէն 23 Նոյեմբեր)*

Պիտի վերագտնէք ձեր գործակիցները, որոնց հետ ձեր գործունէութիւնը պիտի ըլլայ ձեր ասպարէզին վերաբերեալ հարցեր քննարկելու աշխատանք:

***ԱՂԵՂՆԱՒՈՐ** (24 Նոյեմբերէն 21 Դեկտեմբեր)*

Ներկայ պիտի ըլլաք նոյն ժամուն նոյն տեղը եւ ամէնուն հետ գործակցութեան ոգեւորութեամբ: Ասիկա շատ լաւ տրամադրութիւն է:

***ԱՅԾԵՂՋԻՒՐ** (22 Դեկտեմբերէն 20 Յունուար)*

Մարզանք ըրէք պահպանելու համար ձեր ֆիզիքական վայելչութիւնը եւ ձեր աշխուժութիւնը: Մարզանքը սնունդի չափ կարեւոր է մեր մարմնին:

***ԾՈՎԱՆՈՑՇ** (21 Յունուարէն 19 Փետրուար)*

Վերամուտը սկսած է արդէն, դասաւորեցէք ձեր տունն ու տեղը կանոնաւորող աշխատանքները: Եթէ ուսանող էք կամ գործի տէր, ձեր գրաւոր աշխատանքները եւս լաւ ձեւով դասաւորեցէք:

***ՁՈՒԿ** (20 Փետրուարէն 20 Մարտ)*

Ձեր ընկերային կեանքը բեղուն պիտի ըլլայ, թերեւս ունենաք նոր դրացիներ, անոնց հետ եւս ունեցէք ջերմ ու մարդասիրական վերաբերում:

50 ՏԱՐԻ ՄՈ-ՍԱԶ

1959 -2009 — 8 սեպտեմբեր

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Իտալացի գրող մը՝ Մարիօ Փենոչէի, դէպի Արեւելք իր ուղեւորութեան ընթացքին, կանգ առած է նաեւ Հայաստան: Ապա իտալական մամուլին յանձնած է իր տպաւորութիւնները: Ստորեւ՝ յատկանշական մասերը:

Իջնելով «Ինտուրիստ» պանդոկը՝ չուզեցի անմիջապէս հանգստանալ: Դուրս ելայ, պտտեցայ: Ուսումնասիրեցի հայերու դէմքերը, որոնք բազմաթիւ գծերով կը նմանին իտալացիներու դէմքերուն:

Իտալիոյ մէջ գտնուելու հաճելի զգացումն ունեցայ, անմիջապէս: Այդ զգացումը յառաջ կու գար հազարումէկ իրողութիւններէ, ժպիտէ մը, շարժուձեւէ մը, բարձրաձայն խօսակցութենէ մը, բուրումներէն, պարտէզներու կանաչութենէն: Այս զգացումը ունեցեր են նաեւ ուրիշ իտալացիներ:

Ուրեմն կը թափառիմ ահա քաղաքի մը մէջ, որ ինծի օտար չի թուիր: Ո՞ւր է ասիական հին Երեւանը, զոր մտքիս մէջ ունէի եւ զոր կը յուսայի գտնել. այժմ Հայաստանի մայրաքաղաքը կը յայտնուի աչքերուս՝ նկար մը իբրեւ, զոր արուեստագէտը վերանորոգեր է, ուղղումներով հանդերձ: Հետզհետէ անհետացող փոքրիկ տուներու շարքին վրայ բարձրացեր են վիթխարի պալատներ, աստ ու անդ կ'երեւին կանաչութիւններ, որոնց մէջէն կը ցայտեն զուլալ ջուրեր: Կան տեղեր, ուր աշխատանքը սկսած է, բայց չէ վերջացած տակաւին:

Մայթերու վրայ կ'երթեւեկեն մարդիկ, տաք խօսակցութեամբ ոգեւորուած:

Կ'անցնին փողոցներէն հանրակառքերը, անձնական ինքնաշարժները, բեռնատար մեքենաները, ճիշդ ինչպէս արդիական, որեւէ մեծ քաղաքի մը փողոցներէն:

Կեանքով տրոփուն է քաղաքը, զոր կը շրջանակեն մշակուած պարտէզները՝ կանաչութեամբ եւ ծաղիկներով հարուստ: Ծառերու շարքին տակ նստած են մարդիկ: Եւ իրօք Երեւանի ծառերը հրաւէր կ'ուղղեն անցորդներուն՝ հանգչելու «Կանգ առէք պահ մը նոր հովանիին տակ, դիտեցէք ծաղիկները, խորհեցէք...»:

Կը հանգչիմ շքեղ հրապարակին զբօսապարտէզին մէջ, նստարանի մը վրայ: Դէմի նստարանին վրայ կը հանգչի եօթանասնամենի կին մը: Հագած է պարզ, ծաղկազարդ զգեստ մը: Ունի ճերմակ կօշիկներ: Ակնոցը՝ քթին, ուշադիր կ'ընթեռնու թերթ մը: Մերթ ընդ մերթ գլուխը կը բարձրացնէ եւ հետաքրքրութեամբ կը նայի ինծի. հասկցած է, որ օտարական եմ:

- Ո՞ր երկրէն էք,- կը հարցնէ յանկարծ ռուսերէն:

Կը պատասխանեմ, որ իտալացի եմ:

- Իտալիա՜,- կը գոչէ գոհ.,- երկիր երաժշտութեան... - Վերտի, Փուչչինի, Ռասսինի: Մասքանիէի երաժիշտին անունն իսկ ծանօթ է իրեն:

Ու կը պատմէ. «Ծնած օրէս ի վեր կ'ապրիմ Երեւան: Տարուէ տարի, ամիսէ ամիս, օրէ օր, ժամէ ժամ կը կերպարանափոխուի, կ'աճի, կը ծաւալի ան: Ատենօք կ'ապրէի հողէ տանիք ունեցող հիւղակի մը մէջ: Այժմ կ'ապրիմ իսկական տան մը մէջ՝ որդւոյս, հարսիս եւ երեք թոռներուս հետ: Մեր բնակարանը ունի հոսուն ջուր եւ ելեկտրական լոյս: Կը բաղկանայ երեք սենեակներէ: Ունի խոհանոց, միջանցք, բաղնիք: Ես թոշակառու եմ արդէն եւ՝ ինքնաբաւ: Իրարմէ բաժնուելէ առաջ՝ այս հայ մայրիկը հրաւիրեց զիս այդ զբօսապարտէզը, դարձեալ խօսակցելու համար:

Ուղղուեցայ դէպի խանութները: Կանգ առի գորգավաճառի մը խանութին առջեւ: Սքանչելի են հայկական գորգերը: Կէս ժամուան ընթացքին հինգ յաճախորդներ հինգ տարբեր գորգեր գնեցին եւ մեկնեցան:

Մարդիկ եւ կիներ հագած են արդիական զգեստներ: Աւանդական հագուստով ոեւէ մէկը չտեսայ:

«Ինտուրիստ» պանդոկը զետեղուած է փոքրիկ հրապարակի մը վրայ: Շուրջը հին տնակները հետզհետէ կ'անհետին, եւ կը բարձրանան նոր շէնքեր:

Հայաստան լծուած է վերաշինական հսկայ աշխատանքի մը, որ չէ վերջացած տակաւին: Կարապատ լայն ուղիներուն վրայ անդադար կ'երթեւեկեն բեռնատար մեքենաները, որոնք շինանիւթեր կը փոխադրեն մէկ տեղէն միւսը:

Կը շարժիք Երեւանէն դէպի հարաւ: Ճանապարհի ընթացքին Արարատը միշտ կը նայի ձեզ: Անոր անշարժ վեհութիւնը կ'առինքնէ ձեզ: Եւ նորէն կը յայտնուին տուները, կանաչ դաշտերը՝ մարգերը:

Ջրանցքները Արարատեան հարթավայրին կը բերեն կենսատու հեղուկը: Կ'ոռոգեն դաշտերը. մրգաստաններն ու այգիները: Սանձուած են իրենց ափերէն յորդող ջուրերու հոսանքները Արտը կ'օգտագործուի ամբողջովին.

Երեւան-Սեւան ճանապարհին վրայ տեսայ բազմաթիւ մեքենաներ որոնք ջրանցքներ կը բանային Ջրային ուժի արմատական օգտագործումը հնարաւոր դարձուցած է Հայաստանի տնտեսութեան բարւոքումը: Այս դիտակէտէն մեծ կարեւորութիւն կը ներկայացնէ Սեւան-Հրազդան գրութիւնը: Հանճարեղ յղացումով եւ ճարտար գործադրութեամբ, հիացում կ'առթէ իսկապէս Հայաստանի սրտին վրայ, մօտ 2000 մեթր բարձրութեան մը գիրկը կը գտնուի Սեւան լիճը, լեռնային այս մարգարիտը: Գեղամայ ծովն է սա: Աշխարհագիրները զայն հետեւեալ կերպով կը սահմանեն. «Մեծագոյնը՝ ամենաբարձր լիճերէն, եւ բարձրագոյնը՝ ամենամեծ լիճերէն»:

1410 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն ունեցող ջուրի այս տարածութիւնը հանճարեղ մարդիկ կ'օգտագործեն չոր եւ անջրդի դաշտերը ոռոգելու եւ ելեկտրական ուժ ստանալու համար: Որպէսզի Սեւանի լիճը չկորսնցնէ իր գեղեցկութիւնը, չնուազի ջուրը, չվերածուի տարածութեան, ճարտարապետները մշակած են նախագիծ մը, ըստ որուն, բոլոր ջրվէժները պիտի հոսին այս բնական բաժակին՝ Սեւանի մէջ:

Սեւան-Հրազդան ջրվէժի գաղափարը նոր չէ, բայց չէ իրականացած անցեալին: Իրականացած է այսօր:

ՎԵՐԾԱՆՈՂ

ՍԱԿԱՐԱՆ

Սուրիական թղթոսկի	32,50	33,00
Քուէյթեան տինար	5190	5215
Յորդանանեան տինար	2100	2125
Պահրէյնեան տինար	3955	3980
Ա. Մ. Էմիրութեանց տիրհամ	407	409
Քաթարեան ռիալ	410	412
Սէուտական ռիալ	398	400
Օմանեան ռիալ	3865	3890
Եգիպտական կինէ	270	280
Անգլիական սթերլին	2440	2450
Զուիցերիական ֆրանք	1406	1416
Թրքական լիրա	1000	1010
Ճափոնական հազար եէն	15,90	16,10
Ամերիկեան տոլար	1501	1514
Քանատական տոլար	1383	1393
Աւստրալիական տոլար	1273	1283
Եւրօ	2138	2148

●ՈՍԿԻ

Անգլիական մէկ ոսկի	354500	374500
Իրանեան մէկ ոսկի	344500	364500
Օսմանեան մէկ ոսկի	318000	338000
Մեքսիքական փեսոս	1,802,000	1,822,000
Մէկ քիլոկրամ ձոյլ ոսկի	47,650,000	47,850,000
Մէկ օնս ոսկի	995,00	996,00
Մէկ օնս արծաթ	16,32	16,37

●Ամերիկեան տոլարի փոխանակման սակերը.

Եւրօ	1,4335	1,4340
Քանատական տոլար	1,0765	1,0770
Զուիցերիական ֆրանք	1,0595	1,0600
Ճափոնական Եէն	93,00	93,10
Մէկ սթերլին	1,6375	1,6380

●Մէկ տոլար 377 դրամ

ԼՈՒՄԱՅԱՓՈՒԽ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ: ՀԵՌ. 01/252852

La Solderie DE LUNETTES
La première au Liban
Autoroute Jdeideh
Près Boghos Optic
Tél. (01) 870016

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

●Ամէն տեսակի ապրանքներ վաճառող հաստատութիւն մը կարիքը ունի ծախող շրջուն պաշտօնեաներու՝ Մեթնի շրջանին մէջ: Հեռ. 04-715242 - 04-715262:

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՀԵՌԱՁԱՅՆԻ ԹԻԻԵՐԸ

(01)258526,
(01)260115
եւ (01)241274:

ԺԱՄԱՆՑ

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 7271

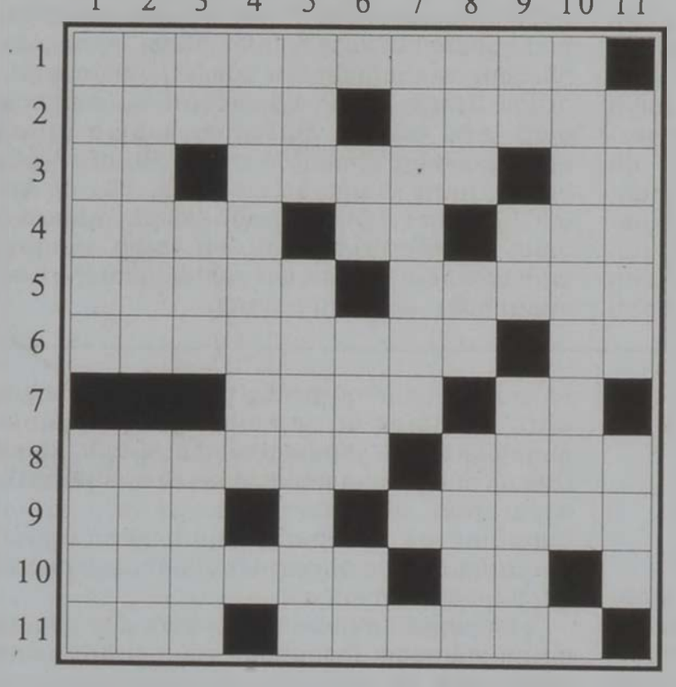

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

							1	
		5					2	9
	9		4		7			
		2	6		3			1
	4			9			8	
8			7		1	6		
			9		6		3	
7	8					2		
	6							

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1. Աշխատունակ:
2. Զուարթ - Թափառական:
3. Տառի մը դրացիները - Արական անուն - Դրկից գիրեր:
4. Լերան շուք մասը - Յուցական ածական - Խոցտուկ:
5. Խաղողի տեսակ մը - Կամուրջի կամարակալ:
6. Երգեցիկ թռչուն - Տնկելի ոստ:
7. Մեր հին դրացիներէն - Ժամանում:
8. Սիկարէթ - Որաներու շեղջ:
9. Մորթէ շինուած պարկ - Հարեւան:
10. Բնագիտութեան մասնագէտ - Դե՛հ:
11. Անկարգ - Փայլածու մոլորակը:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1. Ներբող - Հնարիչ:
2. Երբեմն Կապուտան ծով կոչուած լիճը - Դրամանիշ մը:
3. Կրկնուած բաղաձայններ - Գեղմ - Հինցած պանիրի մանր որդ:
4. Աղկր, թաղար:
5. Նախանձի՛ր - Իտալացի աստղագէտ (1564-1642):
6. Այբուբենէն - Խոշոր կապոց - Կրկնուած բաղաձայններ:
7. Պտղատու որոշ ծառատեսակի պարտէզ:
8. Փտութիւն - Շաղկապ - Քներգ:
9. Սուրբի ձեռք - Դրկից տառեր - Երնէ՛կ:
10. Ռուբէն Որբերեանի առաջին երկը՝ «...ծաղիկներ»:
11. Կաղամբի միջուկ - Որոշուած գին:

Պատրաստեց՝ Տ. Մ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ

Հորիզոնական եւ ուղղահայեաց 9 շարքերով եւ սիւնակներով (9x9) կազմուած գեացանցը բաղկացած է իւրաքանչիւրը 9 քառակուսի հաշուող 9 բաժիններէ (3x3): Բացառումի սկզբունքին կիրառումով իւրաքանչիւր քառակուսիի մէջ թուանշան մը գետեղել՝ այնպէս մը, որ հորիզոնական իւրաքանչիւր շարք, ուղղահայեաց իւրաքանչիւր սիւնակ եւ 9 քառակուսինոց իւրաքանչիւր բաժին ունենայ 1էն 9 թուանշանները՝ իւրաքանչիւր թուանշան միայն *մէկ անգամ* գործածուելու պայմանով: Այլ խօսքով՝ *ո՛չ մէկ պարագայի* արտօնուած է թուանշան մը կրկնել միեւնոյն շարքին, սիւնակին եւ բաժինին մէջ: Սկսելու համար՝ կարգ մը թուանշաններ իրենց ճշգրիտ քառակուսիներուն մէջ զետեղուած են:

ՆԱԽՈՐԴ ԺԱՄԱՆՑԻ ԽԱՉԵՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐԸ

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 7270

ՍՈՒՏՈՔՈՒ

9	3	6	8	5	4	2	7	1
5	7	4	2	9	1	6	3	8
1	8	2	6	3	7	4	9	5
2	4	8	1	7	5	3	6	9
7	9	5	3	6	8	1	2	4
6	1	3	9	4	2	8	5	7
8	2	9	7	1	3	5	4	6
3	5	7	4	8	6	9	1	2
4	6	1	5	2	9	7	8	3

ՕԴԵՐԵՒՈՅԹ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2009 - *ՊԷՅՐՈՒԹ*

կ.ա. 6:00	կ.ա. 9:00	կ.ե. 12:00	կ.ե. 3:00	կ.ե. 6:00	կ.ե. 9:00
26°C	28°C	31°C	33°C	32°C	30°C

ԱՐԵՒՈՏ

ՋԵՐՄԱՍՏԻՃԱՆ

ՑԵՐԵԿ՝ 33°C

ԽՈՆԱՒՈՒԹԻՒՆ՝ 48%

ԳԻՇԵՐ՝ 24°C
58%

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԻ ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑԱՇԱՐԲ

ԱՅՍՕՐ՝ ՆԸԺՄԷ - ԱԻՏ

Լիբանանի ֆութպոլի ֆետերասիոնի բաժակի մրցաշարքի մրցումներուն ծիրին մէջ, այսօր՝ երեքշաբթի, Նըժմէ պիտի կատարէ իր երկրորդ մրցումը, երբ պիտի ճակատի Ահտի դէմ (Ա. խմբակ): Մրցումը տեղի պիտի ունենայ Սայտայի քաղաքապետարանի դաշտին վրայ, յետմիջօրէի ժամը 16:00-ին:

Նըժմէ, որ իր կատարած առաջին մրցումին պարտութիւն մը կրեց Սաֆայէն, այսօր իր երկրորդ պարտութիւնը կրելու պարագային դուրս պիտի մնայ մրցաշարքէն՝ նկատի ունենալով, որ իւրաքանչիւր խմբակի առաջին երկու դիրքերը գրաւող խումբերը կ'ապահովեն կիսաւարտականի իրենց տոմսերը: Նոյնիսկ հաւասարութիւնը կրնայ մրցաշարքէն դուրս ձգել Նըժմէն, որովհետեւ անիկա ուրիշ մրցում չունի կատարելիք:

Ա. ԹԷ. ՍԷ. ԷԼ.

ԱՐՁԻ ՌԷԼԻՆ՝ ԿԻՐԱԿԻ, 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻՆ

Յովանաւորութեամբ Լիբանանի բանակի հրամանատար զօր. Ժան Քահուաժիի, Ա. Թէ. Սէ. Էլ. կը կազմակերպէ Արզի 18-րդ ռելին, որ տեղի պիտի ունենայ կիրակի, 13 սեպտեմբերին, հիւսիսային Լիբանանի մէջ:

Այս ռելին, որուն ընդհանուր երկարութիւնն է 338,5 քմ, կ'իյնայ Լիբանանի ախոյեանութեան 3-րդ հանգրուանի մրցումներուն ծիրին մէջ:

Ռելիին ազդանշանը պիտի տրուի առաւօտեան ժամը 8:30-ին, «Սետրիւս» պանդոկին առջեւէն (Արզ):

Ա. Թէ. Սէ. Էլ.ի պատասխանատուները յայտարարեցին, որ արդէն իսկ արձանագրութիւնները տեղի կ'ունենան: Այդ արձանագրութեանց համար իբրեւ վերջին պայմանաժամ տրուած է չորեքշաբթի, 9 սեպտեմբեր, կէսօրէ ետք ժամը 16:00-ը:

Նշենք, որ շաբաթ, 12 սեպտեմբերին, ակումբին կեդրոնատեղիին մէջ տեղի պիտի ունենայ ինքնաշարժներու քննութիւնը:

ՔՈՆԿ ՖՈՒ - ՈՒՈՒ ՇՈՒ

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲԸ ԿԸ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱԽՈՅԵԱՆՈՒԹԵԱՆ

Յառաջիկայ 23 - 30 հոկտեմբերին. Թորոնթոյի մէջ (Քանատա) տեղի պիտի ունենան Քոնկ Ֆու - ուու շուի աշխարհի 10-րդ ախոյեանութեան մրցումները:

Մասնակցող երկիրներուն շարքին պիտի ըլլայ

Լիբանանի Քոնկ Ֆու - ուու շուի հաւաքականը

նաեւ Լիբանան, որ իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ վեց մարզիկով: Անոնք են՝ Ճօ Քամիլ, Պաշիր Եամմին, Էլիաս Ռայես, Էթիեն Մահֆուզ, Պահգաթ Քարամ եւ Մարք Թանիոս:

Լիբանանի հաւաքականը՝ մարզիչ Եազիտ Ապի Խալիլի հսկողութեամբ, օրական մէկէն երկու ժամ կը կատարէ իր փորձերը, «Պիլ հորիզըն քաուներթի քլապ»ի մէջ (Ատմա):

Խումբին կատարած փորձերուն աւելիով տեղեակ ըլլալու նպատակով, Լիբանանի Քոնկ-ֆու-ուու շուի ֆետերասիոնի նախագահ Ժորժ Նասիր, յատուկ այցելութիւն մը տալով վերոնշեալ ակումբը, մարզիկներուն յաջողութիւն մաղթեց՝ լաւ արդիւնք արձանագրելու համար այդ ախոյեանութեան:

2010-Ի ՄՈՆՏԻԱԼԻ ՁՕՒՄԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔ, ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԳՕՏԻ

ՌՈՊԻՆԻՕ ԲԱՑԱԿԱՅ՝ ՉԻԼԻԻ ԴԷՄ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՆԱԼԻՔ ՄՐՑՈՒՄԷՆ

Երէկ, Պրազիլի ֆութպոլի ֆետերասիոնը պաշտօնական հաղորդագրութեամբ մը նշեց, որ Մանչեսթըր Սիթիի յառաջապահ Ռոպինիօ իր մասնակցութիւնը պիտի չկարենայ բերել վաղը՝ չորեքշաբթի, Չիլիի դէմ տեղի ունենալիք մրցումին՝ վիրաւոր ըլլալուն պատճառով:

Պրազիլ անցեալ շաբաթավերջին 2010-ի Մոնտիալի գտումի մրցաշարքին գծով իր կատարած մրցումին, 3 - 1 արդիւնքով պարտութեան մատնելէ ետք Արժանթինը, Հարաւային Ամերիկայի գօտիին մէջ հանդիսացաւ առաջին խումբը, որ ապահովեց Հարաւային Ափրիկէի իր տոմսը:

Մարզիչ Տունկայի կազմէն պիտի բացակայի նաեւ Քաքա, Լուիս Ֆապիանօ, խմբապետ Լուչիօ եւ միջնապահ Ռամիրես (բոլորն ալ՝ կախակայուած):

Նկատի ունենալով, որ վերոնշեալ չորսը կախակայուած են, Տունկա անոնց արտօնութիւն տուաւ վերադառնալու իրենց ակումբները:

Եթէ պատահի, որ Չիլի յաջողի պարտութեան մատնել իր հիւրը՝ Պրազիլը, պիտի ապահովէ աւարտական հանգրուանի մրցումներուն իր տոմսը, 1988-էն ետք առաջին անգամ ըլլալով:

Նշենք, որ առաջին չորս դիրքերը գրաւող խումբերը կ'ապահովեն իրենց տոմսը. մինչ հինգերորդ դիրքը գրաւողը փլէյ-օֆի մրցում կը կատարէ (երթուդարձի դրութեամբ) ՔՈՆՔԱՔԱՖԻ շրջանէն խումբի մը դէմ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻ ՖԵՏԵՐԱՍԻՈՆԸ ԿԸ ԼՈՒՍԱԲԱՆԷ

Հայաստանի ֆութպոլի ֆետերասիոնի գործադիր տնօրէն Արմէն Մինասեան երէկ իր ունեցած մամլոյ ասուլիսին ընթացքին անդրադարձաւ շաբաթ, 5 սեպտեմբերին կատարուած Հայաստան-Պոսնիա (2010-ի Մոնտիալի գտումի մրցաշարք) մրցումին վերջին բաժինին ընթացքին տեղի ունեցած իրադարձութիւններուն:

Մրցումին աւարտէն կարճ ժամանակ առաջ հայրենի ֆութպոլասէրներ պարզեցին պաստառ մը, որուն վրայ գրուած էր. «Հերիք է մեզ խայտառակէք»:

Ասկէ ետք արեւելեան **թրիպիւնին** վրայ ծագեցաւ իրարանցում մը, որ շարունակուեցաւ մինչեւ մրցումին աւարտը:

«Ես հակասական կարծիք ունիմ նման դէպքերու առնչութեամբ: Չեմ յիշեր օր մը, որ որեւէ համակիրներու խումբ, կը փորձէ իր հաւաքականին վրայ հոգեբանական վատ ազդեցութիւն ունենալ: Նմանօրինակ պաստառներու ներկայութիւնը հոգեբանական ծանր ազդեցութիւն կ'ունենայ հաւաքականի մարգիկներուն վրայ», ըսաւ Մինասեան:

Հարցումի մը պատասխանելով, թէ ոստիկանները ինչո՞ւ փորձեցին համակիրներուն ուղղութեամբ երթալ, Մինասեան ըսաւ. «Այս մրցումին հսկող պատասխանատուին խնդրանքով ոստիկանները մօտենալով համակիրներուն անոնցմէ խնդրած են պաստառը վար իջեցնել: Համակիրներու շատ փոքր խումբի մը կողմէ դժգոհութեան ալիք բարձրացած է, ապա տեղի ունեցած է իրարանցում: Ակներեւ է, որ այդ իրարանցումը նախօրօք ծրագրուած էր խումբ մը համակիրներու կողմէ»:

Արմէն Մինասեան

Իր խօսքին վերջին բաժինին մէջ Մինասեան ըսաւ. «Ինչպէս ծանօթ է, ՖԻՖԱ-ն եւ Եու. Է. Էֆ. Ա.ն մեծ պայքար կը մղեն հակացեղապաշտական բնոյթ ունեցող ամէն արտայայտութիւն արգիլելու. մրցումին հսկող պատասխանատուն՝ կարծելով, որ նմանօրինակ

Պարզուած պաստառը

2010-Ի ՄՈՆՏԻԱԼԻ ՁՕՒՄԻ ՄՐՑԱՇԱՐՔ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԳՕՏԻ ՀԱԿԻՐԾ ԱԿՆԱՐԿ՝ ՎԱՂՈՒԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

Հակառակ անոր որ շաբաթ, 5 սեպտեմբերին, Եւրոպայի ցամաքամասին մէջ տեղի ունեցան 2010-ի Մոնտիալի գտումի 21 ճակատումներ, սակայն վաղը՝ չորեքշաբթի, 9 սեպտեմբերին, տեղի պիտի ունենան 25 այլ մրցումներ:

Հարաւային Ափրիկէի իրենց տոմսերը ապահովող խումբերուն թիւը կը հասնի 10-ի, եթէ Անգլիա եւ Սերպիա վաղը յաղթանակ արձանագրեն:

Ցարդ Եւրոպայի գօտիէն իր տոմսը ապահոված միակ խումբն է Հոլանտա: Անցեալ շաբաթավերջին տեղի ունեցած մրցումներուն արդիւնքներուն լոյսին տակ, իրենց տոմսերը ապահովեցին Պրազիլ եւ Ղանա, նախապէս իրենց տոմսերը ապահոված էին Աւստրալիա, Ճափոն, Հիւսիսային Քորէա եւ Հարաւային Քորէա: Մրցաշարքը հիւրընկալող երկիրը՝ Հարաւային Ափրիկէ, առանց մրցում կատարելու ապահոված է իր տոմսը:

Նշենք, որ Եւրոպայի ցամաքամասէն իրենց տոմսերը պիտի ապահովեն 13 խումբեր: Իւրաքանչիւր խմբակի (ընդամէնը՝ ինը խմբակ) առաջին դիրքերը գրաւող խումբերը կ'ապահովեն իրենց տոմսերը, իսկ վերջին չորս տոմսերուն համար իրարու դէմ երթուդարձի դրութեամբ **փլէյ-օֆի** մրցում կը կատարեն ութ լաւագոյն երկրորդ դիրքը գրաւող խումբերը:

Վաղը տեղի ունենալիք մրցումներուն, Անգլիա (Ձ. խմբակ) «Ուեմպլի»ի մարզադաշտին մէջ պիտի հիւրընկալէ Խրուաթիան, իսկ Սերպիա (Է. խմբակ) Ֆրանսան, Պելկրատի մէջ գտնուող Կարմիր աստղ Պելկրատի «Մարաքանա» դաշտին մէջ:

Անգլիա ոչ մէկ ճիգ պիտի խնայէ իր մարզական վրէժը լուծելու իր մրցակիցէն, որմէ երկու տարի առաջ 3 - 2 արդիւնքով պարտութիւն մը կրելով (նոյն դաշտին վրայ) Եւրո-2008-ի մրցաշարքին չկրցաւ մասնակցիլ, ինչպէս նաեւ մարզիչ Սթիւ Մաքլարըն կորսնցուց իր պաշտօնը:

Վաղը իր տոմսը կրնայ ապահովել նաեւ Եւրոպայի ախոյեան Սպանիա, երբ Մերիտայի մէջ պարտութեան մատնէ Էսթոնիան:

Իր տոմսը ապահովելու շատ լաւ առիթ ունի նաեւ Դանիա՝ 2002-էն ետք առաջին անգամ ըլլալով, եթէ անիկա պարտութեան մատնէ Ալպանիան:

Գերմանիա, որ կը գրաւէ Դ. խմբակին պարագլուխի դիրքը, նոյնիսկ եթէ պարտութեան մատնէ Ազրպէյճանը, իր տոմսը պիտի չկարենայ ապահովել՝ նկատի ունենալով, որ անիկա այժմ մէկ կէտի առաւելութիւն մը ունի Ռուսիոյ վրայ:

Յառաջիկայ ամիս, երբ անոնք երկուքը ճակատին իրարու դէմ, ամէն ինչ կը յստականայ:

Նշենք, որ վաղուան մրցումներուն նախօրեակին. ցարդ ութ խումբեր պարտութիւն չեն կրած: Անոնք են՝ Դանիա, Գերմանիա, Սպանիա, Անգլիա, Իտալիա, Այիր, Պուլկարիա եւ Հոլանտա:

Անոնց ճիշդ հակապատկերը, ինը խումբեր յաղթանակէ զուրկ են: Անոնք են՝ Մալթա, Մոլտաւիա, Սան Մարինօ, Ազրպէյճան, Լիխթընշթայն, Հայաստան, Անտորրա, Ֆարօ Կղզիներ եւ Վրաստան:

Սան Մարինօ եւ Անտորրա միակ խումբերն ըլլալով ցարդ ոչ մէկ կէտ յաջողած են ապահովել: Իսկ Մալթա միակ խումբն ըլլալով ցարդ ոչ մէկ կոլ յաջողած է նշանակել:

Երեք կազմեր միայն ցարդ ապահոված են առաւելագոյն կէտերը: Անոնք են՝ Սպանիա, Անգլիա եւ Հոլանտա:

Ցարդ ամէնէն շատ կոլը նշանակած է Անգլիա (26 կոլ), իսկ նուազագոյն կոլերը ստացած են Սպանիա եւ Հոլանտա (երկուքական կոլ): Ամէնէն շատ կոլը ստացած է Սան Մարինօ (37 կոլ):

Եզրափակելով նշենք, որ վաղուան մրցումները նշանակութիւն չունին 15 խումբերու համար՝ նկատի ունենալով, որ անոնք արդէն իսկ դուրս մնացած են մրցաշարքէն. Այդ խումբերն են՝ Ալպանիա, Մալթա, Մոլտաւիա, Սան Մարինօ, Ազրպէյճան, Լիխթընշթայն, Հայաստան, Էսթոնիա, Ղազախստան, Անտորրա, Ֆարօ կղզիներ, Վրաստան, Մոնթենեկրօ, Կիպրոս եւ Իսլանտա

ԹԵՆԻՍ. ԵՈՒ. ԷՍ. ՕՓԸՆ

ՔԼԻՍԹԸՐՋ ԴՈՒՐՍ ՁԳԵՑ ՎԻՆԸՍԸ, ԻՍԿ ՍՈՏԵՐԼԻՆԿ՝ ՏԱԻԻՏԵՆՔՈՆ

Քիմ Քլիսթըրզ

Միացեալ Նահանգներու մէջ տեղի ունեցող թենիսի Եու. Էս. Օփընի կրան շլեմի միջազգային մրցաշարքի Դ. հանգրուանի մրցումներուն ծիրին մէջ, երէկ արձանագրուեցան կարգ մը անակնկալներ:

Պելճիքացի Քիմ Քլիսթըրզ ստեղծեց մեծագոյն անակնկալներէն մէկը, երբ իր յաղթական ընթացքը շարունակելով յաջողեցաւ մրցաշարքէն դուրս ձգել 3-րդ դասուած ամերիկացի Վինըս Ուիլիըմզը՝ արձանագրելով 6 - 0, 0 - 6 եւ 6 - 4 արդիւնքով յաղթանակ մը: Մրցումը տեւեց 1 ժամ եւ 42 վայրկեան:

Նշենք, որ 26 տարեկան Քլիսթըրզ 2005-ին այս տիտղոսին տիրացած էր:

Իր կարգին, շուէտացի Ռոպին Սոտերլինկ (12-րդ) յաղթանակ արձանագրելով Քլիսթըրգի նման ապահովեց քառորդ աւարտականի իր տոմսը՝ 7 - 5, 3 - 6 եւ 6 - 2 արդիւնքով պարտութեան մատնելով 8-րդ դասուած ռուս Նիքոլայ Տաւիտենքոն, որ վիրաւոր ըլլալուն պատճառով մրցումը կիսատ ձգեց:

Ռաֆայէլ Նատալ

Գ. հանգրուանի մրցումներուն յաղթանակ արձանագրողներուն կարգին եղաւ 3-րդ դասուած սպանացի Ռաֆայէլ Նատալ, որ 7 - 5, 6 - 4 եւ 6 - 4 արդիւնքով պարտութեան մատնեց իր ազգակիցը՝ Նիքոլա Ալմակրոն (32-րդ):

Վինըսի քոյրը՝ Սերենա, Դ. հանգրուանին իր կատարած մրցումին 6 - 2 եւ 6 - 0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Տանիէլա Հանթուշովան (Սլովաքիա. 22-րդ):

Սերենա Ուիլիըմզ

Ռոպին Սոտերլինկ

24-րդ դասուած սպանացի Խուան Քարլոս Ֆերերօ Գ. հանգրուանին իր կատարած մրցումին 1 - 6, 6 - 4, 7 - 6 եւ 1 - 0 արդիւնքով պարտութեան մատնեց Ժիլ Սիմոնը (Ֆրանսա. 9-րդ), որ վիրաւոր ըլլալուն պատճառով մրցումը կիսատ ձգեց:

Իր կարգին, յաղթանակ արձանագրեց նաեւ 2-րդ դասուած անգլիացի Էնտի Միւրէյ (Գ. հանգրուան)՝ 6 - 3, 6 - 2 եւ 6 - 2 արդիւնքով պարտութեան մատնելով Թեյլըր Տենթը (Մ. Ն.):

ՀԱՐԻՐԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑ ...

Շարունակուած Ա. էջէն

պատկերացումս ներկայացուցի նախագահ Սլէյմանին, որ իր կարգին կրնայ ընդունիլ կամ մերժել իմ պատկերացումս: Ես իմ պարտականութիւնս կատարեցի, բոլորին հետ խորհրդակցեցայ եւ պէտք է շեշտել, որ Լիբանանի մէջ մէկ մեծամասնութիւն կայ», ըսաւ ան:

Հարիրիի առած քայլը եւ ներկայացուցած պատկերացումը արժանացաւ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերուն մերժումին եւ խիստ դատապարտումին:

Խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրիի մօտիկ աղբիւրներ յայտնեցին, թէ Պըրրի խիստ նեղացած է Հարիրիի այս նախաձեռնութենէն:

«Էլ. Պի. Սի.» պատկերասփիւռի կայանին համաձայն, ընդդիմադիր քաղաքական ուժերուն պատկանող աղբիւրներ նշած են, թէ խորհրդարանի նախագահ Նեպիհ Պըրրի ինքզինք կը նկատէ Հարիրիի որոշումին գլխաւոր թիրախը, որովհետեւ Հարիրի կառավարական կազմի նախագիծը ներկայացուցած է նախագահ Սլէյմանի՝ առանց որ Պըրրի իմանայ, թէ ովքե՛ր են իր թեկնածուները կառավարական առաջարկուած կազմին մէջ:

Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումի նախագահ, երեսփոխան զօր. Միշել Աուն «Մատա» ձայնասփիւռի կայանին հետ ունեցած իր հարցազրոյցին ընթացքին շեշտեց, որ Սաատ Հարիրի չի փափաքիր կառավարութիւն կազմել, այլ կը փափաքի իր քմահաճոյքներուն համաձայն խաղալ կառավարութեան կազմին հետ:

Զօր. Աուն ընդգծեց, որ ինք կտրականապէս կը մերժէ փոփոխութեան ենթարկել ժողովրդավարութեան սկզբունքները, որոնց վրայ հիմնուած են կուսակցութեան եւ վարչապետին միջեւ յարաբերութիւնները:

«Այս սկզբունքներուն դէմ գործուած յարձակումը անկարելի կը դարձնէ այս կառավարութեան կազմութիւնը: Անկարելի է, որ անձ մը նշանակէ կառավարութեան մաս կազմելիք տըւեալ կուսակցութեան թեկնածուն: Նախարարներուն անուանումը կը նշանակէ, թէ ժողովրդավարութեան սկզբունքները բռնաբարուած են եւ պարտադրանքի փորձեր կան», ըսաւ ան:

Զօր. Աուն ըսաւ, թէ նախարարութիւններու պարագային եւս, կարելի չէ ընդունիլ այն նախարարութիւնները, որոնց ստանձնումը մերժուած էր խորհրդակցութիւններուն ընթացքին:

Ան նշեց, որ համախըմբումին վերագրուող նախարարներէն կը պահանջուի նախաձեռնել եւ անձամբ մերժել այդ պաշտօնը, այլ խօսքով՝ չմասնակցիլ կառավարութեան:

Զօր. Աուն նկատել տուաւ, որ կառավարութեան ներդաշնակութիւնը կը ստեղծուի սահմանադրութիւնը եւ ժողովրդավարական սկզբունքներն ու օրէնքները յարգելով եւ ոչ թէ իշխանական **մաֆիաներու** ընդմէջէն:

Զօր. Աուն շեշտեց, որ ոչ ոք զիրենք պէտք է ամբաստանէ յամառութեամբ կամ կառավարութեան կազմութիւնը խոչընդոտելու յանցանքով, որովհետեւ իրենք կը փափաքին, որ կառավարութիւնը այսօր իսկ կազմուի, սակայն հարկ է յարգել իւրաքանչիւրին ներկայացուցած քաղաքական կշիռը՝ կառավարական կազմութեան իմաստով:

Զօր. Աուն յայտնեց, որ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերը միասնական են եւ երբեք չեն շեղիր կառավարութեան կազմութեան առումով որդեգրուած սկզբունքներէն:

Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումը՝ ՀՅԴ-ի, Ազգային ազատ հոսանք կուսակցութեան, Մարատա հոսանքին եւ Լիբանանեան ժողովրդավարական կուսակցութեան մասնակցութեամբ, հրապարակեց հաղորդագրութիւն մը, որուն մէջ նկատել տուաւ, որ նշանակուած վարչապետ Սաատ Հարիրիի կողմէ նախագահ Սլէյմանի ներկայացուցած կառավարական կազմին պատկերացումը եւ համախմբումին իրաւունքը նկատուող նախարարութիւններն ու նախարարները առանց համախմբումին հաւանութեան իրեն պարտադրելու քաղաքականութիւնը, Թաէֆի համաձայնագիրէն առաջ եւ վերջ կազմուած կառավարութիւններուն կազմութեան ընթացքին տիրած ժողովրդավարութեան սկզբունքներէն եւ որդեգրուած սահմանադրական օրէնքներէն դուրս է:

Հաղորդագրութիւնը շեշտեց, որ Հարիրիի այդ քայլը լիբանանեան ժողովրդավարութեան, սկզբունքներուն, ազգային միասնականութեան, համախոհութեան եւ գործակցութեան դէմ գործուած հարուած մըն է:

«Համախմբումը կը մերժէ այս կառավարութիւնը եւ առնուած քայլը՝ իր ձեւին եւ բովանդակութեան մէջ: Համախմբումը չ'ընդունիր, որ այս կազմին հետ վարուի իբրեւ կատարուած իրողութիւն, իսկ սկզբունքներուն կառչած մնալու ծիրին մէջ կը մերժէ այս առումով որեւէ քննարկում կատարել: Համախմբումը կոչ կ'ուղղէ այն անձնաւորութիւններուն, որոնց անունները իբրեւ նախարար նշուած են այդ կառավարութեան մէջ, մերժելու այդ պաշտօնը», նշուեցաւ հաղորդագրութեան մէջ:

Նկատի ունենալով լիբանանեան աւանդութիւններուն եւ օրէնքներուն բացայայտ խզումը, համախմբումը կ'ուղղուի սահմանադրութեան պաշտպան ու երկրին միասնականութեան նախանձախնդիր հանրապետութեան նախագահին եւ կը վերահաստատէ, թէ ինք կը վստահի նախագահին դերակատարութեան՝ սահմանադրութեան սկզբունքներուն կիրարկումը երաշխաւորելու, ինչպէս նաեւ լիբանանցիներուն միասնականութիւնը եւ անոնց միջեւ բաժանումը չխորացնելու առումով:

Նշենք, որ երէկ երեկոյեան ընդդիմադիր քաղաքական ուժերու ներկայացուցիչներ հանդիպում մը ունեցան հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժըպրան Պասիլի Պայատայի բնակարանին մէջ եւ մինչեւ ուշ գիշեր քննարկեցին այն միացեալ պատասխանը, որ պիտի տրուի կատարուած իրողութեան կառավարութեան կազմին, որ Սաատ Հարիրի ներկայացուցած էր նախագահ Սլէյմանին:

Հզզպալլայի ընդհանուր քարտուղար սէյիտ Հասան Նասրալլա երէկ երեկոյեան իր արտասանած խօսքին մէջ նկատել տուաւ, որ ընդդիմութիւնը ամբողջատիրական կուսակցութիւն մը որակելը սխալ է՝ աւելցնելով, որ սխալ է նաեւ յայտարարել եւ դիտել տալ, թէ մէկ անձ է ընդդիմութիւնը ներկայացնողը:

Սէյիտ Նասրալլա ըսաւ, թէ Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումը եւ անոր մաս կազմող քաղաքական ուժերը իրենք են, որոնք կը խորհրդակցին եւ կը քննարկեն իրենց վերապահուած նախարարութիւններուն ու նախարարներուն նշանակման հարցը: «Սակայն կացութիւնը կը ներկայացուի այնպէս մը, որ համախմբումը Հզզպալլայի ձեռքը գտնուող գործիք մըն է՝ կառավարութեան կազմութիւնը արգելակելու. այս պատկերին մասին մտածողը երազներու մէջ կ'ապրի», ըսաւ ան:

Սէյիտ Նասրալլա շեշտեց, որ ընդդիմութիւնը ամենայն միասնականութեամբ պիտի շարունակէ իր գործունէութիւնը, հակառակ անոր որ կառավարութեան կազմին մասին յայտարարութեան ձեւը լիբանանեան ներքին քաղաքական տագնապը կը բարդացնէ: Ան դիտել տուաւ, որ ինք անձնապէս պատասխանատուութիւնը կը ստանձնէ ըսելու, որ կառավարութեան կազմութեան բանակցութիւններուն սկիզբէն մինչեւ օրս իշխանամէտ քաղաքական կողմերը ոչ մէկ գիջում կատարած են:

Ան ընդգծեց, որ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերուն մաս կազմող ոչ մէկ պլոք կ'ընդունի, որ վարչապետ Հարիրի նշանակէ իր նախարարները եւ ստանձնելիք նախարարութիւնները:

Սէյիտ Նասրալլա ըսաւ, թէ իշխանամէտ քաղաքական ուժերը մնայուն կերպով զօր. Աունը խոչընդոտող կողմ կը նկատեն, եւ անոր փոխարէն հարց տուաւ, թէ արդեօք իրենց կողմէ այն հնարքները եւ նորարարութիւնները, թէ խորհրդարանական ընտրութիւններուն ձախողած թեկնածուները պէտք չէ նախարարի պաշտօնին համար առաջադրել, խոչընդոտներ չե՞ն:

Սէյիտ Նասրալլա յայտնեց, որ Սուրիա ամէնէն աւելի կ'օգտուի Լիբանանի կառավարութեան կազմութեամբ եւ կը փափաքի, որ շուտով կարելի ըլլայ կազմել այդ կառավարութիւնը, որովհետեւ ան շահ ունի այդ կառավարութեան կազմութենէն, «սակայն արդեօք Սէուտական Արաբիոյ, Եգիպտոսի, Միացեալ Նահանգներու եւ Արեւմուտքի կեցուածքը ի՞նչ է», հարց տուաւ ան:

Հարիրիի կողմէ կառավարութեան կազմի ինքնագլուխ պատկերացում մը ներկայացնելու ծիրին մէջ, հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժըպրան Պասիլ կտրականապէս մերժեց ընդդիմութիւնը կատարուած իրողութեան առջեւ դնող պատկերացումը եւ շեշտեց, որ Հարիրիի այդ քայլը լիբանանեան ժողովրդավարութեան, ազգային միասնականութեան, համախոհութեան եւ գործակցութեան դէմ գործուած հարուած մըն է:

«Համախմբումը կը մերժէ այս կառավարութիւնը եւ առնուած քայլը՝ իր ձեւին եւ բովանդակութեան մէջ: Համախմբումը չ'ընդունիր, որ այս կազմին հետ վարուի իբրեւ կատարուած իրողութիւն, իսկ սկզբունքներուն կառչած մնալու ծիրին մէջ կը մերժէ այս առումով որեւէ քննարկում կատարել: Համախմբումը կոչ կ'ուղղէ այն անձնաւորութիւններուն, որոնց անունները իբրեւ նախարար նշուած են այդ կառավարութեան մէջ, մերժելու այդ պաշտօնը», նշուեցաւ հաղորդագրութեան մէջ:

Նկատի ունենալով լիբանանեան աւանդութիւններուն եւ օրէնքներուն բացայայտ խզումը, համախմբումը կ'ուղղուի սահմանադրութեան պաշտպան ու երկրին միասնականութեան նախանձախնդիր հանրապետութեան նախագահին եւ կը վերահաստատէ, թէ ինք կը վստահի նախագահին դերակատարութեան՝ սահմանադրութեան սկզբունքներուն կիրարկումը երաշխաւորելու, ինչպէս նաեւ լիբանանցիներուն միասնականութիւնը եւ անոնց միջեւ բաժանումը չխորացնելու առումով:

Նշենք, որ երէկ երեկոյեան ընդդիմադիր քաղաքական ուժերու ներկայացուցիչներ հանդիպում մը ունեցան հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժըպրան Պասիլի Պայատայի բնակարանին մէջ եւ մինչեւ ուշ գիշեր քննարկեցին այն միացեալ պատասխանը, որ պիտի տրուի կատարուած իրողութեան կառավարութեան կազմին, որ Սաատ Հարիրի ներկայացուցած էր նախագահ Սլէյմանին:

Հզզպալլայի ընդհանուր քարտուղար սէյիտ Հասան Նասրալլա երէկ երեկոյեան իր արտասանած խօսքին մէջ նկատել տուաւ, որ ընդդիմութիւնը ամբողջատիրական կուսակցութիւն մը որակելը սխալ է՝ աւելցնելով, որ սխալ է նաեւ յայտարարել եւ դիտել տալ, թէ մէկ անձ է ընդդիմութիւնը ներկայացնողը:

Սէյիտ Նասրալլա ըսաւ, թէ Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումը եւ անոր մաս կազմող քաղաքական ուժերը իրենք են, որոնք կը խորհրդակցին եւ կը քննարկեն իրենց վերապահուած նախարարութիւններուն ու նախարարներուն նշանակման հարցը: «Սակայն կացութիւնը կը ներկայացուի այնպէս մը, որ համախմբումը Հզզպալլայի ձեռքը գտնուող գործիք մըն է՝ կառավարութեան կազմութիւնը արգելակելու. այս պատկերին մասին մտածողը երազներու մէջ կ'ապրի», ըսաւ ան:

Սէյիտ Նասրալլա շեշտեց, որ ընդդիմութիւնը ամենայն միասնականութեամբ պիտի շարունակէ իր գործունէութիւնը, հակառակ անոր որ կառավարութեան կազմին մասին յայտարարութեան ձեւը լիբանանեան ներքին քաղաքական տագնապը կը բարդացնէ: Ան դիտել տուաւ, որ ինք անձնապէս պատասխանատուութիւնը կը ստանձնէ ըսելու, որ կառավարութեան կազմութեան բանակցութիւններուն սկիզբէն մինչեւ օրս իշխանամէտ քաղաքական կողմերը ոչ մէկ գիջում կատարած են:

Ան ընդգծեց, որ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերուն մաս կազմող ոչ մէկ պլոք կ'ընդունի, որ վարչապետ Հարիրի նշանակէ իր նախարարները եւ ստանձնելիք նախարարութիւնները:

Սէյիտ Նասրալլա ըսաւ, թէ իշխանամէտ քաղաքական ուժերը մնայուն կերպով զօր. Աունը խոչընդոտող կողմ կը նկատեն, եւ անոր փոխարէն հարց տուաւ, թէ արդեօք իրենց կողմէ այն հնարքները եւ նորարարութիւնները, թէ խորհրդարանական ընտրութիւններուն ձախողած թեկնածուները պէտք չէ նախարարի պաշտօնին համար առաջադրել, խոչընդոտներ չե՞ն:

Սէյիտ Նասրալլա յայտնեց, որ Սուրիա ամէնէն աւելի կ'օգտուի Լիբանանի կառավարութեան կազմութեամբ եւ կը փափաքի, որ շուտով կարելի ըլլայ կազմել այդ կառավարութիւնը, որովհետեւ ան շահ ունի այդ կառավարութեան կազմութենէն, «սակայն արդեօք Սէուտական Արաբիոյ, Եգիպտոսի, Միացեալ Նահանգներու եւ Արեւմուտքի կեցուածքը ի՞նչ է», հարց տուաւ ան:

Հարիրիի կողմէ կառավարութեան կազմի ինքնագլուխ պատկերացում մը ներկայացնելու ծիրին մէջ, հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժըպրան Պասիլ կտրականապէս մերժեց ընդդիմութիւնը կատարուած իրողութեան առջեւ դնող պատկերացումը եւ շեշտեց, որ Հարիրիի այդ քայլը լիբանանեան ժողովրդավարութեան, սկզբունքներուն, ազգային միասնականութեան, համախոհութեան եւ գործակցութեան դէմ գործուած հարուած մըն է:

«Համախմբումը կը մերժէ այս կառավարութիւնը եւ առնուած քայլը՝ իր ձեւին եւ բովանդակութեան մէջ: Համախմբումը չ'ընդունիր, որ այս կազմին հետ վարուի իբրեւ կատարուած իրողութիւն, իսկ սկզբունքներուն կառչած մնալու ծիրին մէջ կը մերժէ այս առումով որեւէ քննարկում կատարել: Համախմբումը կոչ կ'ուղղէ այն անձնաւորութիւններուն, որոնց անունները իբրեւ նախարար նշուած են այդ կառավարութեան մէջ, մերժելու այդ պաշտօնը», նշուեցաւ հաղորդագրութեան մէջ:

Նկատի ունենալով լիբանանեան աւանդութիւններուն եւ օրէնքներուն բացայայտ խզումը, համախմբումը կ'ուղղուի սահմանադրութեան պաշտպան ու երկրին միասնականութեան նախանձախնդիր հանրապետութեան նախագահին եւ կը վերահաստատէ, թէ ինք կը վստահի նախագահին դերակատարութեան՝ սահմանադրութեան սկզբունքներուն կիրարկումը երաշխաւորելու, ինչպէս նաեւ լիբանանցիներուն միասնականութիւնը եւ անոնց միջեւ բաժանումը չխորացնելու առումով:

Նշենք, որ երէկ երեկոյեան ընդդիմադիր քաղաքական ուժերու ներկայացուցիչներ հանդիպում մը ունեցան հաղորդակցութեան միջոցներու նախարար Ժըպրան Պասիլի Պայատայի բնակարանին մէջ եւ մինչեւ ուշ գիշեր քննարկեցին այն միացեալ պատասխանը, որ պիտի տրուի կատարուած իրողութեան կառավարութեան կազմին, որ Սաատ Հարիրի ներկայացուցած էր նախագահ Սլէյմանին:

Հզզպալլայի ընդհանուր քարտուղար սէյիտ Հասան Նասրալլա երէկ երեկոյեան իր արտասանած խօսքին մէջ նկատել տուաւ, որ ընդդիմութիւնը ամբողջատիրական կուսակցութիւն մը որակելը սխալ է՝ աւելցնելով, որ սխալ է նաեւ յայտարարել եւ դիտել տալ, թէ մէկ անձ է ընդդիմութիւնը ներկայացնողը:

Սէյիտ Նասրալլա ըսաւ, թէ Փոփոխութիւն եւ բարեկարգում համախմբումը եւ անոր մաս կազմող քաղաքական ուժերը իրենք են, որոնք կը խորհրդակցին եւ կը քննարկեն իրենց վերապահուած նախարարութիւններուն ու նախարարներուն նշանակման հարցը: «Սակայն կացութիւնը կը ներկայացուի այնպէս մը, որ համախմբումը Հզզպալլայի ձեռքը գտնուող գործիք մըն է՝ կառավարութեան կազմութիւնը արգելակելու. այս պատկերին մասին մտածողը երազներու մէջ կ'ապրի», ըսաւ ան:

Սէյիտ Նասրալլա շեշտեց, որ ընդդիմութիւնը ամենայն միասնականութեամբ պիտի շարունակէ իր գործունէութիւնը, հակառակ անոր որ կառավարութեան կազմին մասին յայտարարութեան ձեւը լիբանանեան ներքին քաղաքական տագնապը կը բարդացնէ: Ան դիտել տուաւ, որ ինք անձնապէս պատասխանատուութիւնը կը ստանձնէ ըսելու, որ կառավարութեան կազմութեան բանակցութիւններուն սկիզբէն մինչեւ օրս իշխանամէտ քաղաքական կողմերը ոչ մէկ գիջում կատարած են:

Ան ընդգծեց, որ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերուն մաս կազմող ոչ մէկ պլոք կ'ընդունի, որ վարչապետ Հարիրի նշանակէ իր նախարարները եւ ստանձնելիք նախարարութիւնները:

Ո՞Ր՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ...

Շարունակուած 3րդ էջէն

նախագահը կազմակերպէ համահայկական խորհրդակցութիւն, դիմէ ամբողջ աշխարհի հայկական համայնքներուն, հայկական միջազգային մեծ կազմակերպութիւններուն, հայկական կուսակցութիւններուն: Պառակտումը Հայաստանի իշխանութիւններուն եւ հայ ժողովուրդին, ինչպէս նաեւ Սփիւռքի միջեւ մօտալուտ է: Ժամանակն է վերադառնալ Ռոպերթ Քոչարեանի նախագահութեան օրօք Վարդան Օսկանեանի միջոցով ղեկավարուած արտաքին քաղաքականութեան: Հայաստանը եւ Սփիւռքը կը խօսէին մէկ ձայնով եւ միասնաբար ձեռք կը ձգէին յաջողութիւններ:

Ղարաբաղի հարցով ոչ մէկ յստակ բան գրուած է հայ եւ թուրք յարաբերութիւններու բնականոնացումը հաստատող արձանագրութեան մէջ: Այսուհանդերձ պէտք է յիշել, որ թէեւ այս արձանագրութեան մէջ Ղարաբաղի տագնապին խնդիրը չէ յարուցուած, սակայն վտանգը կը մնայ ակնյայտ՝ նկատի ունենալով Թուրքիոյ արտաքին գործոց նախարարին յայտարարութիւնները: Վերջինս եռեակ յայտարարութեան հրապարակման յաջորդ օրը կը յայտներ, թէ Պաքուի շահերուն հակառակ ոչ մէկ քայլ պիտի առնուէր Հայաստանի ուղղութեամբ:

Անցնող յուլիս ամսուան վերջաւորութեան, Մինսքի խմբակը կը վերանորոգէր Մատրիտեան համաձայնագիրը, որով Ազրպէյճանին կը վերապահուին Լեռնային Ղարաբաղը շրջապատող եօթը շրջանները: **Ինչ որ ապահովական լուրջ խնդիր պիտի ստեղծէ թէ՛ Ղարաբաղի եւ թէ՛ Հայաստանի համար: Լեռնային Ղարաբաղի իրաւական կարգավիճակի հարցը չէ յարուցուած, ինչ որ կը նշանակէ, թէ ան կը մնայ անփոփոխ**: Այսինքն՝ ազրպէյճանական ղեկավարման ներքեւ, քանի Լեռնային Ղարաբաղի անկախութիւնը չէ ճանչցուած միջազգային հանրութեան կողմէ: **Մինչդեռ միջազգային իրաւունքի տրամադրութեանց համաձայն, Լեռնային Ղարաբաղի ժողովուրդը օրին յարգած է ուժի մէջ եղող սահմանադրութեան պայմանները եւ հանրաքուէով հաստատած գերիշխան պետութեան իր կարգավիճակը: Ժամանակն է, որ Ղարաբաղի իշխանութիւնները ուղղակի օրէն մաս կազմեն բանակցութիւններուն:** Այդպիսով, հաւանաբար աւելի լաւ կերպով պիտի պաշտպանուին Ղարաբաղի ժողովուրդին շահերը:

Յստակ կ'երեւի, որ Հայաստանի իշխանութիւնները այլեւս ի զօրու չեն ստանձնելու հայ ժողովուրդի շահերուն պաշտպանութեան գործը: **Խորհրդային ժամանակաշրջանէն ի վեր երբեք նման ճեղք մը չէ բաժնած Սփիւռքը Հայաստանի իշխանութիւններէն՝** առանց հաշուի առնելու այն հանգամանքը, որ Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը, որուն ներկայութիւնը Հայաստանի, Ղարաբաղի եւ Սփիւռքի մէջ անոր կու տան համահայկական տարողութիւն, ուժգնօրէն կը հակադրուի ի մասնաւորի այս հարցերուն շուրջ: Հայ յեղափոխական դաշնակցութիւնը 27 ապրիլին հեռացաւ կառավարութենէն՝ բողոքելու համար նախորդող օրերուն ստորագրուած հայթրքական ճամբու քարտէսին դէմ, որ արդէն իսկ կը բովանդակէր Հայաստանի կառավարութեան համաձայնութեան նշանները: Հետեւաբար, ՀՅ Դաշնակցութիւնը որոշեց որդեգրել ամուր եւ շինիչ ընդդիմութեան ճամբան:

Այժմ անհրաժեշտ է, որ Հայաստանի կառավարութեան դիրքորոշումին դէմ եղող հայ ժողովուրդի ներկայացուցիչները միանան Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահին, որպէսզի իրապէս համայն հայութիւնը ներկայացնող դիրքորոշում մը որդեգրուի:

Պէտք է փրկել ազգային միասնականութիւնը: Անընդունելի է, որ Թուրքիան ըլլայ հայ ժողովուրդը պառակտողը: Հայաստանի Հանրապետութեան նախագահը անմիջապէս պէտք է դիմէ ազգային միութեան երաշխիք հանդիսացող նախաձեռնութեան մը, որ կրնայ փրկարար դեր կատարել:

ՈՐ ՆՈՐ ՁՈՀԵՐ...

Շարունակուած 6րդ էջէն

իրար կողքի: Բայց գիտենք, թէ ի՛նչ եղաւ յետոյ, 1988-ին, կամ՝ դրանից որոշ ժամանակ առաջ: Չէ՞ որ մինչ այդ կարծես, թէ Լեռնային Ղարաբաղի Ինքնավար մարզը պաշտպանուած էր օրինական երաշխիքներով, որ տալիս էին ԽՍՀՄ օրէնքներն ու սահմանադրութիւնը: Բայց ի վերջոյ կարիք եղաւ ԼՂԻՄ-ը պաշտպանել զէնքով եւ զէնքով ապահովել Ղարաբաղի բնակչութեան անվտանգութիւնը:

Միջազգային օրէնքներն ու իրաւունքը մի գուցէ մի աստիճան կամ մի քանի աստիճան բարձր են խորհրդային օրէնքներից եւ իրաւունքներից: Սակայն բարձր, թէ ցածր. միեւնոյն է. դրանք ունեն մի շատ եական ընդհանրութիւն երկու դէպքում էլ գրուած են թղթի վրայ: Հետեւաբար ո՛վ կարող է ասել, որ Ղարաբաղի ներկայիս կարգաւորումից տարիներ անց կրկին չի լինելու Ղարաբաղի ժողովրդի անվտանգութիւնն ապահովելու լուրջ խնդիր. եւ կրկին այդ անվտանգութեան ապահովման միակ միջոցը չի լինելու զէնքը: Այդ դէպքում արդեօք ո՞րն է վիպապաշտութիւն՝ այժմ թղթին տուրք տալն ու «զէնքը» վայր դնե՞լը ի դէմս ազատագրուած տարածքների, թէ՞ այդ ռազմավարական արժէքը պահելը, որ յետոյ հարկ չլինի նոր զոհերի գնով անվտանգութիւն ապահովել:

«ԼՐԱԳԻՐ»
31 օգոստոս 2009

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԹՈՐՈՍԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՎԵՐԱՄՈՒՏ 2009 - 2010

Հայ աւետարանական Թորոսեան վարժարանը 2009-2010 տարեշրջանին համար պատրաստ է ծառայելու հայ ազգի բոլոր զաւակներուն՝ մանկապարտէզէն մինչեւ պրէվէի դասարան: Առ այդ, արձանագրութիւնները սկսած են եւ կը շարունակուին մինչեւ սեպտեմբերի վերջ, առաւօտեան ժամը 8:00-1:00,

Բոլորը, նախկին թէ նորեկ աշակերտներ, պարտին կատարել արձանագրութիւն:

Նորեկ աշակերտներ արձանագրուելու համար պէտք է ներկայացնեն անցնող տարուան վիճակացոյցը, անձնաթուղթի լուսապատճէն, 1 լուսանկար, նախորդ դպրոցէն վարքի հաստատագիր մը եւ կառավարութեան մօտ աշակերտին թիւը (*ինֆետէ*):

Վերաքննութիւնները տեղի կ'ունենան 9 եւ 10 սեպտեմբերին, առաւօտեան ժամը 10:00-ին: Գիրքերու ցանկերը տրամադրելի են 14 սեպտեմբերէն՝ իսկ համազգեստները՝ 21 սեպտեմբերէն սկսեալ:

ՎԵՐԱՄՈՒՏԻ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ

Պրէվէի դասարան՝ 14 սեպտեմբեր 2009, առաւօտեան ժամը 8:00-ին:

Նախակրթարան եւ միջնակարգ՝ 1 հոկտեմբեր 2009, առաւօտեան ժամը 8:00-ին:

Մանկապարտէզ՝ 6 հոկտեմբեր 2009, առաւօտեան ժամը 8:00-ին:

Կը խնդրուի նախակրթարանի եւ միջնակարգի ծնողներէն՝ 1 հոկտեմբերի առաւօտեան, իսկ մանկապարտէզի ծնողներէն՝ 6 հոկտեմբերի առաւօտեան իրենց զաւկին հետ ներկայանալ դպրոց՝ պաշտամունքով սկսելու տարեշրջանը:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

●Տիկին Զեփիւռ Սարգիսեան 50,000 լ.ո., տիկին Արշալոյս Գուրամճեան 100,000 լ.ո., տիկին Լուսին Օհանեան 50,000 լ.ո., տիկին Ազատուհի Իշխանեան 100 $ «Զուարթնոց» կեդրոնին:

ZEED

Tel. 04-540973

ՕՐՈՒԱՆ ՃԱՇԸ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

Մուղրապիէ
+ աղցան
+ անուշեղէն

Սակ՝ 10,000 լ.ո.

BOGHOS OPTIC
Autoroute Jdeideh
Tel.: 01-870016 03-194688

ՍՐԲՈՑ ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՑ ՔԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՎԵՐԱՄՈՒՏ 2009 - 2010

Վարժարանիս տնօրէնութիւնը այսու կը յայտարարէ, որ 2009 - 2010 դպրոցական տարեշրջանի լրացուցիչ արձանագրութիւնները վերսկսան 1 սեպտեմբերին, ամէն օր առաւօտեան ժամը 8:30 - 13:30, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերէն:

Տնօրէնութիւնը ուրախութեամբ կը ծանուցէ, թէ այս տարի մանկապարտէզէն ետք կատարուեցաւ վերանորոգումը «Հռիփսիմեանց նախակրթարան»ի բաժիններուն, մանկավարժական լաւագոյն տուեալներով:

Տնօրէնութիւնը դարձեալ կը յայտնէ, որ վարժարանս օժտուած է ծաղկոցի բաժինով (2 տարեկաներէն վեր փոքրիկներուն), մինչեւ աւարտական կարգերը՝ կենսագիտութեան, ընդհանուր գիտութիւններու եւ ընկերատնտեսագիտութեան ճիւղերով:

Նորեկ աշակերտներու արձանագրութեան համար հարկ է քարտուղարութեան ներկայացնել՝

ա) Ինքնութեան թուղթի կամ «*խրաժ քայտի*» լուսապատճէնը:
բ) Մկրտութեան վկայագիր:
գ) Պատուաստներու, առողջ վիճակի վկայագիրներ եւ արեան խմբակ:
դ) 4 լուսանկար:

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

ա) Երեքշաբթի, 15 սեպտեմբեր 2009՝ Թ. Ժ. ԺԱ. եւ ԺԲ. դասարաններուն համար:
բ) Հինգշաբթի, 1 հոկտեմբեր 2009՝ միջնակարգ եւ նախակրթարանի բոլոր բաժիններուն համար:
գ) Չորեքշաբթի, 7 հոկտեմբեր 2009՝ մանկապարտէզի բոլոր կարգերուն համար:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
ՍՐԲՈՑ ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

KODAK ընկերութիւնը կարիքը ունի electronic ուսանած երիտասարդի մը: Հետաքրքրուողները կրնան իրենց «Սի. Վի.»ն ուղարկել հետեւեալ ե-նամակին՝ kanekour@dm.net.lb, կամ հեռաձայնել 03-286678 թիւին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՂԻՇԷ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ՔՈԼԵՃ

ՏՀՊՊԱՅԷ, ՀԵՌ. 04/542037 - 38
Fax: 04 / 542039

2009-2010 կրթական տարեշրջանի արձանագրութիւնները կը շարունակուին երկուշաբթիէն ուրբաթ, առաւօտեան ժամը 8:30-էն 12:30:

Նորեկ աշակերտները պարտին ներկայացնել.

●Վաւերացուած փոխանցման գիր:
●Նախորդ տարուան վիճակացոյցը:
●Անձնաթուղթի իխրաժ քայտի լուսապատճէն:
●3 լուսանկար:
●Մկրտութեան հաստատագիր եւ բժշկական վաւերագիր:
(Մանկապարտէզի յատուկ):

Գիրքերու եւ համազգեստի վաճառքը տեղի պիտի ունենայ 22-էն 28 սեպտեմբեր:

ՎԵՐԱՄՈՒՏ

ԺԲ. եւ Թ. կարգեր՝ 22 սեպտեմբերին:
Սնացեալ դասարանները՝ ներառեալ մանկապարտէզը, հինգշաբթի 1 հոկտեմբերին:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԼՈԹՕ

Թիւ 707 վիճակածգութեան հանող թիւերն են՝
5 12 13 22 33 42 լրացուցիչ թիւ՝ 21

ZEED 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2009

54316	25,000,000
4316	450,000
316	45,000
16	4,000